

Jrk nr	Esitaja nimi ja kuupäev	Esitatud arvamuse sisu	Seisukohad
1	Mairo Orav 18.04.2022	1. KSH koostaja ja detailplaneeringu tegemisega tegeleb sama ettevõtte, kuna KSH-s ei ole arvesse võetud eelnevalt välja toodud KSH-s esinevaid puudusi/ebakõlasid, siis palun kuulutada antud KSH kehtetuks või tellida KSH-le sõltumatu audit.	Vajadus arvestamiseks puudub. Õigusaktidest tulenevalt on nõuded seatud KSH juhteksperdi pädevusele (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 34 lg 4 ja lg 6). Milline juriidiline isik sealjuures mõju hindamist läbi viib, vahet ei ole. Tegemist võib olla ka sama juriidilise isikuga, kes koostab planeeringut. KSH kontekstis on oluline, et juhteksperdi ja KSH eksperdirühma liikmed lähtuvad oma töös keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 34 lg 4 punktis 6 sätestatud nõudest olla keskkonnamõju strateegilise hindamisel erapooletud ja objektiivsed. Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust hindavad õigusaktide kohaselt asjaomased asutused. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu üle vaadanud ja selle kooskõlastanud, puudusi ei ole tuvastatud.
		2. Olemasolevate rajatiste müra on juba täna probleemset piirväärtuste lähedal, ületades kohati ka juba riiklikult seatud väärtusi. Vaatamata tootmise mitmekordsele suurendamisele ei muutu KSH järgi helireostus suuremaks, seades küsitavaks kogu KSH tõepärasuse.	Arvestatakse osaliselt. KSH raames teostatud mürauuringu ja müramõõtmiste tulemuste kohaselt müranormide ületamist nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras ei esine. Käitises tuvastatud probleemkoht sai 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Juhime tähelepanu, et viimased teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprillil 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle müraallikaga oli tegemist. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele

			loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meetmeid müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras käitises ei ole. Nt perspektiivis tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus müraallikaid juurde tuleb. KSH aruannet täiendatakse ja meetmena lisatakse regulaarne müramõõtmise kohustus käitise valmimise järgselt ja selle töötamise ajal. Mõõtmised võimaldavad kontrollida müratasemete hindamise täpsust ning selgitada välja, kas ja millised täiendavad leevendusmeetmed on vajalikud. Juhime tähelepanu, et KSH aruandega on tutvunud ka Terviseamet, kelle pädevuses on antud valdkonnas hinnata aruande vastavust õigusaktidele ja selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Terviseamet on KSH aruande kooskõlastanud, tuues välja: <i>amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlesega müraolukorra hindamisel.</i> (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). Olemasolev müra peab olema viidud normide piiresse. Vallavalitsus lähtub otsustamisel esitatud andmetest, mis on olnud antud protsessi jooksul vastukäivad. Vajadusel tuleb hoonetes teostada ümberehitusi,
--	--	--	---

			vahetada ümber seadmed ja/või planeerida töötsükkel selliselt, et öisel ajal oleks kaasnevad mõjud minimaalsed. Meile teadaolevalt on huvitatud isik antud teemadega ka tegelenud. Tootmismaal tootmistegevust ära keelata ei saa. Küll aga peavad olema tootmisega kaasnevad mõjud normipiires. Planeeringut tuleb täiendada lisandunud mahtude ja mõjude osas. Sõltumata planeeringu menetlustest toimub alal juba praegu pelletite tootmine, teadaolevalt jätkub tegevus ka tulevikus vähemalt samas mahu. Kõik tootmistegevuse tagajärjel tekkinud häiringud peavad jääma normi piiresse, see on arendaja tagada.
		3. Kohalikul omavalitsusel on kohustus tagada vastava tehnovõrgu olemasolu ja ehitamise rahastus, kuni vastavad plaanid ei ole kinnitatud ajaliselt ja vahendite osas, ei ole võimalik edasi liikuda antud planeeringu menetlemisega või ehitusloa väljastamisega, kuna uue tootmise ehitamisel kaasneb juba ehitamise käigus märkimisväärne liikluskooormuse kasv.	Vajadus arvestamiseks puudub. Tehnovõrkude ühendused tekivad kinnistu omaniku ja võrguettevõtte vahelises koostöös. Võrgu ettevõtte esitab kinnistu omanikule liitumistingimused ja ehitab vastava ühenduse välja. Tartu vald ei paku võrguteenust.
		4. KSH järgi puuduvad lähikonnas teised suure mõjuga saasteallikad, jättes arvestamata kõiki ümbruskonnas asetsevad õhukvaliteedi mõjutajad. Vastavalt EU (Euroopa Liidu) normidele on teatud juhtudel juba ületatud antud piirkonna EU-s õhukvaliteedis lubatud maksimaalse ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$) peenosakeste (PM10) arv.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. KSH aruandes on toodud, et heiteallikate koostõju piirkonnaks on võetud 50kordne heiteallika kõrgusega võrdne kaugus (mis teeb mõjupiirkonnaks 1400 m). Kaugemal asuvaid heiteallikaid ei vaadelda. Raadisusesse 1400 m jääb üks heiteallikas (Kõrveküla kalatööstuse katlamaja korsten), millega kattuv mõju puudub. Põhjendus koostõju puudumise kohta sisaldub aruande ptk-is 5.2.5. KSH tulemuste kohaselt õhukvaliteedi piirväärtuste ületamist ühegi saasteaine osas kavandatava tegevusega ei kaasne. Kõikide saasteainete kontsentratsioonid jäävad oluliselt allapoole õhukvaliteedi piirväärtustest.

			Juhime tähelepanu, et KSH aruandega on tutvunud ka Keskkonnaamet, kelle ülesanne on antud valdkonnas hinnata aruande õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Kui Keskkonnaamet peab vajalikuks, võib ta käsitletavat koosmõju piirkonda suurendada. Keskkonnaamet on KSH aruande eelnõu kooskõlastanud märkusi esitamata (Keskkonnaameti 14.05.2021 kiri nr 6-5/21/8379-3). Keskkonnaamet on nõustunud KSH aruandes sisalduva koosmõju käsitlusega.
2	Merili Kerge 19.04.2022	OLEME VASTU Tartu valda Tila külla planeeritavale koostootmisjaamale võimsusega 15MW. ME EI SOOVI sellist olulise keskkonnamõjuga objekti oma elukohtade vahetusse lähedusse. ME EI SOOVI negatiivseid riske oma elukeskkonna pinna- ja põhjaveele, pinnasele ega oma tervisele. Kavandatud tegevus ehk detailplaneeringu realiseerimine avaldab keskkonnamõjude strateegilise hindamise aruande järgi järgmist olulist mõju keskkonnale:	Vajadus arvestamiseks puudub. Väide, et KSH aruande kohaselt kaasneb kavandatava tegevusega oluline mõju keskkonnale, ei ole õige. KSH raames ei ole olulist keskkonnamõju tuvastatud.
		1) mõju pinna- ja põhjaveele (KSH aruande p 7.1) ning hoonete kasutusetapis võib tekkida ohtlikke aineid sisaldavaid jäätmeid. KSH aruande p 7.1.1-7.1.2järgi: „Võimalikud mõjud põhjaveele on seotud põhjaveetaseme võimaliku alanemise, ümberkaudsete kinnistute joogiveega varustamise ning põhjavee, sh joogivee saastamisega. Mõjud on seotud nii ehitus- kui kasutusetapiga.//...// p 7.1.2 Mõju pinnaveele. Võimalik mõju pinnaveele on seotud pinnaveekogude hüdroloogilise režiimi ja piirkonna olemasoleva veerežiimi muutmise ning pinnaveekogude saastamisega.	Vajadus arvestamiseks puudub. Esitatud väljavõtete näol ei ole tegemist hinnanguga mõju olulisusele, vaid peatükkide sissejuhatustega. KSH aruandes olevast analüüsist ja hinnangust mõju olulisusele nähtub, et mõju nii põhja- kui ka pinnaveele jääb väheolulisele negatiivsele tasemele.
		2) Negatiivne mõju pinnasele (KSH p 7.2);	Vajadus arvestamiseks puudub. Oluline mõju pinnasele kaasneb planeeringuala ehituse käigus loodusliku pinnase eemaldamise ja kõvakattega pinnaga asendamisega. Mõju on peetud oluliseks, kuna tegemist on pöördumatu muutusega. Tegemist on siiski vaid piiratud, planeeringualaga seotud mõjuga. Laiemas mastaabis jääb mõju pinnasele väheolulisele negatiivsele tasemele. Vastavalt on see kirjas ka KSH aruandes.
		3) Negatiivne mõju meie tervisele. KSH aruande p-s 7.7 on kirjas järgnev: „Peamised inimese tervist kahjustavad keskkonnamõjud on seotud välisõhu saastatusega, müra, vee halva kvaliteediga ja ebapiisavate sanitaaroludega. Kliimamuutused, stratosfääriosooni lagunemine, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja mulla degradeerumine võivad samuti kahjustada inimestervist“. Olgugi, et KSH aruandes (p 7.7.2) väidetakse vajadust piirnormidesse jääda, märgitakse seal ka järgnevat: „Kohalike inimeste tervisele avaldab	Vajadus arvestamiseks puudub. Esitatud väljavõtete näol ei ole tegemist hinnanguga mõju olulisusele. Viidatud teksti eesmärk on anda lugejale ülevaade, mis ja kuidas inimese tervist mõjutab. KSH aruandes toodud mõju analüüsist ja hinnangust mõju olulisusele nähtub, et olulist

	suurenenud õhusaaste mõju pidevalt. Terviseohtu kujutavad endast eeskätt tehasest pärinevad tahked osakesed, eriti väga peened osakesed. Olulise mõjuga on madalatasemelise õhusaaste pikaajaline ekspositsioon. Välisõhu saaste võib ärritada silmi ja kopse. Inimeste tundlikkus õhusaasteaine suhtes on erinev ning see sõltub ka nende tervislikust seisundist. Lapsed on välisõhu saaste suhtes tundlikumad kui täiskasvanud ning haigestuvad halvema õhukvaliteediga piirkondades tihedamini. Suurenenud õhusaaste võib esile kutsuda tervisehäireid tundlikumatel inimestel ning pikaajaline ehitustingimustes elamine võib kohalikel elanikel stressi põhjustada.“	negatiivset mõju inimese tervisele kavandatava ei kaasne.
	4) Eraldiseisvalt negatiivse mõjuna inimeste tervisele on müra. Mürataseme hinnang rajaneb valedel mõõtmistulemustel ja on kalkuleeritud ebaõigesti. Müra modelleerimine ehk prognoos, milliseks võiks kujuneda müra tegelik suurus, rajaneb kahel Terviseameti mõõtmisel, kus juba olemasoleva tootmise müra oli päevasel ja öisel ajal müra piirnormi kõige ülemises skaalas (jäädes napilt piirnormidesse). Kui mürataset suudetakse praegu hoida napilt mürataseme normide piires, siis kuidas jõutakse modelleerimise tulemina seisukohale, et olemasoleva tootmise mitmekordselt laiendamisel (kui võetakse kasutusele veel rohkem, enam kui kaks suurt müra tekitavat seadet) ja veel tootmise juurde rajatava elektri- ja soojuse tootmiseks 15 MW koostootmisjaama rajamisel suudetakse mürataseme piirides opereerida. Keskkonnamüra hinnangu modelleerimise tulemused on rajatud Terviseameti Tartu labori poolt 22.01.2020 ja 03.11.2020 teostatud helirõhutasemete mõõtmistele (hinnangu lk 10) ehk nendele mõõtmistele, mis tehti arendaja tellimusel ja kus mõõtmise päevadest teavitas Terviseamet arendajat ette (nendel päevadel oli tehase tegelik müra õues madalamaks viidud sihipäraselt). 25.05.2020. a on Terviseamet Saare kinnistul mõõtnud mürataset öösel 53 dBA, kuigi lubatud tase on 45. Müra kumulatiivne hindamine (liiklusmüra, AS Tartu Graanul tootmise müra) on tehtud puudulikult, sest arvesse on jäetud võtmata naaberkinnistul OÜ Toci metallitöökojast lähtuv müra.	Arvestatakse osaliselt. Mürauuring on läbi viidud õigusaktidest tulenevatele nõuetele tuginedes ning tunnustatud metoodika alusel. KSH aruandega on tutvunud ka Terviseamet, kellel antud valdkonnas on pädevus hinnata aruande vastavust õigusaktidele ja selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Terviseamet on KSH aruande kooskõlastanud, tuues välja: <i>amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlusega müraolukorra hindamisel.</i> (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). KSH kontekstis on tähtsad mõõtmised, mis iseloomustavad olemasolevat olukorda. Mõõtmistulemused, mille puudumisele viidatakse, on tehtud enne käitises müra leevendusmeetmete rakendamist. Kuna pärast leevendusmeetmete kasutusele võtmist müraolukord muutus, siis ei ole tegemist enam olemasolevat olukorda iseloomustavate andmetega ja seetõttu neid KSH aruandes ei käsitletud. Terviseamet on teostanud müra mõõtmised, tegemist on Eesti Akrediteerimiskeskuse poolt akrediteeritud laboriga (katselabor L042), mis tegutseb kindlate nõuete alusel. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meeteid

			müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras käitises ei ole. Näiteks tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus müraallikaid juurde tuleb. KSH aruannet täiendatakse ja lisatakse meetmetesse ka müramõõtmiste kohustuse käitise valmimise järgselt. Need võimaldavad kontrollida müratasemete hindamise täpsust ning selgitada välja, kas ja millised täiendavad leevendusmeetmed on vajalikud. KSH aruannet täiendatakse müra koosmõju osas.
		5) KSH aruande p-s 7.7.4 tuuakse välja oht ehitistele seoses vibratsiooniga nii ehitusperioodil kui ka koostootmisjaama kasutusperioodil, kuid selle osas märgitakse, et vibratsiooni hakatakse mõõtma alles siis, kui koostootmisjaam on püstitatud ja esimesed elanike kaebused on laekunud. KSH aruandes selgitatakse: „Põhjendatud vajadusel (probleemide tekkimisel) tuleks keskkonnahäiringu suuruse täpselt määramiseks läbi viia vibratsioonitasemete mõõtmised reaalses tööolukorras. Oluline on, et elanikud, kes märkavad hoone tarindites muutusi, sellest esimesel võimalusel ehitajale ja arendajale teada annaksid.“	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH aruandes ei ole öeldud, et kavandatava tegevusega kaasneb oht ehitistele seoses vibratsiooniga. Aruandes (ptk 7.7.4) on toodud, et kui ehitustöödel kasutatakse õigeid tehnoloogiaid ja korras masinaparki, siis ei ole põhjust eeldada ehitustegevusest tingitud vibratsiooni kahjulikku mõju naaberaladele. Kasutusetapi osas öeldakse, et eeldada ei ole vibratsioonitasemete teket, mis küündiks eluhoonete piirväärtuste lähedale või võiks põhjustada kahjustusi olemasolevatele hoonetele. Tegevuste puhul, mida olemasolevas olukorras ei eksisteeri, ei ole võimalik teostada vibratsioonitaseme mõõtmisi.
		6) Liikluskoormus suureneb ca 80% võrra.	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH aruandes viidatud infot ei sisaldu. Liikluskoormuse kasvu osas on KSH aruandes (ptk 7.10.1) toodud: <i>Arvestades Kuusisoo tee praegust liikluskoormust ning</i>

			<i>käitisega seotud prognoosi siis suureneb DP rakendamise seoses Kuusisoo tee üldine ööpäevane liikluskooormus hinnanguliselt ligi nelja protsendi võrra.</i>
		7) Juhime tähelepanu, et KSH aruande on koostanud sama juriidiline isik, kes on koostanud tellija ehk kinnistu omaniku nimel detailplaneeringu ja suhtleb vallaga pidevalt selleks, et detailplaneering vastu võetaks ning kes on oma tasud saanud arendajalt. See võimaldab väita, et KSH ei ole objektiivne ja täidab ainult arendaja huve ning eesmäärke. Pärast KSH aruande eelnõu valmimist ja kooskõlastamist otsustas arendaja loobuda koostootmisjaamas jäätmekütuse RDF-i kasutamisest ning kavandada jaam vaid biomassi baasil. Juhime tähelepanu, et Tartu valla viimases korralduses on kirjas, et: „Üleminek biomassilt ja jäätmekütus RDF-ilt 100% biomassile muudatusi kasutatavas tehnoloogias, seadmetes ja tööprotsessides kaasa ei too.“ Ehk mõjud jäävad samasuguseks ja arendajale jäetakse võimalus mistahes ajahetkel minna üle ka jäätmekütusele. Allkirjad seisuga 18/04/2022 23:04:08 Kokku: 48 allkirja, millest 0 tühistatud	Vajadus arvestamiseks puudub. Juhime tähelepanu, et DP ja KSH koostamise korraldaja on Tartu Vallavalitsus ning otsustaja Tartu Vallavolikogu. Õigusaktidest tulenevalt on nõuded seatud KSH juhteksperdi pädevusele (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 34 lg 4 ja lg 6). Milline juriidiline isik sealjuures mõju hindamist läbi viib, vahet ei ole. Juhteksperdi ja KSH eksperidirühma liikmed peavad lähtuma oma töös keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 34 lg 4 punktis 6 sätestatud nõudest olla keskkonnamõju strateegilise hindamisel erapooletud ja objektiivsed. KSH aruanne ei käsitle enam võimalusena jäätmekütuse põletamist. Koostootmisjaama kavandatakse vaid biomassi baasil ning tegevuseks vajalikud load taotletakse sellest lähtuvalt. Jäätmekütuse põletamist reguleeritakse teistsuguste lubadega (kompleksluba) ning tegevusele kehtivad teistsugused (rangemad) nõuded. Biomassilt lihtsalt, ilma asjakohast loamenetlust läbimata (millele vajadusel alगतatakse keskkonnamõju hindamine), jäätmekütusele üle minna ei ole võimalik.
3	Merili Kerge 02.05.2022	TÄIENDAVAD SEISUKOHAD Tila külas Pelleti, Väike-Kivestiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu avaliku väljapaneku käigus.	-
		1. Müra 1.1. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (KeÜS) § 3 lg 1 järgi on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata.	Võetakse teadmiseks.

		1.2. AS Tartu Graanuli läheduses elavatel inimestel on juba tekkinud terviseprobleeme (unetus, kuulmislangus, keskendumishäired, närvilisus) ja osad nendest on sunnitud kasutama seetõttu ravimeid (nt unerohud).	Võetakse teadmiseks.
		1.3. M. Kerge on poolelioleva avaliku väljapaneku käigus esitanud seisukoha, et keskkonnamüra hinnang rajaneb valel mõõtmistulemustel ja on kalkuleeritud ebaõigesti (Lisa 1) ning olemasoleva detailplaneeringu kehtestamisega võimaldatakse ja võimendatakse müra piirnormide ületamist.	Arvestatakse osaliselt. Oleme seisukohal, et mürauuring ei rajane valel mõõtmistulemustel ja ei ole kalkuleeritud ebaõigesti. Mürauuring on läbi viidud õigusaktidest tulenevatele nõuetele tuginedes ning tunnustatud metoodika alusel. Uuringus viidatud müramõõtmised on teostanud Terviseamet. Tegemist on Eesti Akrediteerimiskeskuse poolt akrediteeritud laboriga (katselabor L042), mis tegutseb kindlaks määratud nõuete alusel. KSH aruandega on tutvunud ka Terviseamet, kelle pädevuses on antud valdkonnas hinnata aruandes sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Terviseamet on KSH aruande kooskõlastanud, tuues sealjuures välja: <i>amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlesega müraolukorra hindamisel</i> (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). Perspektiivses olukorras uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meetmeid müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras käitises ei ole. Nt perspektiivis tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus müraallikaid juurde tuleb. KSH aruannet täiendatakse, meetmetesse lisatakse müramõõtmiste kohustuse

			käitise valmimise järgselt. Need võimaldavad kontrollida müratasemete hindamise täpsust ning selgitada välja, kas ja millised täiendavad leevendusmeetmed on vajalikud. Viidatud Lisa 1 osas märgime, et selles tuuakse välja, et mürauuringus ei ole arvestatud tonaalse müraga ning DP aluseks olevat dokumentatsiooni tuleb seetõttu täiendada, et oleks selge tonaalse müraga arvestamine või mitte arvestamine. Lisas 1 sisalduvate müramõõtmiste kohaselt (teostatud pärast KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist, 12-13 aprill 2022) on probleemne kindel ajavahemik (kl 00:00 – 01:50), väljaspool mida tonaalsust ei esine ning tulemused on samas suurusjärgus mürauuringuga. Probleemi allikas mõõtmiste protokollist ei selgu. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Olemasolevas olukorras teadaolevalt Tartu Graanulis tonaalsust ei esine, tuvastatud probleemkoht on ettevõtte poolt 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Kavandatava tegevuse kontekstis ei ole tonaalsusega tõepoolest arvestatud - kuna tegevust kavandades arendaja teadlikult tonaalset müra tekitavaid seadmeid ei vali, ei ole selleks põhjust. KSH aruannet täiendatakse ja lisatakse, et valitavate müraallikate müra ei tohi olla tonaalne. Viidatud töös tuuakse lisaks välja, et arvestada tuleks muutunud maastikureljeefiga (muldvall). Märgime, et mõju hindamisel saab olemasoleva olukorraga arvestada mingil ajahetkel. KSH aruanne ja selle raames tehtud mürauuring on teostatud enne valli rajamist. Muldvall toimib müra leevendava meetmena,
--	--	--	---

			kuna tõkestab müra levikut nende müraallikate osas, mis paiknevad maapinnal ja selle lähedal. Kui mõni müraallikas on kõrgemal kui muldvalli ülemine serv (on olemas silmside vastuvõtja ja müraallika vahel), siis nende suhtes on müra leevendav efekt madalam või puudub. Mürauuringus ja KSH aruandes on käsitletud seega halvemat olukorda, mis on mõju hindamises sobiv lähenemine. Kui 12-13 aprillil 2022 tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, vaadatakse mürauuringu tulemused üle ning vajadusel täiendatakse KSH aruannet.
		1.4. Keskkonnamüra hinnangu modelleerimise tulemused on rajatud Terviseameti Tartu labori poolt 22.01.2020 ja 03.11.2020 teostatud helirõhutasemete mõõtmistele (hinnangu lk 10) ehk nendele mõõtmistele, mis tehti arendaja tellimisel ja kus mõõtmise ajavahemikust teavitas Terviseamet arendajat ette.	Vajadus arvestamiseks puudub. Terviseameti Tartu labori pädevuses ja sõltumatuses ei ole põhjust kahelda olenemata sellest, kes on parasjagu olnud mõõtmiste tellijaks. Vt ka eespool antud selgitusi.
		1.5. Tegelikult ei hoia AS Tartu Graanul enda kinnistutelt lähtuvat müra normide piires. 25.05.2020. a on Terviseamet Saare kinnistul mõõtnud mürataset öösel 53dBA, kuigi lubatud tase on 45. 12/13.04.2022 tuvastas Terviseamet taaskord müra normide ületamise. Lisaks on tuvastatud tonaalse müra olemasolu, mida mürahinnangus ei ole arvesse võetud ja selle arvesse võtmata jätmist ei ole põhjendatud.	Vt eespool antud vastuseid.
		1.6. Müra kumulatiivne hindamine on tehtud puudulikult, sest arvestamata on OÜ Toci metallitöökoda, Selmet Invest OÜ puiduhakke tööstus, 3 asfalditehast Raadi lennuvälja lähedal jt. Keskkonnaministri määruse nr 71 § 8 lg 3 alusel saadakse mürataseme mõõtmisel tulemuseks summaarne müra, mida võivad kokku põhjustada mitu eri müraallikat.	On juba arvestatud või arvestatakse. Saare kinnistul teostatud mõõtmistel ei ole erinevaid ettevõtteid eristatud (looduses ei ole võimalik müraallikaid eraldi mõõta). Seega mõõtmistulemused hõlmavad juba ka koosmõju. KSH raames teostatud mõõtmistulemuste kohaselt on müra Saare kinnistul normikohane. KSH aruannet täiendatakse müra koosmõju osas.
		1.7. KeÜS § 10 lg-st 1 tuleneb vältimispõhimõte ehk teisisõnu keskkonnaohtu tuleb vältida. KeÜS § 11 sätestab ettevaatuspõhimõte, mille järgi tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada. Kui juba praegu on olemasolev olukord normide piirest väljas, siis ei saa sellises olukorras planeerida veel suurema häiringu teket.	Arvestatakse osaliselt. Keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikud alused ja kord on sätestatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega. Selle tähenduses viiakse keskkonnamõju strateegiline

			hindamine läbi strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva <u>olulise keskkonnamõju tuvastamiseks</u>, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks (seaduse § 32). Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Olulist negatiivset keskkonnamõju kavandatava tegevusega ei kaasne. Käitises tuvastatud probleemkoht likvideeriti 2020. aastal. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Viimased teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprill 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle müraallikaga oli tegemist. Vt täpsemalt eespool antud vastust. Perspektiivis uute müraallikate lisandumise osas vt eespool antud vastuseid. KSH aruannet täiendatakse koosmõju osas.
		1.8. Kehtestada ei ole võimalik detailplaneeringut, mis rajaneb ilmselgelt vääralt keskkonnamüra hinnangul. Seda põhjusel, et detailplaneering annab õiguse ehitustegevuseks ja täna on selge, et selle tulemina (tootmise laiendamine, koostootmisjaama rajamine ja käitamine) ületatakse veelgi mürale seatud norme. Naabrite õigusi rikuks ainuüksi juba olemasolevas vormis detailplaneering, mitte alles hilisem tegevus selle elluviimisel.	Vajadus arvestamiseks puudub. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. Vt täpsemalt eespool antud vastuseid.
		2. Tootmisüksustelt pärinev tolm 2.1. Detailplaneerimise käigus ei ole kohalik omavalitsus lasknud olemasolevat olukorda arendaja kulul piisavalt kontrollida. Talvisel ajal on näha AS Tartu Graanul naaberkinnistutel hommikuti valgel lumel kollast	Arvestada, aruannet täiendatakse. Käitises on varasemalt esinenud olukordi, kus tugeva tuule korral hõövlilaastu transportimisel frontaallaaduriga tuli ette saepuru lendlemist. Vajadus materjali selliseks transportimiseks tulenes toorme ja presside omavahelisest kaugusest (ca 240 m). Tänapäevaks toimub toorme ladustamine presside

		tolmukihti ning suvekuudel ladestub kollakas tolmukiht autodele ning muudele pindadele. Saare kinnistul on AS Tartu Graanul poolse abihoone võrdlemisi uue katuse värvikiht näiteks täiesti kadunud.	vahetus läheduses (ca 25-35 m) selleks spetsiaalselt rajatud laos, vajadust materjali selliseks transportimiseks ei ole ning tuulega lendleva laastu hulk on minimaalne. Tehases toimub ka süstemaatiline territooriumi puhastamine, mis omakorda vähendab tolmu teket ja levikut.
		2.2. KSHA (lk 60) aga ütleb, et: "Tootmisterritooriumil, tootmisterritooriumi piiril ega lähistel pole teadaolevalt välisõhu saastatuse taset mõõdetud."	Väide on korrektne – teadaolevalt ei ole välisõhu saastatust mõõdetud.
		2.3. Seetõttu leiame, et vajalik on korraldada mõõtmised erinevatel aastaaegadel, et fikseerida olemasolev olukord ja tuvastada tolmu konsistents ning selle mõju pinnasele, veele. Oluline on, et mõõtmised teostab sõltumatu ekspert (eelkõige AS-st Tartu Graanul sõltumatu). Samas peaks uuringute eest tasuma AS Tartu Graanul. KeÜS § 12 sätestab keskkonna kasutamisega seotud kulude kandmise jaotumise ehk teisisõnu keskkonnanähtingu, -ohu, -riski või -kahju hindamise, vältimise, vähendamise või heastamisega seotud kulud kannab nende põhjustaja, kui seadusest ei tulene teisiti.	Vajadus arvestamiseks puudub. Kavandatava tegevuse mõju hindamine välisõhu kvaliteedile toimub õigusaktidega sätestatud korras ja viisil, kindlate tunnustatud meetodikate alusel. Hindamisel kasutatud meetodika on kirjeldatud KSH väljatöötamise kavatsuses, mis on tunnistatud nõuetele vastavaks. KSH läbiviimisel on juhitud nõuetele vastavaks tunnistatud väljatöötamise kavatsusest. KSH eksperdirühm on kavandatava tegevuse mõjust välisõhu kvaliteedile oma hinnangu andnud. Välisõhu kvaliteedi mõõtmised piirkonnas ei ole kavandatava tegevusega kaasneva mõju hindamiseks vajalikud. Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu on üle vaadanud ka Keskkonnaamet, kelle ülesanne on antud valdkonnas hinnata aruandes sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Keskkonnaamet on KSH aruande eelnõu kooskõlastanud märkusi esitamata (Keskkonnaameti 14.05.2021 kiri nr 6-5/21/8379-3).
		3. KSH aruanne 3.1. KSH aruandes puudub alternatiivide käsitus 3.1.1. Allakirjutanu on veendumusel, et KSH aruanne (edaspidi KSH) on kõnesoleva detailplaneeringu puhul kohustuslik ja vajalik ning selle koostamisel tuleb järgida KeHJS-s sätestatud keskkonnamõju strateegilist hindamist reguleerivaid sätteid. Vastavalt KeHJS seletuskirjale on keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on keskkonnakaalutluste integreerimine strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisse ja enne nende kehtestamist õigusaktiga, tagades seeläbi	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. KSH on läbi viidud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanähtimissüsteemi seadusest tulenevatest nõuetest lähtuvalt.

		keskkonnakaitse kõrge taseme ning edendades säästvat arengut.	
		3.1.2. Olemasolevas KSH aruandes puuduv alternatiivide võrdlus – võrdluses on ainult olemasolev olukord ja planeeritav olukord. Eelnimetatu ei kvalifitseeru KeHJS § 32 ja § 40 lg-s 2 tähenduses reaalsete alternatiivsete meetmete, tegevuste ja ülesannete võrdluseks. KSH esitatud väide, et alternatiive on käsitletud, on tegelikkuses sisustamata ja sisutühi, sest alternatiive seaduse mõistes käsitletud ei ole.	Arvestatakse osaliselt. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse kohaselt tuleb strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatavale tegevusele teostatava KSH raames käsitleda ka tõenäolist arengut juhul, kui planeerimisdokumenti ellu ei viida (seaduse § 40 lg 3). KSH aruandes käsitletakse 0-alternatiivina olemasolevate tegevuste jätkumist. 0-alternatiivi kaalumise on asjakohane ka seetõttu, et võrdlus sellega aitab paremini mõista kavandatava tegevuse plusse ja miinuseid. 0-alternatiivi käsitlemine KSH aruandes on vajalik ja asjakohane. KSH käigus kaaluti ka koostootmisjaamas jäätmekütusest loobumist, mida on tänaseks ka tehtud. Koostootmisjaama töötamine vaid biomassil, ilma jäätmekütusega, on keskkonda vähem koormav lahendus. Info jäätmekütusest loobumise kohta on toodud KSH aruandes (kokkuvõttes ja ptk-is 1), KSH aruande peatükki 9 (alternatiivsete võimaluste võrdlus) täiendatakse. Alternatiivsed tegevused (arengustsenaariumid) ei ole koostatava detailplaneeringu kontekstis asjakohased. Detailplaneeringu koostamine on algatatud kindlale asukohale ja konkreetsetele tegevustele. Alternatiivseid asukohti ja tegevusi DP mahus ei vaadelda.
		3.1.3. KeHJS seletuskirjas on selgitatud: „Alternatiivsete võimaluste erinevused võivad seisneda tehnoloogias, asukohas jms. Iga kord tuleb hinnata, missugused reaalsed alternatiivsed võimalused just konkreetse kavandatava tegevuse jaoks võiksid olla.//...// Alternatiivide käsitlemisel ei tohi piirduda vaid olemasoleva ja sellest loobumise võimalustega. Käsitleda tuleb ka muid reaalseid alternatiive.“	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmist vastust.
		3.1.4. KeHJS § 32 sätestab, et keskkonnamõju strateegiline hindamine käesoleva seaduse tähenduses on avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.

		tuvastamiseks, <u>alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks</u> ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne. Seega vastavalt KeHJS § 32 mõiste sisule on KSH oma olemuselt ja sisult: (1) planeeringu elluviimiseks olulise keskkonnamõjude tuvastamiseks toimuv hindamine (eeldab vajadust planeeringuks); (2) detailplaneeringu elluviimise vajadusest lähtuvate alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks korraldatav hindamine. See tähendab, et alternatiivid on vajalik välja selgitada ja seejärel võrrelda neid tegevustega, mis vajavad planeeringut. Alternatiiv on seega KeHJS mõistes <u>planeeringut vajav</u> tegevus. Olemasolev olukord ei vaja detailplaneeringut ega KSH-d, mistõttu ei liigitu KeHJS mõistes olemasolev olukord (0-alternatiiv) võrreldavaks alternatiiviks KSH-s. Sisuliselt ei vasta koostatud KSH nõuetele osas, et mille järgi peab see sisaldama detailplaneeringu elluviimise vajaduse seisukohast lähtuvate alternatiivide võrdlust.	
	3.1.5. KeHJS § 40 lg 2 sätestab, et keskkonnamõju strateegilisel hindamisel peab selgitama, kirjeldama ja hindama strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi <u>alternatiivseid meetmeid</u>, tegevusi ja ülesandeid, arvestades strateegilise planeerimisdokumendi eesmärgi ja käsitletavat territooriumi. Sätte eesmärgiks on KeHJS § 40 lg 2 on imperatiivne norm, mille järgimine on kohustuslik. Teisisõnu sätestab KSH kohustuslikud osad, mille puudumise korral ei saa lugeda KSH-d seadusega kooskõlas olevaks.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. KSH läbiviimisel on juhitud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest tulenevatest nõuetest. KSH on läbi viidud koostatava planeerimisdokumendi eesmärkidest ja käsitletavast territooriumist lähtuvalt. Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust hindavad õigusaktide kohaselt asjaomased asutused. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu üle vaadanud ja selle kooskõlastanud, puudusi ei ole tuvastatud. Vt ka eelmiseid vastuseid.	
	3.1.6. Olemasolevas KSH-s puudub alternatiivide käsitus – <u>selgitamata, kirjeldamata ja hindamata</u> on alternatiivsed meetmed, tegevused ja ülesanded. <u>Seaduses nimetatud alternatiivide hulka ei kuulu nn 0-alternatiiv ehk olemasolev olukord.</u> Samuti nimetatakse KeHJS § 40 lg-s 2 alternatiive mitmuses ehk selle järgi eeldatakse vähemalt mitme alternatiivi võrdlust (millele lisandub olemasoleva	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. 0-alternatiivi käsitlemise vajalikkuse osas vt eespool antud vastuseid.	

		olukorra kirjeldus).	KSH aruandes ongi võrreldud mitut alternatiivi: kavandatavat tegevust ja 0-alternatiivi. Alternatiivsed tegevused (arengustsenaariumid) ei ole koostatava detailplaneeringu kontekstis asjakohased. Detailplaneeringu koostamine on alatatud konkreetsetele tegevustele ning KSH lähtub koostatavast planeeringudokumendist ja selle sisust (vt täpsemat selgitust eespool antud vastustes).
		3.1.7. Lisaks sätestab KeHJS § 40 lg 4 p 3, et lähtudes nõuetele vastavast keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist, peab keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne sisaldama eeldatavalt oluliselt mõjutatava keskkonna kirjeldust strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajal ja <u>alternatiivsete arengustsenaariumide (mitmuses) elluviimise korral (ehk teisisõnu arengukava)</u>, sealhulgas <u>alternatiivide võrdlust</u> ja tõenäolist arengut juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida. KeHJS § 40 lg 4 on imperatiivne säte ehk seab aruande kohustuslikud elemendid, millest kõrvale kalduda ei ole võimalik. KeHJS § 40 lg 4 on kumulatiivne loetelu, ehk teisisõnu ei ole võimalik aruandest ühte või teist elementi välja jätta, elemendid peavad esinema koos ja üheaegselt ning nende olemasolu tuleb kontrollida. Seega võimaldab KeHJS § 40 lg 4 p 3 järeldada, et KSH.s peab sisalduma vähemalt kaks uut arengukava stsenaariumit, millele lisandub tõenäoline areng kui detailplaneeringut ellu ei viida.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. Eeldatavalt oluliselt mõjutatava keskkonna kirjeldus on toodud KSH aruande ptk-is 4, alternatiivide võrdlus ja tõenäolise areng juhul, kui DP-d ellu ei viida, ptk-is 9. KSH aruande koostamisel on juhitud KeHJS § 40 lõikest 4. Juhime tähelepanu, et viidatud lõike kohaselt lähtub aruande sisu nõuetele vastavaks tunnistatud programmist (antud juhul väljatöötamise kavatsusest). Teemad, mida on peetud asjakohaseks väljatöötamise kavatsuses, on aruandes ka käsitletud. Selgitame, et aruandesse ei ole lisatud peatükki, mis käsitleb planeerimisdokumendi seost muude asjakohaste planeerimisdokumentidega, kuna see sisaldub KSH väljatöötamise kavatsuses. Kuna väljatöötamise kavatsus on aruande lahutamatuks osaks, siis ei ole vastavat sisu aruandesse ümber dubleeritud. Väljatöötamise kavatsuses toodud infole viidatakse aruande ptk-is 1, kuid kirjutame viite aruandesse täiendavalt sisse, et loogika arusaadavam ja info paremini leitav oleks. Alternatiivsed arengustsenaariumid ei ole koostatava detailplaneeringu kontekstis asjakohased. Vt täpsemat selgitust eespool antud vastustes. Nagu on tähelepanu juhitud ka eelmistes vastustes, siis KSH aruande elnõu õigusaktidele vastavust hindavad

			asjaomased asutused. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu üle vaadanud ja selle kooskõlastanud, puudusi ei ole tuvastatud.
		3.1.8. Keskkonnaamet on selgitanud, et KSH aruanne annab ülevaate KSH menetlusest, teostatud uuringutest/ hinnangutest/ekspertarvamustest ning annab otsustajale infot, millise kavandatava lahendusega (kas algne taotlus või mõni alternatiivne lahendus) tasub planeerides edasi minna, sest sellega kaasnevad mõjud ümbritsevale on kõige väiksemad või paremini leevendatavad. Nimetatust järeldeb, et KSH peaks sisaldama algset lahendust ja alternatiive ning kajastama nende omavahelist võrdlust. Olemasolev olukord ei liigitu alternatiivi hulka. Olemasolevast KSH-st järeldeb, et üks arengustenaarium on sisuliselt arengu puudumine.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.
		3.2. Kätise asukoha valik 3.2.1. KeÜS § 18 lg 1 sätestab kätise asukoha valiku – isik, kes kavandab kätise püstitamist, peab selle asukoha valikul lähtuma eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnanahäiringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet. KeÜS § 18 lg 1 p 2 sätestab, et KeÜS § 18 lg-s 1 sätestatud kriteeriume võetakse arvesse ka kätise tegevuse laiendamisel või muul viisil ümberkujundamisel.	Vajadus arvestamiseks puudub. Detailplaneeringu koostamine on algatatud konkreetsele asukohale (kindlatele kinnistutele). Alternatiivseid asukohti selle mahus ei vaadelda. Algamise eelselt kaaluti läbi võimalused võimaliku koostootmisjaama paiknemiseks planeeringualal. Sellest tulenevalt on planeeringuga kajastatud koostootmisjaama asukoht optimaalsem arvestades nii kaugust elamutest, juurdepääsuvõimalusi, jaamaga seotud maavajadust vms.
		3.2.2. KeÜS § 18 lg 1 sätestab kätise kavandajale kohustuse, mitte valikuõiguse. KeÜS algne seletuskiri (lk 17) sätestas: „Isik, kes kavandab kätise püstitamist, <u>peab valima</u> kätisele asukoha, kus võimalik kätisest lähtuv keskkonnanahäiring on väiksem, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, ala kaugust elamupiirkonnast, ala senist ja võimalikku sihtotstarvet (eelnõu § 18 lg 1). Neid kriteeriume võetakse arvesse ka kätise tegevuse laiendamisel või muul viisil ümberkujundamisel (eelnõu § 18 lg 2). See on arendaja kohustus, mis seondub keskkonnamõju hindamises alternatiivsete asukohtade valimise kohustusega ja tehtud valiku põhjendamisega.”¹	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.
		3.2.3. Kui arvestada juba olemasoleva AS Tartu Graanul pelletitehase poolt fikseeritud müraületusi (neist kõige uuem 12.-13.04.2022 Terviseameti poolt mõõdetud), siis	Arvestatakse osaliselt. Viidatud 12-13 aprilli 2022 mõõtmised on teostatud

¹ Algne sõnastus: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/keskkonnaseadustiku_uldosa_seaduse_eelnou_seletuskiri.pdf

Hiljem sõnastati viimane lause ümber järgnevalt: „See on kätaja kohustus, mis täiendab haldusorganite samalaadset kohustust planeerimismenetluse läbiviimisel. Kohustus seondub ka keskkonnamõju hindamises alternatiivsete asukohtade valimise kohustusega ja tehtud valiku põhjendamisega.” <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/a1cafc27-2f02-448d-8509-8e9fa312a129/Keskkonnaseadustiku%20%C3%BCldosa%20seadus>

		pole antud seadusepunktile tuginedes võimalik kavandavat kaitist ehk uut koostootmisjaama püstitada.	pärast KSH aruande valmimist ja kooskõlastamist. KSH raames teostatud mürauuring ja müramõõtmised müranormide ületamist Saare kinnistul ei tuvastanud. Viidatud mõõtmiste osas ei ole teada, mis oli probleemi põhjuseks ja kas tegemist oli Tartu Graanuli müraallikaga. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meeteid müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras kaitises ei ole. Nt perspektiivis tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus müraallikaid juurde tuleb. Lisame KSH aruande meetmetesse ka müramõõtmiste kohustuse kaitise valmimise järgselt. Need võimaldavad kontrollida müratasemete hindamise täpsust ning selgitada välja, kas ja millised täiendavad leevendusmeetmed on vajalikud.
		3.2.4. AS Tartu Graanul on avaldanud soovi viia pelleti tootmine 30000 t/a üle 100000 t/a. Paraku on nad juba seadust rikkunud, laiendades oma tootmist DP menetlemise ajal 30000 t/a 48000 t/a peale. Seda olukorras, kus on fikseeritud müra piirnormide ületamised Saare kinnistu elamumaalt.	Arvestatakse osaliselt. Pelletite tootmise maht 30 000 t/a oli detailplaneeringu algatamise otsuses. Tänapäevane tootmiskaht on 50 000 t/a. KSH aruannet ja DP

		seletuskirja täiendatakse. Olemasolev olukord ei pea DP koostamise ajal püsima muutumatuna. Tootmismahu tõus olemasolevates hoonetes ja rajatistes ei ole tegevus, mis vajab DP koostamist. Müra osas vt eelmiseid vastuseid.
	3.2.5. Arendajal on kohustus valida mürarikka tegevuse/tootmise tarbeks sobilik koht. Eriti kui on alust eeldada, et tekkida võivad olulised keskkonnahäiringud (keskkonnaoht). Kindlasti oleks vähem ressursimahukas asetada kavandatav tootmine alale, mis on vähem tundlik. Kuigi KSH-s puudub alternatiivide sisuline käsitus, siis on vähemalt alternatiivide valiku üldpõhimõtte korrektselt sedastatud (p 9): „<i>Alternatiivide võrdlemisel arvestatakse asjaolu, et alternatiivid peavad olema reaalsed, st vastama õigusaktide nõuetele, olema tehniliselt ja majanduslikult teostatavad, võimaldama tegevuse eesmärgi saavutamist mõistliku aja ja vahenditega ning arendaja on valmis pakutud alternatiive ellu viima.</i>“	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.
	3.3. Õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale 3.3.1. KeÜS § 23 lg 1 sätestab, et igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus.	Võetakse teadmiseks.
	3.3.2. Leian, et mul ega Tila küla teistel elanikel ei ole KeÜS § 10 tähenduses kohustust taluda oma elamumaal detailplaneeringuga kaasuvat olulist keskkonnahäiringut või -ohtu, sest selline tegevus ei ole vajalik ülekaaluka huvi tõttu ja sellele tegevusele on kindlasti mõistlikumad alternatiivid. Avaliku huvi asemel on täna enam kui 200 inimese vastuseis keskkonnaohtliku tööstuse laiendamisele ja koostootmisjaama rajamisele.	Vajadus DP-s ja KSH aruandes arvestamiseks puudub. Juhime tähelepanu, et igasuguse arendustegevusega kaasnevad paratamatult mõjud keskkonnale. Tähtis on, et olulised negatiivsed mõjud oleks välistatud. KSH aruande kohaselt olulist negatiivset mõju kavandatava tegevusega ei kaasne.
	3.3.3. KSH hinnangu 7. ptk näitab, et keskkonna seisund, kuhu tootmist planeeritakse, halveneb 8 erineva näitaja osas kehvimuse suunas, jäädes 7 erineva näitaja osas neutraalseks. Olemasoleva olukorra säilimise korral liiguks üksnes 4 aspektis olukord kehvimuse suunas.	Vajadus DP-s ja KSH aruandes arvestamiseks puudub. Jääb arusaamatuks, kuidas on KSH aruande ptk-ile 7 tuginedes jõutud esitatud järelduseni. Alternatiivide võrdlus (kavandatav tegevus vs 0-alternatiiv) sisaldub KSH aruande ptk-is 9. Selle kohaselt kaasneb kavandatava tegevusega 0-alternatiiviga võrreldes negatiivsem mõju viies valdkonnas, kümnes valdkonnas avalduva mõju osas erinevust ei ole. Ühes valdkonnast on kavandataval tegevusel võrreldes 0-alternatiiviga positiivne mõju: mõju ettevõtlusele.

3.3.4. <u>Lähtudes KeÜS §-s 11 sätestatud ettevaatuspõhimõttest on selge, et eelistada tuleb olemasoleva olukorra säilitamist ja tegeleda ainuüksi sellest lähtuvate negatiivsete mõjude minimeerimisega.</u>	Vajadus DP-s ja KSH aruandes arvestamiseks puudub. Koostatav detailplaneering on algatatud eesmärgiga laiendada olemasolevat pelletitootmist ja rajada koostootmisjaam. Olemasoleva olukorra jätkumine ei täida detailplaneeringu koostamise eesmärki. KSH raames ei tuvastatud mõjusid, millest lähtuvalt pole kavandatav tegevus realiseeritav. Olemasolev tootmistegevus peab vastama nõuete.
3.3.5. KSH-s (lk 67) väidetakse: „<i>Kaudselt on kavandatav koostootmisjaam ja pelletitehas mõju rahvastikule positiivne, sest see toob kaasa uute töökohtade loomise piirkonda.</i>“ Vaatleme seda väidet põhjalikumalt. Esiteks ei ole täpsustatud mitut uut töökohta planeeritakse – 1, 5 või 20 ja kas nende töötajate elukoht on üleüldse Tartu vallas (tulumaksu laekumine) või hoopis mujal. Kui Tartu vallast lahkuvad elanikud teistesse valdadesse elama kehvema elukeskkonna ja keskkonnahäiringute tõttu ning keegi ei soovi nende elukohtadesse elnimetatatu tõttu elama asuda, siis toob see kaasa tulumaksubaasi vähenemise valla jaoks. Samuti tuleb kaalukausile panna mõned töökohad ja elanikel keskkonnahäiringute tõttu tekkivad või süvenevad tervisekahjud, kahju hüvitamise nõuded (varalise ja mittevaralise kahju hüvitised).	Vajadus DP-s ja KSH aruandes arvestamiseks puudub. Hinnanguline lisanduvate töökohtade arv on toodud KSH aruande ptk-is 7.9 (ligikaudu 10 töökohta). Tulevaste töötajate elukohti ei ole võimalik prognoosida ega ette määrata. Kavandatava tegevusega ei kaasne selliseid mõjusid, millega võiks eeldada elanike lahkumist vallast.
3.3.6. Seega jääb arusaamatuks, kuidas ja millistel alustel jõudis KSH hindaja tulemuseni, et planeeritav tegevus on parim, ja millega kaasnevad mõjud ümbritsevale on kõige väiksemad või paremini leevendatavad. <u>Vastav hindamine on tegelikkuses tegemata ja KeHJS § 40 lg 4 p-de 9 ja 10 sisu järgi on mõjuhindang puudulik.</u> Vajadus on KSH-s hindamata (pealkiri on, aga sisuline vastus täielikult puudub): miks tootmisjaama üleüldse vaja on, täpselt sellesse asukohta ja kellele? Potentsiaalne soojavajaduse katmine lähialadele ei kaalu üles lähimate, tundlike alade elanike heaolu, terviseriske.	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH aruandes on esitatud kavandatava tegevuse ja 0-alternatiivi võrdlus (ptk 9). Võrdluses on välja toodud, millises valdkonnas millised erinevused esinevad. Alternatiivsete arengustsenaariumite osas vt täpsemalt eespool antud vastuseid. Juhime tähelepanu, et igasuguse arendustegevusega kaasnevad paratamatult mõjud keskkonnale. Tähtis on, et olulised negatiivsed mõjud oleks välistatud. KSH aruande kohaselt olulist negatiivset mõju kavandatava tegevusega ei kaasne. Kavandatava tegevuse (detailplaneeringu koostamise) eesmärki ei sätesta KSH, see tuleb planeeringu algatamise otsusest (Tartu Vallavalitsuse 18.10.2017 korraldus nr 514). Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt peab

			KSH aruandes iseloomustama planeeringu peamisi eesmärgid (seaduse § 40 lg 4 p 1). Seda on KSH aruandes ka tehtud. Planeeringu koostamise eesmärk ja vajadus on kirjas KSH aruande ptk-is 3.2. Planeeringu vajadus tuleneb arendaja soovist.
		3.3.7. KSH-s välja toodud positiivne külg - tootmise laienemine vastavalt üldplaneeringule, vajab põhjalikumalt vaatlemist. Tootmise laiendamine tootmismaa otstarbega aladel ei tähenda ilmtingimata koostootmisjaama rajamist. Tootmise laiendamine võib toimuda ka läbi muu tundlikule alale paremini sobituva tegevusalaga – nt päikesepargi rajamine.	Vajadus arvestamiseks puudub. Detailplaneeringu koostamine on algatatud konkreetsetele tegevustele ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt koostatakse KSH strateegilise planeerimisdokumendi sisule. DP-ga planeeritavad tegevused on seotud konkreetse arendaja vajadustega ja käitise, kavandatavat tegevust ei ole võimalik planeerida mujale. Kavandatava tegevuse puhul ei saa rääkida selle kavandamisest tundlikule alale, tegemist on äri- ja tootmismaa juhtfunktsiooniga maa-alaga.
		3.4. Käsitus mõjust varale puudub 3.4.1. KeHJS § 40 lg 4 p 6 järgi on KSH-s hindamata keskkonnamõju inimeste varale. Keskkonnaministeeriumi Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamatu² järgi (lk 103) tuleb KSH-s eraldi välja tuua ebasoodne keskkonnamõju, mis võib vara füüsiliselt kahjustada või selle tarbimisväärtust vähendada. KSH-s on välja toodud, et AS Tartu Graanul kavandatav tegevus omab negatiivset mõju naabrite elamumaadele, kuid ei ole lisanud varalise kahju käsitlust. Kui naabritel muutub oma elamumaal normaalne toimetamine võimatuks (sest mh ületatakse seadusest tulenevaid piirnorme), tuleb see kahju välja arvestada, esitada ja see tuleb arendajal kompenseerida.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. Mõju varale hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi KSH raames ning see sisaldub KSH aruande ptk-is 7.7.4. Nagu on toodud ka KSH viidatud ptk-is, siis KSH raames hinnatakse võimalikku füüsilist mõju inimese varale (mõju ehitistele). See on kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega, mille kohaselt on tegemist olulise negatiivse mõjuga inimese varale juhul, kui kavandatav tegevus võib seada selle ohtu (seaduse § 22). Vara turuväärtuse ning selle muutuse hindamine ei kuulu KSH ülesannete hulka. Mõju ehitistele võib kaasneda läbi vibratsiooni (KSH aruande ptk 7.7.4). Tegemist ei ole olulise negatiivse mõjuga - vara ohtu seadmist kavandatava tegevusega

² https://hendrikson.ee/wp-content/uploads/2016/03/ksh_kasiraamat.pdf

			ei kaasne.
		3.4.2. Hinnang mõjust inimeste varale tähendab mh ka seda, et negatiivsed mõjud hõlmavad ka kahju naabrite tervisele ja tervisekahjud toovad kaasa kulutuste tegemise vajaduse (tervisekahjude likvideerimiseks või minimeerimiseks).	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. KSH raames on hinnatud mõju inimese tervisele, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest. Mõju osas inimese varale vt eelmist vastust.
4	Merili Kerge 02.05.2022	Edastan Tila külas asuva Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu 18.04- 02.05.2022 toimuva avaliku väljapaneku raames lisaks varemsaadetutele (18.04.22) veel 24 allkirjastanu pöördumise, kes on planeeritava DP ja koostootmisjaama vastu. Kokku on pöördumisele allakirjutanuid 251.	Võetakse teadmiseks.
5	Marit Suuroja 05.05.2022	KSH aruanne ja VTK/programm, versioon 2 mai 2018 joonis 2 näidatud olemasolev olukord ei ühildu praeguse planeeringu juurde lisatud tugijoonistega, mida on asutud uuendama aastal 2021, mistõttu programm ja KSH aruanne ei ole omavahelises vastavuses. Detailplaneeringu koostamise ajal on Hoonestust juurde tekkinud. Detailplaneeringut on asutud ellu viima. Kahtlen kas see on seadusandlusega kooskõlas. Palun põhjendada.	Selgitame , et planeeringualale lisandunud hoonete näol on tegemist ajutiste ehitistega. Ajutine ehitis on lühemaks kui viieaastaseks kasutamiseks mõeldud ehitis, mis lammutatakse selle ajavahemiku möödumisel. Vastavalt Ehitusseadustik ¹ §113 ¹⁴ lõikele 4 võib pädev asutus anda ajutise hoonestusloa kui hoonestusloa taotlus esitatakse ala kohta, kus on algatatud planeering ning planeerimismenetlus ei ole lõppenud. Ajutine hoonestusluba vaadatakse üle ühe aasta jooksul planeeringu kehtestamisest arvates. Planeeringualale viimase paari aasta jooksul lisandunud ehitised on püstitatud kohaliku omavalitsuse poolt väljastatud ehitusloa alusel.
6	Allan Sarap Katre Sarap Henri Sarap Maarja Sarap	Põhjendused Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu planeeringu peatamiseks ja lõpetamiseks. 1. TERVIS JA ELANIKE HEAOLU 1.1. Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu realiseerumisel toimub elukeskkonna halvenemine. Nii Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuse detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes punktides 7.7.2. , 7.7.3. , 7.7.4 ja Pelleti DP-s p 5.3.1, 5.3.2, 5.3.3, 5.3.4, 5.4.1 on kirjeldatud mõjud inimese tervisele ja heaolule – kõik mõjud on negatiivsed. Lisaks on KSH ptk 8 toodud välja leevendamiseks kavandatud meetmed, kuid need ei tee negatiivseid mõjusid olematuks. Rahvatervise seaduse § 10 (1) 1) sätestab KOV -i ülesandeks elanike tervist, heaolu ja turvalisust toetava elukeskkonna kujundamise. Antud planeeringuga on KOV-	Selgitus. Detailplaneeringu esmane eesmärk on ellu viia üldplaneeringut. Tartu valla üldplaneering kehtestati 2008.a. Üldplaneeringu kohaselt on planeeritav ala tootmis- ja ärimaa juhtfunktsiooniga (tööstuspargi) ala, kus tegutsevate ettevõtete puhul võivad kaasned ka teatavad mõjud. Üldplaneeringu kontekstis tekkis tootmismaa ja ärimaa juhtfunktsioon alale seoses juba olemasoleva suure põllumajandustootmisega, mis osade kaupa on asendunud tänaseks päevaks muu äri-

	ile põhiküsimuseks— kelle huvid on tähtsamad, kas arendaja huvid või kohalike elanike tervis ja heaolu. Pelleti KSH aruandes p 5.3 säästava arengu peatükis käsitletakse planeeritud ehitiste materjale, energiat ning leitakse, et tegemist on keskkonnakaitse seisukohast tõhusaima lahendusega, asukohaga. Kohalike elanike ja allakirjutanute arvates ei ole nii suure tootmis – ja energiaettevõttele see kindlasti õige asukoht. 2005. aastal Metsaserva kinnistut ostes ja siia oma kodu ning ettevõtmist rajades ei olnud see tiheasustusala, ega tööstusala. Eeldasime, et varem või hiljem ehitatakse ümberringi vastavalt läbimõeldud planeeringule väiksemaid ja keskmisi ettevõtteid, miks mitte ka elamuid ja sellega seoses ehitatakse välja vajalikud kommunikatsioonid ning teedevõrgustik. Kahjuks pole seda juhtunud, vastupidi – üldplaneering muutus ja järkjärgult arenes kommunikatsioonideta “isetekkeline tööstuspark”.	ja toomisega. Erifunktsiooniliste maakasutuste määramisel on valla kui terviku seisukohalt oluline leida ka tööstusparkide rajamiseks maa-alad. Rõhutame veelkord, et tegu ei ole elamupiirkonnaga. Teadaolevalt toimub Metsaserva kinnistul (Metsaserva tee 3) ka väikesemahuline tootmistegevus – mee tootmine. Kuusisoo tee äärde kergliiklustee võimalikuks kavandamiseks on kõikides teeäärsetes planeeringutes ette nähtud võimaliku jalgtee aluse maa väljakruntimise vajadus. Kogu pikkuses on võimalik kergliiklusteed kavandada ka ilma planeeringuta (need krundid, kus detailplaneering puudub). Käesoleval hetkel on kavandamisel kergliiklustee Kõrvekülalt kuni Aovere ristini. Antud projektiga tehakse ettepanekud ka perspektiivsele Kuusisoo tee kergliiklusteele pääsuks. Antud tegevused ei vaja detailplaneeringut, need lahendatakse läbi projekteerimise. Vallavalitsus on seisukohal, et tööstusparki juhtfunktsiooniga alal või selle läheduses elades tuleb arvestada võimalike kaasnevate mõjudega. Käesoleval hetkel jääb selgusetuks, millisel moel ja ulatuses käesoleva detailplaneeringu menetlus põhjustab häiringut Metsaserva kinnistul.
	1.2 Käsitlemata on jäetud strateegia “Säästev Eesti 21” eesmärgid: inimeste heaolu kasv – just kohalike elanikke silmas pidades. “Präänikuks” ja nn vastutasuks kohalikele pakutakse ühte juppi kergliiklusteed, mille tegelik otstarve on kaheldav. Esiteks liiguvad jalgsi või jalgrattaga vähesed inimesed, teiseks lõppeb see Tartu-Jõhvi maantee, kust edasi mööda liiklustihedat teeäärt on juba väga ohtlik liikuda. Sellel kergliiklusteel oleks mõte ja oluliselt suurem kasutegur kui see oleks ühendatud Tartu-Kõrveküla kergliiklusteedega. Hetkel on tegemist pooliku lahendusega.	On juba arvestatud või vajadus arvestamiseks puudub. Seost „Säästev Eesti 21“ eesmärgiga heaolu kasv on käsitletud KSH aruande ptk-is 5.3. Käsitletud on aspekte, mida KSH juhtekspert on vajalikuks pidanud. Juhime tähelepanu, et KSH aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust hindavad õigusaktide kohaselt asjaomased asutused. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu üle vaadanud ja selle kooskõlastanud. Detailplaneeringuga reserveeritakse maa järgnevateks tegevusteks. Vastavalt lähteülesandele antakse planeeringuga liikluskorralduse põhimõtted,

			jalakäijate/jalgratturite liikumisalad. Kuusisoo tee ääres kehtestatud planeeringutega on eraldatud maa kergliiklustee jaoks (Kuusisoo tee L1). Käesoleva planeeringuga nähakse ette transpordimaa krundi moodustamine, mis on kokku viidud teiste kehtestatud planeeringutega piirkonnas ning millega luuakse võimalus ühtse kergliiklustee rajamiseks. Kogu piirkonna teedeühenduse lahendamine ei ole antud detailplaneeringu ülesanne. Kuusisoo tee äärde kergliiklustee võimalikuks kavandamiseks on kõikides teeäärsetes planeeringutes ette nähtud võimaliku jalgte aluse maa väljakruntimise vajadus. Kogu pikkuses on võimalik kergliiklusteed kavandada ka ilma planeeringuta (need krundid, kus detailplaneering puudub). Käesoleval hetkel on kavandamisel kergliiklustee Kõrvekülast kuni Aovere ristini. Antud projektiga tehakse ettepanekud ka perspektiivsele Kuusisoo tee kergliiklusteele pääsuks. Antud tegevused ei vaja detailplaneeringut, need lahendatakse läbi projekteerimise.
		1.3 Vastuolu - KSH aruande p 7.7. pealkiri sätestab “ Mõju inimese, tervisele, heaolule ja varale”, alampealkirjaga punktis 7.7.4. “Eeldatav mõju inimese varale ja sotsiaalsetele vajadustele” sätestatakse, et KSH käigus on käsitletud võimalikku füüsilist mõju inimeste varale (võimalik mõju olemasolevatele ehitistele jms), samas kuskil pole kirjeldatud selle käsitluse käiku. Aruandes on välja toodud, et ülesannete hulka ei kuulu vara turuväärtuse või selle muutuse hindamine. Ka Pelleti detailplaneeringus ei ole hinnatud majanduslikku mõju ümberkaudsete elanike varadele. Planeeringu realiseerudes on täiesti selge, et toimub ümberkaudsete elanike kinnistute väärtuse langus. Jääb täiesti selgusetuks, kuidas toimub varade hindamine ja kompenseerimine. Vastavalt Planeerimisseaduse 2. peatükis sätestatule, peaks iga planeeringu koostamisel arvestama elukeskkonna parendamise põhimõtet. Pelleti DP koostamine pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas, seetõttu tuleb vastuvõtmine tühistada ja planeering lõpetada.	Vajadus arvestamiseks puudub. Mõju varale hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi KSH raames. Vastav hinnang sisaldub KSH aruande ptk-is 7.7.4. Nagu on toodud ka KSH viidatud ptk-is, siis KSH raames hinnatakse võimalikku füüsilist mõju inimese varale (mõju ehitistele). See on kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega, mille kohaselt on tegemist olulise negatiivse mõjuga inimese varale juhul, kui kavandatav tegevus võib seada selle ohtu (seaduse § 22). Vara turuväärtuse ning selle muutuse hindamine ei kuulu KSH ülesannete hulka. Mõju ehitistele võib kaasneda läbi vibratsiooni (KSH aruande ptk 7.7.4). Tegemist ei ole olulise negatiivse

			mõjuga - vara ohtu seadmist kavandatava tegevusega ei kaasne.
		MÜRA 2.1. Mürareostusel on väga negatiivne mõju inimeste füüsilisele ja vaimsele tervisele ning see pärsib ka laste võimet tulemuslikult õppida. On teaduslikult tõestatud, et pikaajaline müra keskkonnas viibimine hakkab teatud tasemel inimese tervist kahjustama, samuti ähvardab pideva müra tõttu infarkti oht. Samas on ka müra akustiline koostis erinev ja seda KSH aruandes ei uurita. Vastavalt KSH aruande müramõõtmise andmetele, hilisematele Terviseameti poolt läbi viidud mõõtmistele ja teistele mõõtmistele on Pelleti DP piirkonnas mürafoon juba küllaltki piirnormi lähedal ning kohati ületab seda (Terviseameti mõõtmine 12-13. aprill 2022). Antud piirkonda on lubamatu projekteerida juurde veel küllatki suure mürapotentsiaaliga tootmist. KSH-s modelleeritud tulemused ei pruugi näidata adekvaatset tulemust, kuna mõõtmised olid väga lühiajalised, samuti tuleb arvestada, et tegemist on siiski prognoosiga. Lisaks Tartu Graanulile on kohatine müraallikas ka Selmet Invest OÜ, kelle hoovil toimub hakkepuidu tootmine.	Arvestatakse osaliselt. Müra akustilise koostise osas ei ole võimalik põhjendatud seisukohta anda, kuna jääb arusaamatuks, mida siinkohal silmas peetakse. Viidatud Terviseameti 12-13. aprillil 2022 teostatud mõõtmiste osas juhime tähelepanu, et need on teostatud pärast KSH aruande ja selle raames läbi viidud mürauuringu koostamist. KSH mürauuringu koostamise ajal teostatud mõõtmised müranormide ületamist ei tuvastanud. 12-13. aprilli 2022 mõõtmiste osas ei ole teada, mis oli probleemi põhjuseks ja kas tegemist oli Tartu Graanuli müraallikaga. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmisteggevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meetmeid müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras käitises ei ole. Näiteks tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus

			müraallikaid juurde tuleb. KSH aruannet täiendatakse, meetmetesse lisatakse müramõõtmiste kohustuse käitise valmimise järgselt. Mürauuring on läbi viidud õigusaktidest tulenevatele nõuetele tuginedes ning tunnustatud meetodika alusel. Tööga on tutvunud ka Terviseamet, kelle pädevuses on antud valdkonnas hinnata aruande vastavust õigusaktidele ja selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Terviseamet on KSH aruande koostöölaskanud, tuues välja: amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlusega müraolukorra hindamisel (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). KSH aruannet täiendatakse müra koosmõju osas.
		2.2. Pelleti KSH p 8.1.5 müra mõju vältimiseks ja vähendamiseks sätestab, et kaebuste esinemisel viiakse läbi mürataseme mõõtmised. Mõõtmise korraldamise ja läbiviimise kohustus on ettevõtjal. Ettevõtja ei ole erapooletu isik mõõtmise korraldamiseks ja läbiviimiseks. Ettevõtte kohustuseks peaks olema finantseerida tegevust, aga läbi peaks viima erapooletu asutus. KSH-s ei ole ette arvestatud olukorraga, kui näiteks ei olegi võimalik mürataseme lubatu piiridesse saada. Kuidas sellisel juhul lahendatakse olukord?	Arvestatakse osaliselt. Viidatud meetme mõte on, et arendajal lasub mõõtmiste teostamise, sh nende eest tasumise kohtustus. Mõõtmised ise tuleb teostada sõltumatu, selleks vastavat akrediteeringut omava osapoole poolt. KSH aruandes täpsustatakse antud meetme sõnastust, et selle mõte arusaadavam oleks. KSH aruandes puudub vajadus käsitleda olukorda, kus müratase ei vasta lubatud normidele. Ülenormatiivset müra põhjustavat tegevust ei ole lubatud kavandada. KSH aruandes on antud meetmed normikohase müra tagamiseks. Neid rakendades ei ole müranormide ületamist alust eeldada. Lisame KSH aruande meetmetesse ka müramõõtmiste kohustuse käitise valmimise järgselt. Mõõtmised võimaldavad kontrollida müratasemete hindamise täpsust ning selgitada välja, kas ja millised täiendavad leevendusmeetmed on vajalikud.
		2.3. Kui tööstusest tulenevat mürareostust on võimalik veel mingil määral vähendada KSH- s toodud meetmetega, müratõkkeseinte,-vallide,-aedadega – siis hoopis teised lood on 28m kõrgusel oleva 100dB korstnaventilaatoriga. Olenemata müra akustilisest liigist, on	Vajadus arvestamiseks puudub. Kuulda korstna müra eeldatavasti on, kuid tegemist on piirväärtustest madalamate müratasemega. Ohtu

	see tõenäoliselt mingi vilin või undamine, mis kestab monotoonselt 24 tundi päevas ja nii iga päev, aastaringsest. Modelleerimise käigus võib teha erinevaid värvilisi jooniseid ja paigutada tabelitesse oletatavaid numbraid, kuid tegelikult ei tea keegi kuidas hakkab see ümberkaudseid elanikke vaimselt ja füüsiliselt mõjutama, samuti ei jää mõjuta igapäevaselt läheduses välisterritooriumil töötavad töölised.	inimese tervisele ei ole. Lisame KSH aruandesse ka täiendavalt, et valitavate müraallikate müra ei tohi olla tonaalne. Käitise alal kehtivad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded. Sellele on viidatud ka KSH aruandes (ptk 5.2.3). Tööandja tagada on, et töökeskkonna müra piirnormid oleks täidetud.
	LIIKLUS 3.1. Prognoositav liikluskoormuse kasv vastavalt KSH tabelile ei ole loogiline. Esiteks hetke tootmisvõimsus pelletile pidi olema 30 000 t/a, tabelis 50 000 t/a, teiseks valmistoodanguga väljuvad autod on 26 t (pakitud pellet), aga ka kütust sisse toovad autod 26 t (kas ka pakitud?). Hetke ja tulevaste töötajate autosid arvestamata on veokite kasvuks kalkuleeritud 1,5 korda. Vastavalt tootmise plaanile suureneb toodang 3,3 korda ja igapäevaselt tuuakse kütust vastavalt tabelile 158 t - suureneb veetava materjali hulk 5,2 korda. Praegu veetakse 82 t/päev, plaani järgi 432 t/päevas. Isegi kui pool toormaterjali sissevedavatest veokitest veavad väljasõites valmistootangut ei ole nii väike planeeritud veokite kasv võimalik. Tekib küsimus, miks seda praegu ei saa kasutada ja alles uue tehase valmides on võimalik teha? Liikluskoormuse reaalne kasv on suurem kui KSH tabelis nr 26 on näidatud. Vastavalt KSH p 7.7.4 toodud liikluskoormuse kasv 4 % ei saa olla korrektne, sõidutee on küll nüüd renoveeritud, aga see ei vähenda liikluskoormust, ammugi veel kergliiklustee ehitus.	Vajadus arvestamiseks puudub. Prognoositav liikluskoormuse kasv on antud vastavalt Arendaja vajadusele, tugineb kavandatavale tegevusele ja ettevõtte töökorraldusele. Antud planeeringu mahus ei nähta ette 3 Jõhvi-Tartu-Valga tee- Kuusisoo tee ristmiku rekonstrueerimist. Ristmiku ümberehitamiseks tekib vajadus kui kogu erinevate detailplaneeringutega seotud ehitusmahud realiseeritakse. Käesoleval juhul ei ole võimalik tõeselt prognooside liiklusvooge, kuna puudub teadmine, millised ettevõtted hakkavad tegutsema hetkel hoonestamata kruntidel. Riigimaantee ristmiku rekonstrueerimise vajaduse/lahenduse üle teeb otsuse Transpordiamet. Antud ristmiku ümber projekteerimist on võimalik alata igal ajahetkel sõltumata planeeringu menetlusest.
	3.2. Võrreldes aastal 2018 tehtud liiklusuuringutega on olukord oluliselt muutunud. Lisandunud on aktiivselt tegutsevaid ettevõtteid (OÜ KA, Selmet Invest OÜ), suurenenud mitmete ettevõtete töötajate arv (AMV Grupp, Restmec, Abahkan, Jungent). Maanteeameti seisukoht tabel 30 jrk.5 sätestab, et liiklusvoo suurenemisel on vajalik kanaliseeritud ristmik. Arusaamatu on KOV-i seisukoht planeeringuala mitte laiendada, seda enam, et Pelleti DP arendaja tõttu suureneb oluliselt just suuremate raskeveokite hulk, millel on juba praegu probleeme Tartu - Jõhvi teele keeramisega, eriti talveperioodil. Olemasolev ristmik on juba praegu ohtlik ja seal on toimunud mitmeid suuremaid ja väiksemaid avariisid. Leiame, et Kuusisoo tee ja põhimaantee T3 ristmik peaks olema detailplaneeringu lahutamatu osa, seda enam et arendaja on Tila tööstuspargi suurima mõjujõuga ettevõtte ja ka kõige suurema liikluskoormuse tekitaja. Olukorra normaalseks lahendamiseks tuleks kaasata liiklusekspert, Maanteeamet ja teha uued uuringud, liikluskkeemid vastavalt olemasolevale ja tulevikus kehtima hakkavatele detailplaneeringutele ning leida mõistlikud ja ohutud lahendused. Antud	Vajadus arvestamiseks puudub. Nagu on toodud DP ja KSH materjalides, siis kavandatava tegevuse realiseerimisel on käitisega seotud sõidukite juurdekasvuks ca 25 autot/ööpäevas. Põhimaantee nr 3 (Jõhvi-Tartu-Valga) tänane liiklussagedus (2021. loenduse andmetel) on ca 6400 sõidukit/ööpäevas ning Kuusisoo tee liiklussagedus ca 660 sõidukit/ööpäevas. Käesoleva planeeringu realiseerumisel ei suurene kavandatava tegevusega seotud liiklusvoog nii palju, et oleks vajalik ristmiku ümberehitamine kavandatavast tegevusest lähtuvalt. DP mõju ristmiku liiklusvoole on väike. Võimaliku kaugkütte torustik lahendatakse eraldi

	KSH aruanne ei ole seda probleemi lahendanud. KSH-s lk 18 on viidatud põhimõttelisele võimalusele varustada soojaga Kõrveküla alevikku ja trasside tõenäoline asukoht tee alt läbiminekuks oleks just antud ristmiku ümbrus. Kahjuks pole ka KSH-s võimalikke soojatrasside asukohta planeeritud. Reaalne vajadus ohutuse ja läbilaskevõime tagamiseks on siduda Pelleti DP-sse ja KSH-sse Kuusisoo tee ja põhimaantee T3 ristmik. Projekti realiseerudes ja juba ehitamisel on see järgmine „pudelikael“.	projektiga. KSH ei planeeri tehnovõrke, vaid tegeleb mõjude hindamisega.
	VEEVARUSTUS 4.1. Pelleti KSH p 4.3.2 märgitud puurkaev PRK0007274 ei asu Kivikuusiku kinnistul. Joonis 8 on ebatäpne ning ei kajasta olemasolevat olukorda. Varasemalt on nii Keskkonnaamet (tabel 30 jrk 1) kui vaide esitaja (tabel 31) tähelepanu juhtinud nõ Olematutele või valesti kajastatud puurkaevudele. Väljavõte KOV-i vastusest: “.... on põhjust kahelda kas juhteksperdi moodustanud eksperdirühma, eksperdid on oma hinnangu andnud ning pädevad asutused on aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust hinnanud. Paraku ka pärast teist parandust on esitatud KSH-s põhimõttelised vead sees.	Arvestatakse osaliselt. Märgime, et nii Keskkonnaamet kui ka arvamuse esitaja on varasemalt tähelepanu juhtinud Pelleti kinnistul registreeritud hüdroteoloogilise uuringu puurkaevule nr PRK0019457. Vastavate märkustega on KSH aruande koostamisel ka arvestatud. Puurkaevude andmed pärinevad Keskkonnaregistrist. Keskkonnaregistri seaduse kohaselt tohib planeeringute koostamisel kasutada vaid keskkonnaregistrisse kantud andmeid (seaduse § 6 lg 1). KSH aruande koostamise ajal asus keskkonnaregistri andmetel puurkaev nr PRK0007274 aruande Joonisel 8 näidatud asukohas (toonane Kivikuusiku kinnistu). Keskkonnaregistris on puurkaevu andmeid muudetud 16.03.2022, mis on pärast KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Maa-ameti kitsenduste kaardrakendusest nähtub, et muutunud on kaevu asukoht (praegune Kuusiku tee 7). KSH aruandes olevaid andmeid täpsustatakse vastavalt keskkonnaregistris tehtud muudatustele, kuid märgime, et hinnangus mõju olulisusele see muudatusi kaasa ei too. Kavandatav tegevus ei avalda puurkaevule nr PRK0007274 mõju ka selle uues asukohas.
	4.2. Tartu Vallavalitsus on väga hästi kursis (Vaided Metsaserva kinnistu elanikud vs Keskkonnaamet, Tartu Vallavalitsus, AS Tartu Veevõrk dets 2021 - veebr 2022) olemasoleva “ 17 aastat ajutise veelahendusega”. Seda, et teine lähim puurkaev (registrisse kandmata) asub Metsaserva kinnistul ja sealt saavad veevarustuse Kuusisoo tee 9A, 9, 11, 13, 19 ja 23 asuvad ettevõtted. Kui KOV väljastas ajavahemikul 2006-2020 Kuusisoo tee 9A, 9, 11, 13, 19 ja 23 aadressidel asuvatele kinnistutele ehitisloa ja väljastas hiljem kasutusloa, siis seal on märgitud veevarustuseks -VÕRK. Samas Pelleti	Arvestatakse osaliselt. Olemasolev veevarustus planeeringualal on tagatud Kuusiku tee 7 (79403:002:0702) kinnistul asuvast puurkaevust PRK0007274. Piirkonnas puudub vee-ettevõtja poolt pakutav teenus. DP seletuskirja korrigeeritakse. Puurkaevu osas ajakohastatakse DP seletuskirjas kinnistu nime. Kaevu asukoha muutuse

		DP-s p 4.1. märgitakse, et planeeringualal puudub ühisveevarustus. Olemasolev veevarustus on tagatud Kivikuusiku maaüksusel paiknevast puurkaevust, mis hetkel pole registreeritud. Pelleti DP-s olevad andmed ei ole korrektsed, mistõttu tuleks vastuvõtmine tühistada.	kohta vt täpsemalt eelmisest vastusest.
		4.3. Kahjuks KOV-i avalikust dokumendiregistrist ei õnnestunud leida vee-, sademevee- ja reoveekanalistastioonitorustike eelprojekti OÜ Altren Projekt nr VK1638, mis peaks olema kaasatud ka Pelleti DP-sse ja olema DP rakenduskava üks osa.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vee- ja kanalisatsiooni lahendus on koostatud vastavalt Tartu Veevärgi poolt väljastatud tehnilistele tingimustele. Viidatud töö (OÜ Altren Projekt töö VK 1638) mis on lahenduse koostamise aluseks, väljastati planeerijale Tartu Veevärk poolt. Kohustust ja vajadust vastava projekti lisamiseks detailplaneeringu materjalidesse ei ole.
		4.4. Vastavalt KSH p 7.10.2., Pelleti DP-s p 4.1. sätestatule ja tehnojoonistele planeeritakse veevarustuse tagamiseks rajada torustik, mis läbib Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistuid. Kinnistu omanikuna saan esmakordselt teada sellest plaanist juba vastu võetud detailplaneeringust! Varasemalt pole minuga ühendust võetud, rääkimata arvamuse või nõusoleku küsimisest. Pelleti DP pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas, seetõttu tuleb vastuvõtmine tühistada, kuna puudub Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistu omanike nõusolek veetrassi läbiviimiseks läbi nende kinnistute.	Vajadus arvestamiseks puudub. Tegemist on ühisveevärgi torustikuga, mis on vastavalt lahendatud ühisveevärgi kavandamise raames (OÜ Altren Projekt töö VK 1638). Detailplaneeringuga antakse tehnovõrkude põhimõtteline lahendus planeeringuala piires. Planeeringuala lahendus on kokku viidud ühisveevärgi lahendusega lähtudes Tartu Veevärk poolt väljastatud tehnilistele tingimustele. Tehnovõrkude joonise tingmärkides on ka selgelt kirjas, et tegemist on varem projekteeritud torustikega ja need lahendused võetakse aluseks. Ühisveevärgi piirkonna lahendusest kinnistuomanike teavitamine ja lahenduse kooskõlastamine ei ole antud detailplaneeringu ülesanne.
		KANALISATSIOON 5.1. Ühiskanalisatsioon puudub, kanalisatsiooniprojekti pole lisatud vastuvõetud detailplaneeringule. Vastavalt KSH p 7.10.2., Pelleti DP-s p 4.1. sätestatule ja tehnojoonistele planeeritakse veevarustuse tagamiseks rajada torustik, mis läbib Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistuid. Pelleti DP pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas ja vastuvõtmine tuleb tühistada, kuna puudub Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistu omanike nõusolek kanalisatsioonitrassi läbiviimiseks läbi nende kinnistute. Pole täidetud Planeerimisseaduse § 126 4), 20) sätestatud tingimusi.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eespool antud vastuseid.
		SADEMEVEE KANALISATSIOON 6.1. Tartu Graanuli sademevee ärajuhtimine toimub antud hetkel mööda vana trassi piki	On juba arvestatud või vajadus arvestamiseks puudub. Juhime tähelepanu, et detailplaneeringu seletuskirjas

	Kuuisoo teed kuni ristmikult suundub Metsaserva tee kõrvale, läbib Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistuid ning suubub sealt kraavi, mis piki Metsaserva kinnistu piiri suubub Murisoo kanalisse. Hetkel sademeveet ei puhastatakse ja aeg-ajalt on juhtunud, et mõni kaev hakkab üle ajama ning vajab saepurust puhastamist. Ka on juhtunud, et puhastusauto on oma saepuru sisu tühjendanud vahetult Metsaserva tee kõrvale. Seega ei ole hetkel kindel, kas kraavi juhitud sademevesi vastab Keskkonnaministri 08.011.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta“, nõuetele. Vastavalt KSH p 7.10.4. sätestatule sademevee Murisoo peakraav suunamiseks on planeeritud rajada ca 541 m pikkune torustik planeeringualalt olemasoleva kraavini, mis läbib Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistuid ning suubub Murisoo peakraavi. Olemasolev kraav tuleb puhastada settest, voolutakistustest ja seal kasvavast puittaimestikust, vajadusel süvistada. Küll aga pole sellisest plaanist teavitatud kinnistu omanikke, ega nende arvamust või nõusolekut küsitud. Pelleti DP pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas, mistõttu tuleb vastuvõtmine tühistada, kuna puudub Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistu omanike nõusolek sademeveekanaliseerimise läbiviimiseks läbi nende kinnistute.	on lause: <i>Sademevee lahendus tuleb kooskõlastada eesvoolu omanikega.</i> Tartu Veevõrk on väljastanud tehnilised tingimused, milles on toodud, et planeeringuala sademevesi tuleb juhtida Murisoo peakraavi. Kinnistutele ja tänavatele planeerida sademevee ärajuhtimiseks vajalikud rajatised (torud, kraavid, kohtpuhastid). Eesvoolu ehk Murisoo peakraavi valdajaks on riik ning Põllumajandus- ja Toiduametilt on vajalik kooskõlastus võetud. Metsaserva 3 ja 5 kinnistutel on olemasolevad kraavid, kuhu sademevesi suunatakse torustikuga, mis jääb transspordimaale. Metsaserva kinnistutel olevate kraavide kaudu suunatakse vesi eesvoolu ning see teenindab mitmeid ümbritsevaid kinnistuid. Olevatel kraavidel lasub talumiskohustus. Märgime, et detailplaneeringu menetlemine on avalik protsess ning planeering on olnud avalikul väljapanekul kõigile kättesaadav.
	6.2. Põllumajandusamet küll nõustub KSH seisukohtadega (tabel 30 jrk 2), kuid detailplaneeringus pole kajastatud Põllumajandusameti projekteerimistingimusi. Nimetatud on planeeritud tegevused Tea katastriüksuse kuivenduse toimimiseks, drenaaži rekonstrueerimiseks ja Murisoo peakraavi puhastamiseks, vajadusel süvendamiseks, kuid reaalne projekt puudub. Murisoo peakraavi ja sinna suubuva planeeritava sademevee kraavi rekonstrueerimisel tuleks arvestada ka hetkel rajatava Kuuisoo tee pikenduse ja seal asuvate kinnistute sademevee koguste ja kõrgustega. Hetkel suubub nimetatud sademevesi Metsaserva kinnistul asuva metsa kõrvalolevasse umbkraavi. Lahendus peaks olema tervik ja hõlmama kogu nn Tila tööstuspargi Kuuisoo tee ääres paiknevaid kinnistuid.	Arvestatakse osaliselt. Lisame Põllumajandus- ja Toiduameti projekteerimistingimused detailplaneeringu materjalidesse. Viidatud projekt ei ole käesolevas etapis asjakohane, see koostatakse detailplaneeringu realiseerimisel. Detailplaneering koostatakse selle algatamise otsuses toodud asukohale ja tegevustele. Kogu Tila tööstuspargi ja Kuuisoo tee äärsete kinnistute sademevee käitlemise lahendamine ei ole selle ülesanne.
	6.3. Emajõe suubuva Murisoo peakraavi (VEE1044200) ökoloogilise seisundi kohta andmed puuduvad. Tegelikult tuleks eelnevalt välja selgitada kraavi olukord ja siis alles planeerida sinna sademevee võimalik juhtimine. Keskkonnareostuse ärahoidmiseks oleks oluline seirata ja võtta analüüse sinna juhitud sademeveest. Seda enam, et KSH p 7.1. sätestab, et DP realiseerimisega võib kaasneda mõju pinna- ja põhjaveele.	Vajadus arvestamiseks puudub. Suublasse juhitud sademevesi peab vastama Keskkonnaministri 08.011.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning

			saasteainesisalduse piirväärtused“ sätestatud nõuetele ning vastavalt on see kirjas ka KSH aruandes. Aruandes on ka toodud, et mittevastavusel tuleb ette näha täiendavad meetmed sademevee kohtpuhastamiseks enne suublasse juhtimist või tuleb saastunud sademevesi üle anda selle käitlemiseks vastavat luba omavale jäätmekäitlejale. Vajadus kraavi seisundi uurimiseks KSH raames puudub. Juhime tähelepanu, et KSH aruande on üle vaadanud ka Keskkonnaamet, kelle ülesanne on antud valdkonnas hinnata aruande vastavust õigusaktidele ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust. Keskkonnaamet on KSH aruande kooskõlastanud märkusi esitamata (Keskkonnaameti 11.05.2020 kiri nr 6-5/20/6014-2). Nõustume seire vajalikkusega. KSH aruandes on ka antud nõuded omaseireks (ptk 8.2). Lõplikud seirenõuded pannakse paika keskkonnaloaga. Kui loa andja (Keskkonnaamet) peab vajalikuks, on tal loa andmisel õigus suubla kaitseks määrata sademeveele rangemaid piirväärtusi, kui õigusakt ette näeb.
		6.4. Kuusisoo tee tehnovõrgud on tervikuna lahendamata ning Pelleti DP on üks osa tervikust. Kogu Kuusisoo tee vee-, kanalisatsiooni- ja sademeveetorustiku lahenduse tuleks projekteerida ja lahendada koos kui tervik. Pelleti DP pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas ja vastuvõtmine tuleb tühistada, kuna tehnovõrgud ei ole lahendatud komplektselt.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eespool antud vastuseid.
		KÜSIMUSED KSH KOHTA 7.1. KSH p 5.2.2 Koostootmisjaamas tekkiv tuhk kogutakse nõ kinnises süsteemis Mahutid paiknevad siseruumides, mis välistab jäätmete keskkonda sattumise. Koostootmisjaamas tekkiv kolde- ja lendtuhk ladestatakse tavapäraselt prügilasse. Viimase tuha kohta pole mainitud, et käitlemine toimub ainult siseruumides. Kuidas tagatakse selle tuha mittelendumine ümbritsevasse keskkonda?	Selgitame, et mõlemad tuhad kogutakse kinnises süsteemis kogumismahutisse. Vastav info sisaldub ka KSH aruandes (ptk 5.4, tabel 23). Lisaks on KSH aruandes toodud, et erinevat liiki tuhad kogutakse eraldi mahutitesse ning et mahutid paiknevad siseruumides, mis välistab jäätmete keskkonda sattumise. Samuti on aruandes sätestatud, et konteinerite välitingimustes hoiustamise korral (nt enne käitlejale üleandmist) tuleb välistada jäätmete keskkonda sattumine. Seda saab teha nt hermeetilisi lekkekindlaid mahuteid kasutades. Juhime tähelepanu, et käitise tegevus saab olema reguleeritud ka

			keskkonnaloaga, millega sätestatakse vajalikud keskkonnakaitsenõuded.
		7.2. KSH tabelis 4 kajastatud soojusenergia tootmine omatarbeks ja müügiks. Samas ei ole tehnovõrkude joonisel kajastatud ühegi soojatrassi asukohta, ei tehase omavahelist ühendust, ega võimalikke müügitrasse teistele tarbijatele. Soojatrasside võimalikud asukohad KSH-s ja DP-s lahendamata.	Vajadus arvestamiseks puudub. Koostootmisjaam annab põhimõttelise võimaluse ümberkaudsete ettevõtete/Kõrveküla aleviku soojaga varustamiseks. Kuna tänase seisuga puuduvad reaalsed soovijad, siis ei ole võimalik praeguses etapis soojatrasse kavandada. Soovitud info olemasolu KSH aruandes ei ole asjakohane. KSH tegeleb mõjude hindamise, mitte tehnovõrkude kavandamisega.
		7.3. KSH tabel 17 – Kuidas tagatakse pidevalt püüdeseadme – kottfiltrite efektiivsus 99,9 %?	Selgitame , et püüdeseadme efektiivsuse tagab toote kasutamine vastavalt tootja poolt sätestatud nõuetele.
		DP RAKENDUSKAVA JA KOKKULEPPED 8.1. Pelleti DP ptk 6 on sissejuhatus planeeringu elluviimiseks vajalikele tegevustele. Puudub reaalne rakenduskava, mis on detailplaneeringu lahutamatu osa. Detailplaneering peaks olema piisavalt põhjalik, et DP saaks ellu viia vahetult pärast koostamist ja ei ole oleks vaja hakata erinevaid projekteerimistingimusi taotlema. Lahendamata on järgmised küsimused: - puudub kehtiv ja kooskõlatatud vee-, kanalisatsiooni- ja sademevee projekt (edaspidi VKS) - põhimõtteline liitumispunktide lahendus - VKS torustike väljaehitamise ajakava - Murisoo kraavi ja sellega piirkonnas seonduvate kraavide rekonstrueerimisprojekt - Murisoo kraavi ja sellega piirkonnas seonduvate kraavide rekonstrueerimise ajakava - kuidas hinnatakse kohaliku tee seisukorra halvenemist - mida mõeldakse tee parendamise all - kuidas hinnatakse Kuusisoo tee ja põhimaantee T3 läbilaskvust ja ohutust (nt autode järjekord, avariide arv) - millal ja mis ulatuses antakse need rajatistes KOV-i bilanssi - arendaja tagatised.	Vajadus arvestamiseks puudub. Detailplaneeringuga antakse põhimõtteline lahendus ja reserveeritakse vajalik maa vastavateks toiminguteks. Planeering realiseeritakse krundi omaniku poolt tema tahte kohaselt ning tegevuste rakendamise ajakava DP raames ei koostata. Planeeringu seletuskirja ptk-is 6 (planeeringu elluviimine) on välja toodud planeeringu realiseerimiseks vajalikud järgnevad toimingud, sh nende järjestus. Esmase tegevusena on välja toodud, et viiakse läbi maakorralduslikud toimingud – kruntide liitmine. Seejärel kohustub Arendaja omal kulul detailplaneeringualal projekteerima ja välja ehitama detailplaneeringukohased teed ja parklad, haljastuse, välisvalgustuse, vee, sademevee, kanalisatsiooni jm tehnovõrgud. Pärast tehnilise infrastruktuuri rajamist saab taotleda ehitusluba hoonete rajamiseks. Vajaduse korral sõlmitakse arendajaga leping planeeringu realiseerimise tagamiseks. Lepingud sõlmitakse üldjuhul siis, kui planeeringu elluviimine eeldab avalikult kasutatavate objektide rajamist, samuti nende üleandmist valla omandisse. Tagatistena kasutatakse nt deposiidisumma või pangagarantii

			nõudmist, hoidumisservituudi kohaldamist (arendajale ei anta enne kui nt ehitus- või kasutusluba kui avalikes huvides nõutavad objektid ei ole rajatud. Põhjusel et tegevuste rakendamise ajakava DP raames ei koostata, ei ole ka käesoleval hetkel võimalik välja töötada detailset paketti kohaldatavtest tagatistest ning nende rakendamise ajakava.
		8.2. Tartu vald ja AS Tartu Graanul on 2017 aastal (kuupäev dokumendil puudub) sõlminud DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE KORRALDAMISE JA RAHASTAMISE ÕIGUSE ÜLEANDMISE LEPINGU. Nimetatud leping peaks olema ka DP dokumentide nimekirjas, aga kui see enam ei kehti, siis peaks teatama kehtetuks tunnistamise kohta. Vaide esitajate hinnangul on Huvitatud isik (Tartu Graanul AS) rikkunud lepingu järgmisi punkte: 2.1.6. tagama detailplaneeringu eskiislahenduse (juhul kui eskiislahenduse esitamine on lähteseisukohtadega nõutud) ning detailplaneeringu koostamise ja vormistamise vastavalt lähteseisukohtadele ning kooskõlas kehtivate õigusaktide nõuetega; 2.1.7. tegema koostööd planeeritava maa-ala kinnisasjade omanikega ning olemasolevate või kavandataivate tehnovõrkude omanikega või valdajatega ja teiste asjast huvitatud isikutega ning jagama tõest informatsiooni planeeritava tegevuse osas; 2.1.8. sõlmima vajadusel detailplaneeringu koostamise ajal kirjalikke kokkuleppeid planeeringu rakendamise ja kahjude hüvitamise osas; DP menetlemine: 8.3. Kui eskiislahendusi tutvustaval avalikul arutelul on ilmnenud avalikkuse vastuseis detailplaneeringu lahendusele või detailplaneering ei ole kooskõlas avalike huvidega või ei taga huvitatud isikute huvide arvesse võtmist ja tasakaalustamist võib vald kaalutletud otsuse alusel keelduda detailplaneeringu vastuvõtmisest Vastavalt p 5.4.2. kui Huvitatud isikust olenevatel põhjustel ei ole kahe aasta jooksul arvates detailplaneeringu koostamise algatamise otsuse tegemisest detailplaneeringut vastu võetud ja lähteseisukohad on aegunud; p 5.4.3 detailplaneeringu koostaja poolt ilmselgelt ebaprofessionaalselt koostatud detailplaneeringu esitamist; peaks olema antud leping lõpetatud/kehtetu ja samuti Pelleti DP olema lõpetatud.	Arvestatakse osaliselt. Dokument lisatakse planeeringudokumentide hulka. Meie hinnangul on esitatud väited osaliselt paljasõnalised (planeeritava maa-ala kinnistuomanikega ja võrguvaldajatega on tehtud koostööd, seega puudub alus lepingu kehtetuks tunnistamisele), samuti on tarbetu siinkohal viidata nendele küsimustele, mida vald lahendab kaalutusõiguse alusel.
		ASUKOHT 9.1. Pelleti DP rajatise püstitamine omab suurt mõju kogu piirkonnale ja selleks on vaja laiemat ühiskondliku kokkulepet. Antud tootmishoone rajamine peaks olema juba määratud Tartu valla üldplaneeringus või selleks kehtestama KOV-i eriplaneeringu. Planeeritud asukohas jääb tootmisettevõtte kahele poole teed ja enamus liiklus hakkaks	Vajadus arvestamiseks puudub. Käesoleva detailplaneeringu koostamine antud asukohta ja tegevustele on algatatud kohaliku omavalitsuse poolt üldplaneeringu kohasena. Planeeringu koostamisel on arvestatud, et ala paikneb juba üldplaneeringuga määratud tootmise maa-alal.

	toimima nõ „läbi tehase“, kus toimub ka sisemine transport. Ettevõtja seisukohalt saan aru, et Tartu Graanul planeerib laiendada, tehes seda olemasoleva tootmisüksuse baasil, mis algselt on välja arenenud kuivatikompleksist. Kuid, kas kordi suureneda ja lisades energiatootmisüksuse selles asukohas on mõistlik? Tavalises praktikas tehakse ikka suuremastaapsed tootmisüksused tooraineallikale võimalikult lähedale. Graanulitootmise puhul mõne suurema saekaatri juurde, kus koostootmisega saavutatakse suurem efektiivsus. Antud lahenduse juhul tuuakse kõik tooraine kaugemalt sisse ja asukoht pole ka logistiliselt kõige parem. Planeeritud rajatiste ehitamiseks tuleb eelnevalt valida kõige sobilikum asukoht, mitte rajada sinna, kuhu on hetkel majanduslikult võimalik.	Planeeringuga ei kavandata uut tootmisala, vaid laiendatakse juba olemasolevat tegevust. Sama planeeringu algatamine ei tähenda, et jõutakse ka planeeringu kehtestamiseni. Kuna antud detailplaneeringut menetletakse koos KSHga, siis on PlanS järgi kohustus planeeringut menetleda üldplaneeringu menetluse järgi. Ehk et juba ongi kogu avalikustamiste ja kaasamiste protsess võrdsustatud üldplaneeringu omaga. Planeerimisseaduse § 95 lg 1 ja lg 2 kohaselt koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekirja kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Vastavalt määrusega esitatud nimekirjale antud planeeringuga kavandatav tegevus sellesse nimekirja ei kuulu.
	9.2. KSH p 4.1.8 Planeeringu läheduses ei asu metsamaad ega muid puhkealasid, seega mõju neile puudub. Planeeringust 230 m kaugusel on Metsaserva kinnistu ümbritsetud metsaga ja sellest 100 m idapoole jääb ka metsamaa. Pelleti KSH-s pole mõju metsamaale hinnatud, seega pole see seadusandlusega kooskõlas, mistõttu tuleb vastuvõtmine tühistada.	Vajadus arvestamiseks puudub. Viidatud metsaalad asuvad kavandatavast tegevusest kauguses, kus neile kavandatava tegevusega mõju ei avaldu. Kõnealustel metsaaladel ja nende piiril ei kaasne kavandatava tegevusega raadamist ega muid tegevusi, mis muudaks nende füüsilist keskkonda. Igasugused otsesed mõjud metsaaladele puuduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne ka sellist tolmu ja õhusaastet, mis võiks metsa ökosüsteeme oluliselt mõjutada.
	9.3. KSH p 4.1.8 Planeeringu läheduses ei asu metsamaad ega muid puhkealasid, seega mõju neile puudub. Metsaserva kinnistul alates 2015 aastal tegutsev ettevõtte Metsaserva Mesi OÜ plaanib suvel 2022 avada Apiteraapia Maja, kus külastajad saaksid hingata tervendavat ja turgutavat õhku otse mesitarust, teha teisi apiteraapiaga seonduvaid tegevusi ja soetada mesindustooteid. Lisaks plaanitakse teha eelkõige lastele suunatud püsiväljapanek mesilaste elust, läbi viia erinevaid töötubasid ja korraldada teisi mesindusteemalisi üritusi. Planeeritud tegevuse läbiviimiseks on väga oluline tagada puhta õhu kvaliteet ja pideva müra puudumine. Loetletud tegevused ei nõua	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH aruandes toodud info puhkealade kohta on korrektne, kehtiva Tartu valla üldplaneeringu kohaselt neid kavandatava tegevuse läheduses ei ole. Metsaalade osas vt eelmist vastust. Juhime tähelepanu, et piirkonnas on üldplaneeringu kohased äri- ja tootmismaa juhtfunktsiooniga maa-

		kajastamist üldplaneeringus ega detailplaneeringus, seega ei olnud arusaadavatel põhjustel KSH-s võimalik sellega arvestada. Kuid tegelikult asub läheduses muu rajatav puhke- ja tervendamis ala.	alad. Muu tegevuse kavandamisel piirkonda ei saa olla õigustatud ootust, et tootmis- ja ärimaaks määratud maa-alasid ei soovita välja arendada vastavalt.
		9.4. KSH p 7.4. mõjus loomastikule ei ole arvestatud mõjuga 300 m paiknevatele mesilastele. Mesila on registreeritud alates 2015 a ja leitav PRIA kaardilt (https://kls.pria.ee/kaart/) ning olenevalt ajahetkest asub seal 15-30 mesitaru. Vastavalt erinevatele teaduslikele uuringutele on müra ja vibratsioon pärssiva ja negatiivse mõjuga mesilaste arengule ja tootlikkusele.	Vajadus arvestamiseks puudub. Olulist negatiivset mõju mesilastele kavandataval tegevusel ei ole. Planeeringualalt viidatud PRIA kaardil oleva mesilaste asupaigani on ca 300 m, mis on piisav vahemaa välistamiseks häiriva müra ja igasuguse vibratsiooni. Viidatud asupaik on varjatud ka metsatuka ja hoonete poolt.
		9.5. Pelleti DP realiseerumine rikub Keskkonnaseadustiku § 23. lg 1-5 igaühe õigust tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale. Pelleti DP pole kehtiva seadusandlusega kooskõlas, mistõttu tuleb vastuvõtmine tühistada.	Vajadus arvestamiseks puudub. KeÜS § 23 lõike 4 kohaselt eeldatakse keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus. KSH aruande kohaselt ühegi õigusaktiga kehtestatud piirväärtuse ületamist kavandatava tegevusega ei kaasne.
		MENETLEMINE 10.1. Tulenevalt Planeerimisseadusest peab detailplaneerimist menetlema ja kooskõlastama KOV olles ka kohalike elanike huvide kaitsja ja eestseisja. Samas on ka KOV-il selged huvid planeeringu kehtestamiseks, kuna sellega saaks lahendatud ja rajatud arendaja kulul „isetekkelise Tila tööstuspargi“ vee-, kanalisatsiooni- ja sademeveetorustiku ning „heastada“ varasemad tegematajätised, varasematele arendajatele detailplaneeringu ja trasside rajamise nõude mittekehtestamise näol. Seega huvid ei ole tasakaalus ja peaks menetlemise läbiviijaks kaasama erapooletu planeerimiskonsultandi ja/või riigi järelevalveorgani esindaja, kes oleks vahelülis KOV-i ja arendaja vahel. Kahjuks on vaide esitajatel selline ebameeldiv kogemus Tartu valla puhul olemas, kus 2012 a Kobrulehe detailplaneerimise käigus leppisime kokku Metsaserva kinnistu puurkaevu (kui rajatavale veehaardele lähima puurkaevu, mis varustab „isetekkelises Tila tööstuspargis“ veega 6 ettevõtet) veetaseme mõõtmist ja seiret enne Kobrulehe veehaarde käivitamist (Tartu vallavalitsuse korralduse lisa nr 69 – 07/03/2012). Paraku 9 aasta jooksul planeeringu elluviimise ajal seda ei teostatud ning pärast omapoolse vaide esitamist Tartu Veevõrk AS vee-erikasutusloa taotlusel, leidis ka Tartu vald erinevaid põhjuseid, miks kokkulepet ja enda poolt väljastatud korraldust ei peaks täitma. Seega elu on näidanud, et tuleks väga ettevaatlikult ja reservatsioonidega suhtuda KOV-i lubadustesse ja isegi kirjalikesse korraldustesse. Taotleme Tila külas asuvate Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu kehtetuks tunnistamist ja menetlemise lõpetamist seoses laialdase avaliku huvi ja kohalike elanike vastuseisuga. Rikutud on Planeerimisseaduse § 127	Vajadus arvestamiseks puudub. Planeerimistegevust viib detailplaneeringu puhul läbi KOV, järelevalvet teostab Rahandusministeerium. Peale avalikustamist üles jäänud vaidlused esitatakse Rahandusministeeriumile, kes viib läbi osapoolte ärakuulamise ja võtab seisukoha. Käesolevas punktis on jällegi esitatud probleemistik, mis ei ole käesoleva detailplaneeringuga lahendatav.

		Ig 2. detailplaneeringu koostamisel on jäetud kaasamata Metsaserva ja Metsaserva juurdelõige kinnistuste omanikud, kelle maaüksusi DP kavandatava vee-, kanalisatsiooni- ja sademeveetrassid läbivad. Lisaks on rikutud mitmeid ülalpool kajastatud seadusandja poolt sätestatud kohustusi planeeringu läbiviimiseks.	
7	Anneli Mikk 02.05.2022	Arvamusavaldus Tila külas asuva Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu 18.04- 02.05.2022 toimuvale avalikule väljapanekule.	
		1) Lähteülesanne 2017 a sätestab Keskkonnamõjude strateegilise hindamise vajaduse. Viimasele avalikule väljapanekule on saadetud detailplaneering, mille kohustuslikuks lisaks on KSH aruanne. Aruanne p 6 ja KeHJS sätestavad, et KSH aruanne peab vastama KeHJS nõuetele. Kahjuks on esitatud avalikule väljapanekule ebapiisav dokumentatsioon, sest aruanne sisaldab puuduseid. Korraldajal tuleks üle kontrollida KSH aruande vastavus KeHJS seaduse §40 nõuetele, viia aruandesse sisse muudatused.	Selgitame , et KSH aruande koostamisel on lähtutud KeHJS nõuetest, täpsemad selgitused on lisatud järgmistes punktides.
		2) KSH aruandest ei järeldu miks kavandatavat tegevust vaja on. Palun põhjendada. Eesmärk ei liigitu vajaduseks (KSH p3.2)	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. Kavandatava tegevuse (detailplaneeringu koostamise) eesmärki ei sätesta KSH, see tuleb planeeringu algatamise otsusest (Tartu Vallavalitsuse 18.10.2017 korraldus nr 514, vt KSH aruande lisa 2). Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest tulenevalt peab KSH aruandes iseloomustama planeeringu sisu ja peamisi eesmärke (seaduse § 40 lg 4 p 1), mida on KSH aruandes ka tehtud (ptk 3.2). Kavandatava tegevuse vajadus tuleneb arendaja soovist.
		3) KSH p 6 kirjeldatakse KSH meetodeid. Nimetatud on, et analüüsitakse kavandatava tegevuse seoseid strateegiliste planeerimisdokumentidega, mida sisuliselt nõuab ka seadus. Valitud alternatiiviks on olemasolev olukord/0 alternatiiv Küsimus: kuidas on seotud 0 alternatiiv /olemasolev olukord strateegilise planeerimisdokumendiga ehk detailplaneeringuga täpsemalt? Palun vastata põhjendusega. Ilmne seose puudumine viib minu järgmisele seisukohale ja ettepaneku tegemise vajadusele.	Selgitame , et 0-alternatiiviks on praeguste tegevuste jätkumine (detailplaneeringu mittekehtestamine). Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt tuleb strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatavale tegevusele teostatava KSH raames käsitleda ka tõenäolist arengut juhul, kui planeerimisdokumenti ellu ei viida (seaduse § 40 lg 3). 0-alternatiivi kaalumise on asjakohane ka seetõttu, et võrdlus sellega aitab paremini mõista kavandatava tegevuse plusse ja miinuseid. 0-alternatiivi käsitlemine KSH aruandes on vajalik ja asjakohane.
		4) KSH sügavam sisu ja eesmärk on alternatiivide võrdlemise abil leida kavandatav tegevus	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või

		millega jõuda keskkonda säästvaima planeeringu variandini. Käesolevas KSH-s on valitud üheks kavandatavaks tegevuseks olemasolev tegevus. Kuidas saab olla kavandatav tegevus, mis eeldab detailplaneeringut, samaaegselt hoopis olemasolev tegevus, mis ei eelda detailplaneeringut? See on ju sisuline konflikt . Pean sellist käsitlemist KSH puuduseks. Teen ettepaneku: kogu planeering selle puuduse tõttu ümber teha, sisse viia mõni keskkonda vähem kahjustav alternatiivne kavandatav tegevus võrdluseks, sest meie kogukond ei lepi nõrgalt negatiivsete, näiliselt ebaoluliste negatiivsete mõjudega oma ümbrusele. Käitise läheduses asuvad tundlikud elamualad on oma mõjutused juba kätte saanud pelletitootmisest. Enamaks talumiskohustus puudub (KeÜS). Teadagi on, et tegelikkuses on AS Tartu Graanuli maa-alalt tulevad olulised keskkonnamõjutused, nagu müra, juba kontrolli alt väljunud ja järelvalveametnikud on seal kandis tihedad külalised. Müramõjutused on juba praegu märkimisväärselt suuremad kui KSH modelleeringud KSH-s ennustanud on. Kogu KSH saab sellega seoses kahtluse alla seada.	vajadus arvestamiseks puudub. 0-alternatiivi käsitlemise vajaduse osas vt eelmist vastust. Juhime tähelepanu, et detailplaneeringu koostamine on alatatud konkreetsetele tegevustele (uus pelletitootmise liini rajamine, puidu järeltöötusega seotud tootmisala laiendamine, koostootmisjaama rajamine, pelletitootmise mahu suurendamine koguseni 100 000 t/a). Muid tegevusi kui on toodud planeeringu algatamise otsuses, ei planeerita. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt lähtub KSH omakorda koostatavast planeeringudokumendist ja selle sisust (seaduse § 40). KSH käigus kaaluti koostootmisjaamas jäätmekestusest loobumist, mida on tänaseks ka tehtud. Koostootmisjaama töötamine vaid biomassil, ilma jäätmekestusest, on väiksema keskkonnakoormusega lahendus. Seega on protsessi tulemusel juba jõutud keskkonda säästvama lahenduseeni. Info jäätmekestusest loobumise kohta sisaldub ka KSH aruandes (kokkuvõte ja ptk 1), KSH aruannet täiendatakse ja info jäätmekestusest loobumise kohta lisatakse ka KSH aruande peatükki 9 (alternatiivide võrdlus). KSH raames koostatud mürauuringu ajal teostatud müra mõõtmiste tulemusel on müra olemasolevas olukorras normikohane. Mürauuringus on olemasolevat müra ka modelleeritud, mis samuti müranormide ületamist ei näita. Teostatud mürauuring on läbi viidud õigusaktidest tulenevatele nõuetele tuginedes ning tunnustatud meetodika alusel. Juhime tähelepanu, et tööga on tutvunud ka Terviseamet, kelle pädevuses on antud valdkonnas hinnata aruande vastavust õigusaktidele ja selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust.
--	--	---	--

			Terviseamet on KSH aruande kooskõlastanud, tuues sealjuures välja: <i>amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlesega müraolukorra hindamisel</i> (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2).
	5) KSH aruandes tabel nr 28 on hea võrdlustabel ! Sellest tabelist järeldeb, et olemasoleval tegevusel on hulgaliselt eeliseid kavandatava tegevuse ees. Minu hinnangul näitab võrdlustabel, et olemasolev tegevus omab keskkonna suhtes paremaid võrdlustulemusi ja vahe pole väike! Tabelile järgnevas sõnalises osas paraku püütakse KSH aruandes kokku võtta võrdlusandmete tulemused, kirjutades need töö tellijale sobivasse sõnastusse, millest saaks järeldada tegelike võrdlusandmetele vastupidise tulemuse: “ Võrreldes 0-alternatiiviga ei ole planeeringuga kaasnevad ehitusaegsed (lühiajalised) ja kasutusaegsed (pikaajalised) negatiivsed mõjud nii määravad, et tuleks kaaluda pelletitehase laienduse ning sh koostootmisjaama ehitamata jätmist .” KSH järelalus hindaja poolt on aga lihtsamalt kokkuvõttes siis hoopis selline: tegelikult on kavandatava tegevuse mõjud keskkonnale nii ebaolulised, et tuleks valida kehvem variant, viia planeering ellu ja heita kõrvale olemasolev olukord, mis keskkonda kogumis vähem mõjutab. KSH koostaja on valinud keskkonda vähem säästvama variandi, jättes valiku põhjendamata. Palun põhjendage: miks valiti alternatiivide seast just keskkonnamõjude suhtes kehvem variant. Lugupeetud Vallavolikogu, kes te aruande eelduslikult üle kontrollisite, nagu näeb ette KeHJS seadus ning PlanS. Kas selline eelnimetatud vastuolu planeeringus ja aruandes silma ei hakanud? Töökohtade tekkimine ei kaalu ka “nõrka, ebaolulist” negatiivset keskkonnamõju üles. Maksulaekumist Tartu valda see ilmtingimata ei garanteeri ja tootmismaad saab arendada ka tundlike lähialadele sobilikuma tegevuse abil. Me tegeleme siin vallas, selle planeeringu raames, keskkonna seisukohast parima tegevuskava väljatöötamisega, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse; “Ebaoluliselt nõrk negatiivne mõju” on koosmõjus kõikide väikeste ebaoluliste mõjudega siiski kokkuvõttes suur negatiivne mõjutus.	Selgitame, et kavandatava tegevuse ja 0-alternatiivi võrdluses esineb erinevus kuues valdkonnas, kümnes valdkonnas avalduva mõju osas erinevust ei ole. Kõik erinevused ei ole negatiivsed - kuuest valdkonnast ühes on kavandataval tegevusel võrreldes 0-alternatiiviga positiivne mõju: mõju ettevõtlusele, mis seisneb kaasnevates investeeringutes ja lisanduvates töökohtades. Lisaks tähendab uus arendus vallale täiendavat maksutulu. Põhjendus, miks on kavandatav tegevus realselt teostatav, sisaldub KSH aruande peatükis 9 ja seisneb juba viidatud sõnastuses: Võrreldes 0-alternatiiviga ei ole planeeringuga kaasnevad ehitusaegsed (lühiajalised) ja kasutusaegsed (pikaajalised) negatiivsed mõjud nii määravad, et tuleks kaaluda pelletitehase laienduse ning koostootmisjaama ehitamata jätmist. Juhime tähelepanu, et detailplaneering on algatatud konkreetsele tegevusele ning KSH raames hinnatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat mõju (vt siinkohal täpsemat selgitust eespool antud vastuses). KSH raames ei tuvastatud, et kavandatav tegevus võiks olla sobimatu tulenevalt kaasnevatest keskkonnamõjudest. Olulist negatiivset mõju KSH raames ei tuvastatud.	
	6) Ettepanek: Viia sõnastus vastavusse tegelike võrdlustulemiga keskkonna seisukohast ja siis analüüsida, kas detailplaneeringu dokument on sel juhul vastav KSH aruande hinnanguga ja suhestub sellesse kuidagi. KSH mõte on, et mõlemad kavandatavad tegevused peaksid olema lisaks reaalsele teostatavusele ka seotud strateegilise planeeringudokumendiga.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.	
	7)Taotlen Detailplaneeringu koostamise ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise	Vajadus arvestamiseks puudub.	

	lõpetamist, võttes aluseks PlanS §78. Palume Vallal tegutseda ülekaalukate huvidega kooskõlas ning antud detailplaneeringu ning keskkonnamõjude strateegilise hindamise koostamine lõpetada põhjusel, et planeeringu eesmärki peab oluliselt muutma asuma, võttes teiseks alternatiiviks sisse vähem keskkonda ohustava, kavandatava tegevuse. Detailplaneeringu vastu kogutud allkirjade maht (250) näitab, et planeeringu vastu esineb kogukonna ülekaalukas vastuseis. Kui mingil põhjusel ei saa planeeringu koostamist ja KSh aruande koostamist lõpetada, siis paluks arendajal ise planeering tagasi võtta ning asuda otsima antud alale sobivamaid tegevusalasid.	Käesoleval juhul ei anna planeerimisseaduse § 78 aluseid planeeringu koostamise lõpetamiseks. PlanS § 78 käsitleb ÜP koostamise lõpetamist. DP koostamise lõpetamise alused on antud PlanS § 129. Vallale ei ole teada, et koostamise või KSH läbiviimise käigus oleks ilmnenud asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus või et planeeringu koostamise eesmärk oleks oluliselt muutunud.
	8) Lähteülesande(2017 a) p 8 nõuab: kooskõlastust naaberkinnistute omanikelt. Palun viga parandada.	Vajadus arvestamiseks puudub. Detailplaneeringu koostamise korraldaja kaasab detailplaneeringu koostamisse isikud, kelle õiguseid võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud. Kohalik omavalitsus on tutvustanud ja teavitanud vastavaid isikuid # Käesoleval ajal kehtiv planeerimisseadus käsitleb kooskõlastuste andjatena mitmesuguseid ametiasutusi. Naaberkinnistute omanikega jt planeeringust mõjutatud isikutega tehakse koostööd. Kõnealuse planeeringu menetlemisel on see sellisena ka toiminud.
	9) Pädevad asutused on andnud kooskõlastuse teistsugusele, algsele planeeringule, aastal 2020-mai 14.05.2021. Seletuskirjaga kaasasolev lisadokumentide seast leitavad põhijoonis on koostatud septembris 2021a enne planeeringu. Küsimus: Kas kooskõlastused pädevatelt asutustelt ei vajaks ehk uuendamist? Seletuskiri lisati veebis minu taotlusel dokumentide hulka 18.04. Kuupäev seisab seal 13.01.2022. Palun parandada gis-i dokumendi lisamise õige kuupäev.	Arvestatakse osaliselt. Planeeringulahendus on kooskõlastatud asjaomaste ametiasutustega ning vastavalt kooskõlastatule on olemas allkirjastatud digikonteinerid. Seletuskirja ja joonist on vahepeal täpsustatud vastavalt olemasolevale olukorrale, kuid planeeringulahendust sisuliselt muudetud ei ole, mistõttu puudub vajadus kooskõlastuste uuendamiseks. Dokumendi lisamise kuupäev parandatakse.
	10) KSH programm peab olema vastavuses KSH aruandega. Neid tuleks käsitleda ühtse dokumendina, mis on ühtlasi detailplaneeringu kohustuslikeks lisadeks. Programmis puudub kooskõla planeeringu dokumentidega. VTK (mai 2018, mis kodulehel saadaval) joonis 2 näidatud olemasolev olukord ja ehitised ei ühildu praeguse planeeringu juurde	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel. KSH aruanne on koostatud lähtuvalt KSH väljatöötamise kavatsusest.

		lisatud jooniste ja plaanidega millest on uuendatud aastal 2021, mistõttu KSH programm(= Ksh) ning planeering ei ole omavahelises vastavuses. Detailplaneeringu koostamise ajal on Hoonestust juurde tekkinud enne planeeringu kehtestamist. Lähteülesanne sellist tegevust ette ei näe enne, kui on välja ehitatud teed, tehnovõrgud ja rajatised. Detailplaneeringut on asutud ellu viima selle koostamise jooksul, enne kehtestamist. Ettepanekut on raske siinkohal teha, sest õhus on vaid küsimused. Küsimus on: millistel alustel on selline olukord tekkida saanud?	Viidatud KSH VTK Joonis 2 näol on tegemist detailplaneeringu algatamise skeemiga. Vastavalt on see kirjas ka joonise pealkirjas. Planeeringulahendus kujuneb välja planeeringu koostamise käigus ning on loomulik, et võrreldes algatamise otsusega võib see täpsustuda ja muutuda. Planeeringuga määratakse võimalik ehitusõigus ehk võimalik ehitistealune pind planeeritaval krundil, mis tuleb tagada kehtestatud planeeringu realiseerumisel. Põhijoonisel on kajastatud ka olemasolevad hooned, mis on ette nähtud lammutatavatena (punased risti hoone kontuuridel peal). Olemasolev olukord ei pea planeeringu koostamise ajal püsima muutumatuna. Lisandunud hoonete osas selgitame täiendavalt, et tegemist on ajutiste ehitistega. Ajutine ehitis on lühemaks kui viieaastaseks kasutamiseks mõeldud ehitis, mis lammutatakse selle ajavahemiku möödumisel. Vastavalt Ehitusseadustiku §113¹⁴ lõikele 4 võib pädev asutus anda ajutise hoonestusloa kui hoonestusloa taotlus esitatakse ala kohta, kus on algatatud planeering ning planeerimismenetlus ei ole lõppenud. Ajutine hoonestusluba vaadatakse üle ühe aasta jooksul planeeringu kehtestamisest arvates. Planeeringualale viimase paari aasta jooksul lisandunud ehitised on püstitatud kohaliku omavalitsuse poolt väljastatud ehitusloa alusel. Vahepealsel ajal püstitatud PVC hallid on ajutised ehitised, mis ei lähe DP kohustuse alla. Lisaks ei ole kehtestatud ka planeeringu koostamise ajaks ehituskeeldu. Samas peab planeeringulahendus tagama, et ehitusõigus oleks tulevikus realiseeritav ja vastuolusid ei oleks. Planeerija täpsustab ehitusõiguse mahud üle.
		11) Kui käitise planeerimine toimub ilmselgelt ebakvaliteetselt, planeeringut asutakse ellu	Vajadus arvestamiseks puudub.

		viima enne selle kinnitamist, jättes põhjendamata miks nii tehtud on, ei saa mitte kuidagi eeldada, et ka käivitatud faasis oleks tootmine kõrgetasemeline ja hooldusmeetmed tehnoloogiale, seirele, kvaliteedinõuetele tagatud, tehnika vastavalt nõuetele pidevalt hooldatud ning meie väärtuslik elukeskkond hoitud ja säilitatud ja edendatud. Nõuded planeerimisele ei ole loodud asjata. Seadus on üles ehitatud selliselt, et niipea kui on ehituses koitmas oht keskkonnale, inimestele, tuleb asuda valima ka teisi ja vähem keskkonda säästvaid meetodeid. Sellest seaduslooja põhieesmärgist on arendaja soovinud praegu mööda hiilida, lootes jääda häiringutega seaduslikesse piirnormidesse. Keskkond on meil juba niigi sedavõrd reostunud, et ka "ebaolulisel" määral juurde saastet toota, peavad olema ikka eriti hästi põhjendatud vajadused, mis üle kaaluvad. Neid vajadusi planeeringust ja KSH aruandest välja ei loe ning meil tuleb edasi töötada, et tasakaalustada erinevad huvid.	Planeerimise põhimõtted ning nõuded planeerimismenetlusele on sätestatud planeerimisseaduses. Detailplaneeringu koostamine on toimunud sellest lähtuvalt. KSH raames ei ole tuvastatud, et kavandatav tegevus on sobimatu tulenevalt kaasnevatest keskkonnamõjudest. Olulist negatiivset mõju ei ole KSH raames tuvastatud. Jääb arusaamatuks, millisest reostusest räägitakse ja kus täpsemalt see asub. DP alal ja selle mõjupiirkonnas keskkonnareostuse olemasolu ei nähtu nii keskkonnaregistrist kui ka teistest riiklikest andmebaasidest. Samuti ei ole tuvastatud reostuse olemasolu või kahtlust sellele KSH läbiviimise käigus.
8	Marje Kerge, Henri Lemmats, Raivo Peters	Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ lisa 1 kohaselt on tööstusmürast tingitud müra piirväärtuseks elamumaal päeval 60 dBA ja öösel 45 dBA. 12.-13.04.2022 mõõdeti Terviseameti poolt Saare kinnistult <u>elamumaale kehtestatud müra piirnorme ületav häiring</u> (Tartu Vallavalitsusele edastatud 18.04.2022). Seetõttu tuleb müra teema täies ulatuses üle vaadata KSH aruande eelnõus ning teostada uued müra leviku modelleerimised (täiendavalt ka olemasolevale olukorrale) ning neist lähtuvalt teha muudatused KSH aruandes. AS Tartu Graanuli läheduses elavatel inimestel on juba tekkinud terviseprobleeme (unetus, kuulmislangus, keskendumishäired, närvilisus jms. Kaebused edastatud Terviseametile). DP elluviimisel suureneb keskkonnahäiringu mõju ning laieneb veel kaugemale (vt Terviseameti 19.09.2019 kiri Arvamus Tila külas asuvate Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu (DP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu kohta: „Tuginedes ameti praktikale on olnud juhtumeid, kus sarnase tootmismahuga (100 000 t/a) pelletitehase tegevusest on tekkinud mürähäiring naabruses asuvate elamute õuealadel. Seetõttu soovitame detailplaneeringu rakendamise järgselt ja ehitise projekteerimisel rakendada kõiki KSH peatükis 8.1.5 ja DP jaotises 5.2.1 kirjeldatud müra vähendamise meetmeid ning vajadusel lisaks kõrghaljastuse rajamisele kaaluda ka müratõkke rajamist. Arvestada tuleb ka müra leviku võimalusega Kõrveküla alevikku.“	Arvestatakse osaliselt. Viidatud Terviseameti 12-13 aprillil 2022 teostatud mõõtmiste osas juhime tähelepanu, et need on teostatud pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist. Mürauuringu ja KSH koostamise ajal teostatud mõõtmised müranormide ületamist ei tuvastanud. 12-13 aprilli 2022 mõõtmiste osas ei ole teada, mis oli probleemi põhjuseks ja kas tegemist oli Tartu Graanuli müraallikaga. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada. Nii DP lahendust kui ka KSH aruannet on juba täiendatud viidatud Terviseameti kirjas toodud 19.09.2019 ettepanekust lähtuvalt. Sellele järgnevalt on KSH aruanne esitatud Terviseametile ka kooskõlastamiseks ja amet on selle kooskõlastanud märkides, et nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s

	KeÜS § 3 lg 2 p 1 kohaselt <u>eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist KeÜS § 7 lg-s 3 sätestatud keskkonna kvaliteedi piirväärtuse ületamisel</u>. KeÜS § 5 kohaselt nimetatakse keskkonnahäiringu tekkimise piisavat tõenäosust <u>keskkonnaohuks</u>. KeÜS § 7 lg 3 kohaselt on keskkonna kvaliteedi piirväärtus <u>keskkonna keemilisele, füüsikalisele või bioloogilisele näitajale kehtestatud piirväärtus, mida ei tohi inimese tervise ja keskkonna kaitsmise huvides ületada</u>. Seega on keskkonna kvaliteedi piirväärtuseks ka välisõhus leviva müra piirväärtused. Saare kinnistu elamumaal, mis piirneb Pelleti, Väike-Kivestiku ja Veski maaüksuste detailplaneeringu alaga, on tekkinud juba oluline keskkonnahäiring ja keskkonnaoht enne DP kehtestamist, s.o olemasolevas olukorras.	esitatud käsitlesega müraolukorra hindamisel (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). Igasuguse arendustegevusega kaasnevad paratamatult mõjud keskkonnale. Tähtis on, et olulised negatiivsed mõjud on välistatud. Müra puhul lähtutakse mõju hindamisel põhimõttest, et piirväärtustest madalam müratase ei sea ohtu inimese tervist ning tegemist ei ole olulise negatiivse mõjuga. KSH aruande kohaselt müra piirväärtuste ületamist kavandatava tegevusega eeldada ei ole.
	Samuti eeldatakse olulise keskkonnahäiringu teket (ja KeÜS § 5 tähenduses keskkonnaohtu) KeÜS § 7 lg-s 5 sätestatud saastatuse põhjustamisel. KeÜS § 7 lg 5 kohaselt on saastatus saastamisest põhjustatud oluline ebasoodne muutus õhu, vee või pinnase kvaliteedis. <u>Õhukvaliteet on olemasolevas olukorras AS Tartu Graanuliga piirnevatel aladel halb. Talvisel ajal on näha hommikuti valgel lumel kollast tolmuikihti ning suvekuudel ladestub kollakas tolmuikiht autodele ning muudele pindadele</u>. Saare kinnistul paikneva kõrvalhoone 7 aastat tagasi pandud katuseplekk on pelletitootmise poolselt küljelt täielikult värvi kaotanud, kusjuures plekkkatuse teisel poolel on plekk veatu. KSH lk-lt 60 ilmneb, et <i>Tootmisterritooriumil, tootmisterritooriumi piiril ega lähistel pole teadaolevalt välisõhu saastatuse taset mõõdetud</i>. Vajalik on korraldada mõõtmised erinevatel aastaegadel, et fikseerida olemasolev olukord.	Vajadus arvestamiseks puudub. Käitises on varasemalt esinenud olukordi, kus tugeva tuule korral hõõvlilaastu transportimisel frontaallaaduriga tuli ette saepuru lendlemist. Vajadus materjali selliseks transportimiseks tulenes toorme ja presside omavahelisest kaugusest (ca 240 m). Tänapäevaks toimub toorme ladustamine presside vahetus läheduses (ca 25-35 m) selleks spetsiaalselt rajatud laos, vajadust materjali selliseks transportimiseks ei ole ning tuulega lendleva laastu hulk on minimaalne. Tehases toimub ka süstemaatiline territooriumi puhastamine, mis omakorda vähendab tolmu teket ja levikut. Kavandatava tegevuse mõju hindamine välisõhu kvaliteedile toimub õigusaktidega sätestatud korras ja viisil, kindlate tunnustatud meetodikate alusel. Sellest on KSH läbiviimisel ka juhitud. Välisõhu kvaliteedi mõõtmised piirkonnas ei ole kavandatava tegevusega kaasneva mõju hindamiseks vajalikud. KSH tegeleb kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamisega. Kui muret valmistab olemasolev välisõhu kvaliteet, saab pöörduda vastavas valdkonnas järelevalvet teostava asutuse poole (Keskkonnaamet).
	DP on haldusmenetluse seaduse (HMS) tähenduses haldusakt. Haldusakti andmisel on haldusorgan kohustatud uurimispõhimõttest (HMS § 6) tulenevalt välja selgitama olulise	Vajadus arvestamiseks puudub. Planeerimisseaduse § 1 lg 3 kohaselt

		tähendusega asjaolud ja koguma selleks vajaduse korral tõendeid omal algatusel, samuti tuleb teostada kaalutusõigust (HMS § 4). Senisest menetlusest ega avalikul väljapanekul avaldatud materjalide hulgast ei nähtu, et Tartu Vallavalitsus oleks nõuetekohaselt neid kohustusi täitnud. Mõned olulise tähendusega asjaolud on välja selgitanud muu haldusorgan (peamiselt Terviseamet, kes on tuvastanud ülenormatiivse müra). Samuti kuna Tartu Vallavalitsus ei ole seni uurimispõhimõtet täitnud, on haldusvälised isikud olnud sunnitud ise haldusorgani asemel hakkama olulise tähendusega asjaolusid välja selgitama (nt tellitud Alkranel OÜ 18.04.2022 eksperdi hinnang ja mõõtmistulemused „Kuusisoo põik 3 // Saare (79403:002:0137; Tila küla, Tartu vald) maaüksuse kasutaja mürakaebuse ja teostatud mõõtetulemuste analüüs“, lisa 1). Eelviidatud Alkranel OÜ töös on sealhulgas toodud, et väljaselgitamist vajavaid asjaolusid on seoses müraga veelgi – eksperdi hinnangu lk-l 2 on leitud, et teostada tuleb täiendav müralevi modelleerimine. Seega on Tartu Vallavalitsus uurimispõhimõtet täitnud ilmselgelt puudulikult ja olemasoleval kujul DP kehtestamine oleks õigusvastane. Kuna juba seni on tuvastatud korduvaid müra normtaseme ületamisi.	planeerimisseaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, arvestades nimetatud seaduse erisusi. Haldusmenetluse seaduse § 6 kohaselt tähendab uurimispõhimõtte seda, et haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel. Kohustus välja selgitada olulisi asjaolusid ei tähenda seda, et vallavalitsus peaks ise tegema müramõõtmisi. Taolisi mõõtmisi saavad teha akrediteeritud laborid nõuetekohaselt taadeldud seadmetega. Vallavalitsusel neid ei ole ning ei ole ka kohustust neid omada. Oluliste asjaolude väljaselgitamine ei tähenda seda, et ei tohi kasutada teiste, selleks pädevate asutuste tehtud mõõtmisi. Planeerimisseadus sätestab otsesõnu, et planeeringu koostamise või tellimise saab lepingu alusel üle anda huvitatud isikule.
		Sealjuures võib ka normide piires olev müra olla väga häiriv ja olla vastuolus KeÜS §-ga 23. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommenteeritud väljaandes on KeÜS § 23 ja piirnormide ületamise kohta märgitud järgmist. „<u>Heaolu mõistet ei saa alati siduda konkreetsetest kehtestatud arvulistest normidest kinnipidamisega. Näiteks võib pidevas mürafoonis viibimine tekitada stressi ka juhul, kui müranorme ei ületata [---]</u>“. KeÜS § 23 lg 4 kohaselt eeldatakse keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus. Seega on käesoleval juhul vaieldamatult tegemist KeÜS § 23 rikkumisega ning Tartu Vallavalitsus on seni eiranud kohustust tagada rikkumise lõpetamine. Kui juba praegu on olemasolev olukord normide piires väljas, siis ei saa sellises olukorras planeerida veel suurema häiringu teket. Olemasoleva olukorra parandamiseks tuleb Tartu Vallavalitsusel nõuda AS Tartu Graanulilt naabruses elavate inimeste kaitseks müratõkkeseinte püstitamist.	Arvestatakse osaliselt. Perspektiivis uute müraallikate lisandumine ei tähenda automaatselt, et müratase võrreldes olemasoleva olukorraga suureneb. See võib juhtuda juhul, kui müraallikate lisandumisel ei võeta kasutusele meetmeid müratasemete vähendamiseks. KSH aluseks olevas mürauuringus on perspektiivsete müratasemete arvutamisel arvesse võetud mitmed leevendusmeetmed, mida olemasolevas olukorras käitises ei ole. Nt perspektiivis tugevama heliisolatsiooniga materjalide kasutamine hoonetel. Tugevam isolatsioon, aga ka muud KSH aruandes toodud leevendusmeetmed (nt müraallikatele lubatud kõrgema mürataseme fikseerimine), vähendavad välisõhus levivaid müratasemeid. Nii on võimalik tagada normatiivne müratase ka olukorras, kus müraallikaid juurde tuleb. KSH aruannet täiendatakse, meetmetesse lisatakse ka müramõõtmiste kohustus käitise valmimise järgselt.

			Nõustume, et müra võib olla häiriv ka siis, kui see on normikohane. Juhime tähelepanu, et igasuguse arendustegevusega kaasnevad paratamatult mõjud keskkonnale. Tähtis on, et olulised negatiivsed mõjud oleks välistatud. Olulisi negatiivseid mõjusid KSH aruande kohaselt kavandatava tegevusega ei kaasne. Viidatud KeÜS § 23 osas märgime, et selle lõike 4 kohaselt eeldatakse keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus. Müra osas on õigusaktidega kehtestatud piirnormid. Nende ületamist kavandatava tegevusega ei kaasne.
		KeÜS § 12 kohaselt peab keskkonnaohu hindamise, vältimise, vähendamise ja heastamisega seotud kulud kandma nende põhjustaja, kelleks käesoleval juhul on AS Tartu Graanul. Seni kahju heastama asunud ei ole, samuti ei ole keskkonnaohtu vähendatud määral, et häiringud jääksid maksimaalsetesse lubatud piiridesse või et käitise tegevus ei kahjustaks enam ümberkaudsete elanike tervist ega rikuks nende õigust tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale. Käitaja tegevus keskkonnaohu jätkuval tekitamisel on olnud pikaajaline ja hoolimata Terviseameti mõõtmistest ning rikkumiste (sh müra piirväärtuste ületamiste) tuvastamistest ei ole käitaja võtnud piisavaid meetmeid rikkumise lõpetamiseks. Käitaja selline pahatahtlik tegevus annab alust arvata, et uue DP kehtestamisel õigusrikkumised ja tervisekahjude tekitamine mitte ei lõpe, vaid isegi süveneb. Tartu Vallavalitsus peab käitaja senist käitumist DP menetlemisel arvesse võtma.	Vajadus arvestamiseks puudub. Asjaõigusseaduse (AÕS) § 89 kohaselt on omanikul õigus nõuda omandiõiguse igasuguse rikkumise kõrvaldamist, isegi kui rikkumine ei ole seotud valduse kaotusega. Kui on alust eeldada niisuguse rikkumise kordumist, võib omanik nõuda rikkumisest hoidumist. Nõue on välistatud, kui omanik on kohustatud rikkumist taluma. AÕS § 143 lg 1 - kinnisasja omanikul ei ole õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud. AÕS § 143 lg 2 - kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud mõjutused kahjustavad oluliselt kinnisasja kasutamist, kuid niisuguste mõjutuste kõrvaldamist ei saa mõjutajalt majanduslikult eeldada, on mõjutatava kinnisasja omanikul õigus nõuda mõjutuse põhjustanud kinnisasja omanikult mõistlikku hüvitist.
		KeÜS § 10 kohaselt tuleb keskkonnaohtu vältida (vältimispõhimõte). Keskkonnaohtu tuleb	Vajadus arvestamiseks DP-s ja KSH aruandes puudub.

	taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka avaliku huvi tõttu. Konkreetsel juhul on ülekaalukas avalik huvi hoopis selle poolt, et pelletitootmist ei laiendataks ja pigem on huvi olemasoleva pelletitootmise minimeerimise või lõpetamise poolt. Just puidust pelletite tootmise tõttu on Eestimaa Looduse Fondi ja Läti Ornitoloogiaühingu ühisraporti kohaselt hüppeliselt suurenenud metsaraie, sh Eestis üleeuroopalise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku aladel ökosüsteemide hävitamine. Ka KeÜS §-st 16 tuleneb keskkonnaohu vältimise kohustus.	Juhime tähelepanu, et keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikud alused ja kord on sätestatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanuhtimissüsteemi seadusega. Selle tähenduses viiakse keskkonnamõju strateegiline hindamine läbi strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks (seaduse § 32). KSH aruande kohaselt olulist negatiivset keskkonnamõju kavandatava tegevusega ei kaasne.
	Kuna seni on pika aja vältel näha olnud, et keskkonnaohu ja keskkonnahäiringute vähendamine juba olemasoleva käitise puhul ei õnnestu ning toimub jätkuv müra piirnormide ületamine ning ümberkaudsete elanike õiguste rikkumine, sh rikutakse õigust tervise kaitsele, siis see on asjaolu, mis välistab planeeringu elluviimise tulevikus planeerimisseaduse (PlanS) § 129 lg 1 p 1 tähenduses ning DP menetlus tuleb eelviidatud sätte alusel lõpetada. Tartu Vallavalitsus on senises menetluses eiranud KeÜS § 18, mis kohustab käitise asukoha valikul lähtuma eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet. Käesoleval juhul on tegemist lausa nii suure keskkonnahäiringuga, et tekkinud on keskkonnaoht. Kui arvestada juba olemasoleva AS Tartu Graanul pelletitehase poolt fikseeritud müraületusi (18.–20.11.2019; 25.05.2020; 12-13.04.2022; Terviseameti poolt mõõdetud), siis pole antud seadusepunktile tuginedes võimalik kavandatavat käitist püstitada. KeÜS § 18 lg 2 kohaselt tuleb lg-s 1 sätestatud kriteeriume arvesse võtta ka käitise tegevuse laiendamisel või muul viisil ümberkujundamisel. AS Tartu Graanul on avaldanud soovi viia pelletitootmine 30000 t/a üle 100000 t/a. Paraku on nad juba seadust rikkunud, suurendades oma tootmist DP menetlemise ajal 30000 t/a 48900 t/a peale (majandusaasta aruanne 2020). Seda olukorras, kus on fikseeritud müra piirnormide ületamised (st seaduserikkumised), mis on ilmnunud Saare kinnistu elamumaalt mõõtmiste teostamisel.	Arvestatakse osaliselt. KSH raames teostatud mürauuringu ja müramõõtmiste tulemuste kohaselt müranormide ületamist nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras ei esine. Käitises tuvastatud probleemkoht sai 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Viimased teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprillil 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle müraallikaga oli tegemist. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada.
	Tartu Vallavalitsus DP menetleja peab lähtuma HMS §-st 4 ja arvesse võtma asjakohaseid kaalutlusi. Sealjuures tuleb arvestada KeÜS §-ga 23, mille lg 1 sätestab igaühe õiguse tervise ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Oluline	On juba arvestatud või vajadus arvestamiseks puudub. Kavandatavale tegevusele on teostatud KSH, mille

	puutumus kuuluvad Kõrveküla, Tila küla ja detailplaneeringu ülejäänud mõjuala elanikud. KeÜS § 23 lg 5 kohaselt on KeÜS § 23 lg-s 1 nimetatud õiguse tagamiseks õigus nõuda haldusorganilt keskkonna säästmist ning mõistlike meetmete võtmist, et tagada keskkonna vastavus tervise- ja heaoluvajadustele.	käigus on antud ka keskkonnameetmed ebasoodsate mõjude leevendamiseks. Juhime tähelepanu, et keskkonnamõju strateegilise hindamise õiguslikud alused ja kord on sätestatud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega. Selle tähenduses viiakse keskkonnamõju strateegiline hindamine läbi strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva <u>olulise keskkonnamõju tuvastamiseks</u>, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks (seaduse § 32). Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Olulist negatiivset keskkonnamõju kavandatava tegevusega ei kaasne. KeÜS § 23 lg 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga Nõustume sellega et planeeringute menetlemisel on oluline roll kaalutlusõiguse kasutamisel. Kõnealuse planeeringu menetlemisel ongi kaalutlusõigust kasutatud. Asjaolu, et kaalutlusõiguse kasutamise tulemusena tehtud lahend ei pruugi kõigi asjaosaliste huve täies ulatuses rahuldada, ei tee kaalutlusotsust automaatselt õigusvastaseks.
	Saare kinnistu omanik nõuab Terviseametilt keskkonna säästmist ning mõistlike meetmete võtmist, et tagada endale kuuluval maal seadusest tulenevad õigused, sh niisugused põhiõigused nagu põhiseadusest (PS) tulenev omandiõigus (PS § 32) ja õigus tervise kaitsele (PS § 28). Asjaõigusseaduse (AÕS) § 144 lg 1 kohaselt on kinnisasja omanikul õigus nõuda, et naaberkinnisasjale ei püstitataks või seal ei säilitataks rajatist või seadeldist, mille suhtes on alust eeldada, et see tekitab keelatud mõjutuse tema kinnisasjale.	Võetakse teadmiseks. Tootmismaa- ja ärimaa kinnistu omanikul on samad õigused, mis elumumaa või maatulundusmaa omanikul ehk siis kasutada oma kinnistut sihtotstarbeliselt. Nii detailplaneeringu kui olemasoleva tootmistevõime jätkumise eelduseks on tegevuse vastavaus kehtestatud nõuetele, st nii müra, õhusaaste kui muud mõjud ei tohi ületada kehtivaid piirväärtusi.

		Saare kinnistu omanik ja sellel asuva paarismaja elanikud taluvad juba aastaid AS Tartu Graanul kinnistul paiknevast pelletitehasest tulevat ülenormatiivset müra. Aastate jooksul on väidetavalt võetud tarvitusele erinevaid müra tõkestamise meetmeid. Need pole tulemusi andnud. Seega tuleb normipiirides püsimiseks rakendada müratõkkeseinte püstitamist AS Tartu Graanuli kolme külge. Kaks külge piirnevad elamutega – Saare ja Petersi ning läheduses asuva Piiri kinnistu elamualalt on samuti mõõdetud piirnorme ületav müra öisel ajal.	Vajadus DP-s ja KSH aruandes arvestamiseks puudub. Nii teostatud müramõõtmiste kui ka KSH raames teostatud mürauuringu käigus läbi viidud müratasemete arvutuste kohaselt Saare kinnistule elamuala normi ületavat müra nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras Tartu Graanulist ei levi. Perspektiivse olukorra tarvis on KSH aruandes antud ka vajalikud leevendusmeetmed normikohase müra tagamiseks. Petersi kinnistu kaitset silmas pidades on kavandatavale lintkuivatile sätestatud maksimaalne lubatud helirõhutase. Olukorras, kus ülenormatiivset müra ei esine, ei ole müratõkkeseinte rajamine hädavajalik. Piiri kinnistu väidetav müraprobleemi ei ole sisuliselt võimalik kommenteerida, kuna arvamusele ei ole lisatud müramõõtmiste tulemusi. KSH raames teostatud mürauuringu kohaselt nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras sinna Tartu Graanulist ülenormatiivset müra (elamuala normid aluseks võttes) ei levi. Müramodelleerimise tulemuste kohaselt jäävad Piiri kinnistul Tartu Graanulist lähtuvad müratasemed nii päeval kui öösel vahemikku 30 - 40 dB (öisel ajal valdavalt 30 – 35 dB). Piirnormid elamualal on 60 dB päeval ja 45 dB öösel.
		AÕS § 144 lg-st 2 tulenevalt on õigus nõuda rajatise või seadeldise eemaldamist isegi olukorras, kui pole tuvastatud, kas AÕS § lg-s 1 nimetatud rajatise või seadeldise püstitamine oli õiguspärane. Nimelt on käesoleval juhul keelatud mõjutus (ülenormatiivne müra) juba tõendatult toimunud, viimati Terviseameti mõõtmiste kohaselt 2022. aasta aprillis. Saare kinnistu elamumaalt on Terviseamet korduvalt mõõtnud mürale kehtestatud piirnormide ületamist. Kui elamumaa ning inimeste tervise kaitseks edasise viivitusega müratõkkeseina ei püstitata, nõuame piirnormide ületamist põhjustava rajatise eemaldamist, kuna rajatise valdaja ei ole pikka aega suutnud seadusest tulenevaid norme täita.	Selgitame, et KSH raames teostatud mürauuringu ja müramõõtmiste tulemuste kohaselt müranormide ületamist nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras ei esine. Käitis tuvastatud probleemkoht sai 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Juhime tähelepanu, et viimased teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprillil 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle

			müraallikaga oli tegemist. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada.
		Juba 09.04.2018 nr 9.3-4/1715 Terviseameti kirjast Tartu Vallavalitsusele tuleneb nõue, et <u>KSH aruandes tuleb arvestada teiste tootmisalade ja lähialade tegevuste koosmõju</u>. Sellele vaatamata ei ole KSH-s arvestatud lähedalasuva Toci Metallitööde, asfalditehaste, turbatööstusega jm. Samuti öeldakse samas Terviseameti kirjas, et <u>tuleb arvestada, et lähteseisukohtade määramisel, detailplaneeringu koostamisel ja hiljem elluviimisel ei kaasne eeldatavat negatiivset mõju inimeste tervisele ning tagatakse võimalike ohutegurite ärahoidmine. Konkreetsel juhul on juba tõendatud korduvalt piirnorme ületav müra, keskkonnaoht, negatiivne mõju inimeste tervisele (kaebused Terviseametile öise müra pärast tekkinud komplikatsioonidest Saare, Petersi, Piiri kinnistute elanikelt) ning see, et AS Tartu Graanul pole suutnud negatiivset mõju olemasolevas olukorras ära hoida.</u>	Arvestatakse osaliselt. KSH ja selle raames teostatud mürauuringu koostamise ajal teostatud müramõõtmised müranormide ületamist Saare kinnistul ei tuvastatud. Märgime, et Saare kinnistul teostatud mõõtmistel ei ole erinevaid ettevõtteid eristatud (looduses ei ole võimalik müraallikaid eraldi mõõta), mis tähendab, et tulemused hõlmavad juba ka koosmõju. Petersi ja Piiri kinnistutel väidetavalt esinevat müraprobleemi ei ole sisuliselt võimalik kommenteerida, kuna arvamusele ei ole lisatud müramõõtmiste tulemusi. KSH raames teostatud müramodelleerimise kohaselt ülenormatiivset müra (elamuala norme aluseks võttes) Tartu Graanulist antud kinnistutele nii olemasolevas kui ka perspektiivses olukorras ei levi. Piiri kinnistu osas vt ka eespool antud vastust. Täiendame KSH aruannet müra koosmõju osas, kuid juhime tähelepanu, et atmosfääriõhu kaitse seaduse kohaselt peab müraallika valdaja tagama, et tema müraallika territooriumilt ei levi normtasest ületavat müra (seaduse § 56). Mürauuringu kohaselt normtasest ületavat müra kavandatava tegevusega ei kaasne.
		19.09.2019 kirjas „Arvamus Tila külas asuvate Pelleti, Väike-Kivistiku ja Veski maaüksuste ja lähiala detailplaneeringu (DP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõu kohta“ on Terviseamet leidnud järgmist: „Tuginedes ameti praktikale on olnud juhtumeid, kus sarnase tootmismahuga (100 000 t/a) pelletitehase tegevusest on tekkinud mürähäiring naabruses asuvate elamute õuealadel. Seetõttu soovitame detailplaneeringu	Arvestatakse osaliselt. KSH aruandes on kavandatava tegevuse jaoks antud leevendusmeetmed. Nende rakendamise korral ülenormatiivset müra Tartu Graanuli tootmisterritooriumilt ei levi. Müratase, mis jääb

	<i>rakendumise järgselt ja ehitise projekteerimisel rakendada kõiki KSH peatükis 8.1.5 ja DP jaotises 5.2.1 kirjeldatud müra vähendamise meetmeid ning vajadusel lisaks kõrghaljastuse rajamisele kaaluda ka müratõkke rajamist. Arvestada tuleb ka müra leviku võimalusega Kõrveküla alevikku.“</i> Müratõkete rajamise nõuet ei ole KSH aruandes kajastatud – KSH aruande lk-l 90 on vaid ebamäärase sisuga mitte millekski kohustav lause „Maapinnast kuni 2-2,5 m kõrgusel asuvatest müraallikatest lähtuva müra leviku piiramiseks võib vajadusel täiendavalt rajada müratõkke“. Hoolimata tõendatud keskkonnaohust (aastate jooksul korduvast müra piirnormide ületamine, mille on tuvastanud Terviseamet) ei ole KSH aruandes toodud, et müratõkke rajamine on vältimatult vajalik ja ilma selleta on DP selgelt õigusvastane. Ka see asjaolu viitab KeÜS § 10 ja § 23 rikkumisele, mis muudab DP õigusvastaseks.	piirväärtustest allapoole, on normikohane ning kohustust selle vähendamiseks ei ole. Juhime tähelepanu, et kuna igasuguste meetmete rakendamine eeldab rahalisi ressursse, siis peavad need olema ka arendajale põhjendatud. Seetõttu on müratõkke rajamise meede antud ka viidatud sõnastuses (olemuslikult soovituslik). KSH aruannet täiendatakse ja lisatakse meetmetesse müramõõtmiste kohustus käitise valmimise järgselt. Viidatud KeÜS § 23 osas juhime tähelepanu, et selle lõike 4 kohaselt eeldatakse keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus. Müra osas on õigusaktidega kehtestatud piirnormid. Nende ületamist kavandatava tegevusega ei kaasne.
	Põhiseaduse (PS) kommenteeritud väljaandest ilmneb, et PS § 26 sõnastamisel on selgeks eeskujuks olnud Euroopa Inimõiguste Konventsiooni (EIÕK) art 8, mille lõike 1 kohaselt on igaühel õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu. Samas allikas leitakse, et arvestades PS § 26 sõnastuslikku sarnasust EIÕK art-ga 8, oleks põhjendatud sisustada PS § 26 pigem avara kaitsealaga eraelu garantiina. Euroopa Inimõiguste Kohus (EIK) on tunnistanud art 8 kohaldumist keskkonnaasjadele. EIK on asunud seisukohale, et ohtlike tegevuste puhul on riigi positiivsed kohustused EIÕK art 8 ja art 2 (kaitseb õigust elule) alusel põhimõtteliselt samasugused EIK märkinud nii art 2 kui ja art 8 puhul, et riigi kohustus reguleerida ohtlike tegevusi hõlmab asutamisnõudeid ja tegevuslubade andmist, nõudeid ettevõtte tegevusele, turvalisuse tagamist ja järelevalvet. Kõikidel asjaosalistel peab olema kohustus võtta praktilisi meetmeid, et tagada inimeste, kelle elu võib ohustatud olla, tõhus kaitse. <u>Riigi vastutus ei hõlma üksnes riigi enda tegevusega põhjustatud keskkonnakahju, vaid ka erasektori tegevust, sealhulgas vastutab riik, kui ta ei ole erasektori tegevust kohaselt reguleerinud või ei ole taganud, et tema kehtestatud reegleid järgitakse.</u> Ka kohtuasjas <i>Jugheli jt vs. Gruusia</i> heitis EIK ette kaebajate õiguste kaitsmata jätmist. Kohtuasi puudutas Tbilisi kesklinnas asuva soojuselektrijaama vahetus läheduses elavate kaebajate kaebust, et riik ei ole neid kaitsnud jaamast lähtuva müra, õhusaaste ega elektromagnetilise häiringu eest. EIK hinnangul ei olnud oluline, <u>kas konkreetsed heitmed tekitasid kaebajate tervisele otsest kahju, sest igal juhul võisid need muuta kaebajad vastuvõtlikumaks erinevatele haigustele ning häiring mõjutas ka nende koduse elu kvaliteeti.</u> EIK märkis, et kuigi soojuselektrijaam oli potentsiaalselt ohtlik, ei olnud selle	Teadmiseks võetud Esitatud põhimõtted on asjakohased ja nendest on juhindutud ka käesoleva planeeringu menetlemisel ning juhindutakse planeeringu realiseerimisel.

		tegevust reguleeritud.	
		Kokkuvõttes leiavad käesolevale pöördumisele allakirjutanud, et DP avalikul väljapanekul kättesaadavatest dokumentidest nähtuvalt on oluliselt eiratud haldusmenetluse, keskkonnaõiguse nõudeid ja isegi üldpõhimõtteid. DP ala vahetus läheduses elavate inimeste tervise jätkuval rikkumisel (unetus, kuulmislangus, keskendumishäired, närvilisus jms) saab rääkida ka juba Euroopa Inimõiguste Konventsiooni artiklite 2 ja 8 rikkumisest. Mõra piirnorme on ületatud ka olemasoleva käitisega – sellises olukorras on täiesti lubamatu ja vastuolus isikute põhiõigustega (sh õigus tervise kaitsesele, PS § 28), kui ülenormatiivseid häiringuid veelgi suurendatakse, selle asemel, et ebaseaduslik tegevus (piirnorme ületav müra) viia kooskõlla õigusaktidega, sh KeÜS §-ga 23. Avalikul väljapanekul avaldatud kujul DP vastuvõtmine on silmnähtavalt õigusvastane ja selline DP kuulaks tühistamisele.	Vajadus arvestamiseks puudub. Eespool on toodud konkreetset selgitust ja vastust tõstatatud probleemide kohta.
9	Kuldar Pärnamäe 01.05.2022	OSA 1 Ehitisregistri põhimääruse § 32. „Andmeandjad“ Lg 1 sätestab, et andmete esitamise ning esitatud andmete muutumisel uute andmete esitamise kohustus on füüsilistel ja juriidilistel isikutel, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustel ja teistel põhimääruses nimetatud isikutel õigusaktides sätestatud korras. <u>Kas Tartu vald ei ole tõesti märganud, et Ehitisregistri andmed ei vasta Tartu Graanul AS osas tegelikkusele?</u> Ehitisregistris on käesoleval ajal esitatud andmed, mille loetelust nähtub, et aastatel 2019 ja 2020 on lisandunud uued hooned. <u>Millistel alustel on detailplaneeringukohustusega alal teostatud ehitustegevust ilma detailplaneeringuta?</u> Aerofoto mõõdistamine annab piisava veendumuse, et kinni ei ole peetud ei Tartu Vallavalitsuse 18.10.2017 korralduse nr 514 Lisas 1 hoonete suurimaks ehitusaluseks pindalaks kehtestatud kuni 40% krundi pinnast ega detailplaneeringus POS 3-le ala maksimaalseks ehitisealuseks pinnaks määratud 10 000m²-st. Arvutatud hoonete alune pindala 13 549 m² (ehitusseadustiku järgi koos rajatistega 15668 m²) lubab kindlas kõneviisis väita, et maksimaalset ehitusmahtu on ületatud. Planeeringust ei selgu, millised hooned lammutatakse, et jääda maksimaalse lubatud ehitusmahu piiridesse. Ülaltoodu tõestab, et Tartu Graanul AS on Tartu Vallavalitsuse teadmisel ja heakskiidul alustanud detailplaneeringu elluviimisega pelletitööstuse laiendamise osas ilma, et detailplaneeringut oleks kehtestatud ning tehes seda nii Tartu Vallavalitsuse 18.10.2017 korraldust nr 514, kui ka detailplaneeringus kavandatavat rikkudes. Antud väidet tõendab ka alljärgnev väljavõtte AS Tartu Graanul aastaaruannetest: <i>2018: AS Tartu Graanul tootis 2018. aastal 27 202 tonni (2017: 24 142 tonni)</i>	Selgitame, et planeeringuga määratakse võimalik ehitusõigus ehk võimalik ehitistealune pind planeeritava krundil, mis tuleb tagada planeeringu kehtestamisel. Põhijoonisel on kajastatud olemasolevad hooned, mis on ette nähtud lammutatavatena (punased risti hoone kontuuridel peal). Planeeringu menetlemine ei tähenda, et tegevus antud alal on selle ajal keelatud. Planeeringualale lisandunud hoonete osas märgime, et on tegemist ajutiste ehitistega. Ajutine ehitus on lühemaks kui viieaastaseks kasutamiseks mõeldud ehitus, mis lammutatakse selle ajavahemiku möödumisel. Vastavalt Ehitusseadustik¹ §113¹⁴ lõikele 4 võib pädev asutus anda ajutise hoonestusloa kui hoonestusloa taotlus esitatakse ala kohta, kus on algatatud planeering ning planeerimismenetlus ei ole lõppenud. Ajutine hoonestusloa vaadatakse üle ühe aasta jooksul planeeringu kehtestamisest arvates. Planeeringualale viimase paari aasta jooksul lisandunud ehitised on püstitatud kohaliku omavalitsuse poolt väljastatud ehitusloa alusel.

		puidugraanuleid. Uue graanulpressi paigalduse tõttu seisis tootmine 3 nädalat, mis tekitas puidugraanuli defitsiiti ning vähendas tootmis- ja müügimahtusid. 2019: Aruandeaastal alustati tootmist kahe graanulpressiga, mille tulemusena suurenes tootmismah 48 000 tonnini aastas. AS Tartu Graanul tootis 2019. aastal 48 239 tonni (2018: 27 202 tonni) puidugraanuleid. Uue graanulpressi paigaldusega suurenes tootmismah võrreldes 2018 aastaga 77%. Planeeritavad investeeringud 2020: * Pressimootori vahetus tootmismahu suurendamiseks * Uue PVC halli ehitus graanuli ladustamiseks Aerofotolt on tõendatav, et PVC halli ehitus on lõpetatud ja EHR andmed ei vasta tegelikkusele. <u>Kas Tartu vald on ehitus- ja kasutusluba väljastades tahtlikult rikkunud hoolsuskohustust või on tegu ebakompetentsusega?</u>	
		Tartu vald ei ole taganud PlanS § 6 Lg.11 nõuete täitmist. Lisaks on ignoreeritud EhS § 42. Lg.7 p2. Saare kinnistu omaniku osas, keda ei ole ei kaasatud ega isegi teavitatud. Tartu vallavalitsusele on teada, et Terviseamet on korduvalt fikseerinud Tartu Graanul ASi poolt tekitatud müra osas piirnormide ületamist (18-20.11.2019; 25.05.2020; 12/13.04.2022). Enamgi veel – detailplaneeringu kaustas puudusid ja puuduvad ka hetkel olulised müra piirväärtuste ületamisega seotud dokumendid.	Vajadus arvestamiseks DP-s ja KSH aruandes puudub. Detailplaneeringu rakendamisega kaasnevat mõju hinnatakse KSH raames. KSH kontekstis on tähtsad mõõtmised, mis iseloomustavad olemasolevat olukorda ning need on lisatud KSH aruandele (aruande Lisa 5 ja Lisa 7). Mõõtmised, mille puudumisele viidatakse, on tehtud enne käitises müra leevendusmeetmete rakendamist. Kuna pärast leevendusmeetmete kasutusele võtmist müraolukord muutus, siis ei ole tegemist enam olemasolevat olukorda iseloomustavate andmetega ja nende lisamine pole vajalik. 12-13 aprilli 2022 mõõtmised ei saa dokumentides sisalduda, kuna on teostatud pärast KSH aruande valmimist ja kooskõlastamist.
		Tartu vald (edaspidi Vald), registrikood 75006486, keda esindab põhimääruse alusel vallavanem Aivar Soop ja Tartu Graanul AS (edaspidi Huvitatud isik), registrikood 12681488, keda esindab põhikirja alusel juhatuse liige Kaido Parv (edaspidi pooled) on sõlminud 2017 Kõrvekülas DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE KORRALDAMISE JA RAHASTAMISE ÕIGUSE ÜLEANDMISE LEPINGU. (Registreerimise kp: 10.10.2017 Viit:7-1/25-4). Leping sisaldab alljärgnevat punkte. 5.4. Vallal on õigus lepingust taganeda, kui huvitatud isik on lepingut oluliselt rikkunud. Oluliseks rikkumiseks loetakse muuhulgas: 5.4.1. kui Huvitatud isik on detailplaneeringu koostamisel oluliselt rikkunud lähteseisukohtade tingimusi ja /või kehtivate õigusaktide nõudeid ega vii detailplaneeringut nendega kooskõlla; 5.4.2. kui Huvitatud isikust olenevatel põhjustel ei ole kahe aasta jooksul arvates	Vajadus arvestamiseks puudub. Leping on kahe poole – valla ja huvitatud isiku – vaheline kokkulepe. Lepingu täitmisele annavad hinnangu lepingu pooled ise. Kolmandatel isikutel on võimalik vaidlustada kehtestatud planeeringut, aga mitte lepingut.

		<i>detailplaneeringu koostamise algatamise otsuse tegemisest detailplaneeringut vastu võetud ja lähteseisukohad on aegunud;</i> 5.4.3 detailplaneeringu koostaja poolt ilmselgelt ebaprofessionaalselt koostatud detailplaneeringu esitamist. Alus Lepingu lõpetamiseks Huvitatud isikuga on kõikide p. 5.4 alapunktide alusel. Leping tuleb viivitamatult lõpetada. <u>Kas Tartu vald tunnistab ja kinnitab Lepingu rikkumise tuvastamist Huvitatud isiku poolt?</u>	
		Planeerimisseaduse § 130.Lg. 1 sätestab, et planeerimisalase tegevuse korraldaja võib detailplaneeringu koostamisest huvitatud isikuga sõlmida halduslepingu planeeringu koostamise või planeeringu koostamise tellimise üleandmiseks. Planeerimisalase tegevuse korraldaja ei või halduslepinguga üle anda planeeringu koostamise korraldamist ja planeeringu koostamisel vajalike menetlustoimingute tegemist. PlanS § 130.Lg. 2 sätestab, et käesoleva paragrahvi lõiget 1 ei kohaldata, kui planeering koostatakse olulise keskkonnamõjuga tegevuse kavandamiseks. KeHJS § 22. Oluline keskkonnamõju sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. Käesoleval juhul on piisavalt Terviseameti mõõtmistega tõendatud, et detailplaneeringu koostamisest huvitatud isik on järjepidevalt ignoreerinud kehtestatud müranormatiive ning pole taganud müra piirväärtustesse jäämist. Seega võib ja peab tõdema, et eeldatavalt võib keskkonnamõju seada ohtu inimese tervise ja heaolu. Lähtudes eeltoodust tuleb koheselt lõpetada Tartu valla ja Tartu Graanul AS-i vahel sõlmitud haldusleping PlanS §130. Lg. 5 alusel. <u>Kas Tartu vald tunnistab ja kinnitab Lepingu lõpetamise vajadust PlanS §130. Lg. 5 alusel?</u>	Vajadus arvestamiseks puudub. Lepingu lõpetamine ei too automaatselt kaasa planeeringu menetluse lõpetamist.
		Pädeval asutusel tuleks algatada järelevalvemenetlus Tartu valla tegevuse ja/või tegevusetuse kohta seoses antud planeeringuga. Detailplaneeringu peaks PlanS § 129. Lg. 3 alusel lõpetama. Tartu vald on väljastanud ehitusloa ka Kuusisoo 16a kinnistule, mis on samuti detailplaneeringu kohustusega ala ilma detailplaneeringut nõudmata ja ehitusloa eelnõu esitamata jättes arvamuse avaldamiseks isikule, kelle õigusi või huve võib ehitise või ehitamine puudutada. <u>Millistel alustel on Kuusisoo 16a kinnistule väljastatud ehitusluba ilma detailplaneeringuta?</u>	Selgitame, et planeerimisseaduse §125 lg 5 lubab detailplaneeringu koostamise kohustuse korral detailplaneeringut koostamata hoonestada projekteerimistingimuste alusel olemasoleva hoonestuse vahele jäävat kinnisasja kui ehitised sobituvad mahuliselt ja otstarbalt piirkonna väljakujunenud keskkonda ja arvestavad sealhulgas piirkonna hoonestuslaadiga. Antud punktide tuginedes väljastati projekteerimistingimused, mille alusel väljastati ehitusluba. Projekteerimistingimuste menetlusse kaasati ka võimalikud huvitatud isikud

	OSA 2 Koostootmisjaama vajadust põhjendatakse sooviga viia pelletitootmine tasemelt 30 000 t/a mahuni kuni 100 000 t/a. Üle jääv soojus soovitakse müüa. Tartu valla poolt on pakutud välja Kõrveküla aleviku kütmist. Tartu vallal puudub soojamajanduse arengukava. <u>Põhjendus, et 15 MW võimsuse vajadus on pelletitootmise suurendamiseks, ei vasta tõele.</u>	Vajadus arvestamiseks puudub. Viidatud numbrid lähtuvad tootmise tehnoloogilistest vajadustest ja kasutatavast koostootmisjaama tehnoloogiast. Jaamast saadava soojuse ja elektrienergia hulka on võimalik reguleerida vastavalt vajadusele. Kui soojuse tarbimine väheneb (näiteks suvel), siis saab toota sellevõrra rohkem elektrit. Soojamajanduse arengukava ei ole kohustuslik dokument. Kaugküttepiirkonnad määratakse üldplaneeringuga (kaugkütteseaduse § 5 lg 1).
	<i>Soojuse tootmine Kuusisoo tee 16 (varasema nimetusega Pelleti) kinnistul toimub üle 10 a vanuses 2 MW võimsusega biokütuse katlamajas (puitkütteil töötav restkoldega veekatel LAKA PS2000). Suitsugaaside puhastamiseks on katel varustatud multitsükloniga, mille maksimaalne läbilastav õhusaaste on 200 mg/MJ (püüdeseadme efektiivsus >90%). Katelt kasutatakse puidukuivatite ja olmeruumide kütmiseks ning maksimaalne kütusekulu tunnis on 200 kg. Jäägu ekspertide ja pädevate isikute südametunnistusele, kuidas on võimalik küttekuluga 0,2 tonni tunnis saavutada 2MW võimsus. Aga äkki pole seda vajagi?</i> Kuiva puu (15% niiskust) ühe kg põlemise orienteeruv kütteväärtus on 3600 Kcal ehk 4,2 kW. Seega 200 kg kütteväärtus on $200 \cdot 4,2 = 840$ kW. Küsimus on, kuidas suudetakse saada 2MW e. 2000kW e. 6824284 BTU/hr e. 1719690.64 kCal/h. Arvutused näitavad, et selleks peaks põletama 477,69 kg kuiva puitu. Paraku on puiduhake, saepuru kütteväärtus väiksem kui kuival puidul. Paberil paistab, justkui Tartu Graanul on lahendanud maailma energiaprobleemi, kuid tegelikult petetakse andmetega pädevaid asutusi. Ehk on tegemist keskkonnamaksude „optimeerimisega“? Samas toodetakse selle energia juures juba ca 50 000 tonni pelleteid aastas. Tartu Graanul AS sedastab 2019. a. aruandes : 2020. aasta eesmärgid - tõsta graanuli tootmiskahtu 10%, toota kuni 52 500 tonni aastas. Seega 2MW juures saadakse toota vähemalt 52 000 tonni graanuleid. Sellest järeldub, et 100 000 tonni tootmiseks pole vaja üle 4 MW ja väidetavalt 0,4 t/h kütust. $6,6 - 0,4 = 6,2$ t/h. Kokkuhoid $6,2 \cdot 24 \cdot 365 = 54\,312$ tonni puitu aastas. Jääb üle järeldada, et eesmärgiks on üritada minna küttureturule. Sellega on aga probleem,	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH läbiviimisel on tuginetud kehtivale loale. Tegemist on olemasoleva loastatud tegevusega (saasteainete viimiseks 2 MW katlamajast välisõhku on ettevõtte kehtiv keskkonnaluba nr L.ÕV/325399, väljastanud Keskkonnaamet 2014. aastal). Keskkonnaamet on loa väljastamisel kütusekulu osas tuginenud kasutatavale tehnoloogiale. Ettevõtte poolt Keskkonnaametile esitatud aruannete põhjal on reaalne kütusekulu olemasolevas olukorras käitise vajaduste rahuldamiseks valdavalt olnud veelgi madalam kui 200 kg/h, 2021. aasta näitel keskmiselt 145 kg/h. Katlamaja osas juhime tähelepanu, et pelletite tootmiseks seda ei kasutata. Katlamaja kasutatakse kuivatite tarvis ja tehase hoonete kütmiseks. Pelletite toorainet täna ei kuivatata. Toodetava soojuse osas selgitame, et Tartu Graanuli eesmärk ei ole minna küttureturule. Koostatav detailplaneering on alatatud eesmärgiga laiendada olemasolevat pelletitootmist ja rajada koostootmisjaam ning energiavajadus on seotud kavandatava tegevusega. Koostootmisjaam annab põhimõttelise võimaluse ümberkaudsete

	kuna läheduses puudub soojatrass, mille kaudu energiat müüa. Järelikult ettevõtja kavandab uut kaugküttevõrku. Tartu vallal puudub soojamajanduse arengukava. Paide Pogi koostootmisjaama elektriline võimsus on 2 megavatti ja soojuslik võimsus 8 megavatti. Elektrit suudab jaam aastas toota 7,5 gigavatt-tundi ning sooja 42 gigavatt-tundi. Pogi aastane arvestuslik kütusekasutus on ligikaudu 33 000 tonni. Pogi koostootmisjaam suudab aastas toota ligikaudu 75% kogu Paide linna vajalikust soojusenergiast. <u>Mida hakkavad Tartu Graanul ja ja Tartu vald peale sellise soojushulgaga? Milliseks kujuneb soojusvõrgu taastamise kulu? Milliseks pakutava soojuse hind?</u> Enne, kui Tartu vald ei koosta „Soojamajanduse arengukava“, Tartu graanul ei avalikusta „Tõhusa koostootmisjaama kulude ja tulude hindamise analüüsi“ ei saa detailplaneeringut kehtestada. Koostootmisjaamale tuleb otsida uus asukoht, kuna isegi puudulikult modelleeritud mürakaardilt nähtub, et koostootmisjaama tekitatavat mürahäiringut ei ole võimalik summutada nii, et see ei ületaks käitise territooriumi piire. <u>Miks ei esitatud tõhusa koostootmisjaama kulude ja tulude hindamise analüüsi? Miks ei ole välja toodud majandus- ja taristuministri määruse „Soojus- ja elektrienergia tõhusa koostootmise nõuded“ § 6. kohane primaarenergia sääst?</u> OSA3 KSHA väidab, et <i>kehtiva üldplaneeringu järgne maakasutuse juhtfunktsioon Tila küla käsitletavas piirkonnas on tootmismaa ja ärimaa, seega DP on üldplaneeringu kohane. Seetõttu ei ole ka käesoleva KSH eesmärk leida ja hinnata kavandatavale tegevusele uusi alternatiivseid asukohti. Soovin sellele seisukohale vastu vaielda.</i> Koostootmisjaama soovitakse rajada Veski kinnistule (79403:002:0367), mille sihtotstarve on Maatulundusmaa 100%. Seega soovitakse muuta maa sihtotstarvet. Koostatud planeeringus on märgitud soovitavaks sihtotstarbeks OS/OE/TT ehk OS-soojusenergia tootmise ja jaotamise ehitise maa; OE-elektrienergia tootmise ja jaotamise ehitise maa, TT-tootmishoone maa. Kehtiva üldplaneeringu järgne maakasutuse juhtfunktsioon Veski kinnistule on tootmismaa ja ärimaa ehk TT. OS ja OE sihtotstarvet ei ole ette nähtud. On küsitav, kas kehtiva üldplaneeringuga oli mõeldud koostootmisjaama rajamine antud piirkonda. Pigem mitte, sest planeeringu koostamise ajal ei olnud koostootmisjaamade rajamine Eestis aktuaalne. Seda enam, et kehtestamisel oleva uue üldplaneeringuga täpsustatakse Tila küla tööstusala juhtotstarvet. Uueks juhtotstarbeks peale uue üldplaneeringu kehtestamist oleks ÄT. Kehtestamisel oleva uue üldplaneeringu seletuskirjast - suunaks on keskkonda sobiva ja olulist keskkonnamõju mitteomava äri- ja tootmistevõime arendamine, st kergetööstus- ja	ettevõtete/Kõrveküla aleviku soojaga varustamiseks. Jaamas toodetavat soojust on võimalik kasutada näiteks keskkütteks tänase gaasi asemel. Kas ja kuhu täpselt saab jaamas üle jääva soojuse suunata, sõltub reaalistest soovijatest. DP-ga kaugküttevõrku ei kavandata. Vajadus arvestamiseks puudub. Nende dokumentide koostamise ja esitamise kohustust ei ole. Arvestatakse osaliselt. Tartu valla üldplaneeringu detailsusaste ei ole viidud sellisele lennukõrgusele, et kirjeldada iga ettevõtte tegevusvaldkonda ja mõjusid. Üldplaneeringu menetlusprotsess on viidud sellise keerukuseni, et kui 5 aasta jooksul saab menetletud ja lõpuks kehtestatud, siis on ta oma sisult juba aegunud. Antud probleem on kõigis kiirelt arenevates KOVides. Tehnoloogiad ja valdkonnad muutuvad liiga kiiresti, et neid saaks jooksvalt ÜPs kajastada. Seetõttu on teadlikult ÜP lennukõrgus jäänud üldisema sõnastuse juurde. Tehnoloogiate muutused toovad kaasa ka paremad võimalused erinevaid tootmistevõimeid tulenevaid mõjusid monitoorida, leevendada, likvideerida. Seetõttu võib muutuda ka ÜP tähenduses konkreetse tootmistevõime liigitumine ühe või teise juhtfunktsiooni alla. KSH raames teostatud mürauuringu ja müramõõtmiste tulemuste kohaselt müranormide ületamist nii olemasolevas kui ka perspektiivses
--	---	--

	keskkonnasõbralike ettevõtete rajamine. Seda suunda on järgitud ka EV alade paigutamisega tööstuspargi lähedusse ja isegi sisse. Seega on kehtestatava üldplaneeringuga selges vastuolus keskkonnanähäringuid tekitavate tööstuste rajamine antud piirkonda. Koostootmisjaam on aga kindlasti oma mürahäiringu ja 24/7 töötuskliga keskkonnanähäringuid põhjustav (projekteeritud punktmüraallikas 28m korstna otsas 100dB). Mõeldamatu oleks naaberkrundile juhtotstarbekohase majutus- või büroohoone rajamine. Majutuasutuse müra normtase hotellitubades LpA,eq,T (dB) on päeval 45dB ja öösel 35dB. Uue üldplaneeringu kohaselt võiks naaberkinnistule 79403:002:1418 lähiaadressiga Tehnoringi tee 33 rajada ärilise tervishoiuasutuse kus müra normtasemeks on seadusandlikult kehtestatud LpA,eq,T (dB) palatites päeval 35 dB ja öösel 30 dB. Kui ca 50m kaugusel on 100dB müraallikas, siis muudab see normtaseme saavutamise võimatuks. Veski krunt on liiga väike müra summutamiseks krundi piirides. Samuti ka kõik teised krundid, mis on juba kehtivate detailplaneeringutega moodustatud. Maakonnaplaneering näeb ette teiste seas ka Tila tootmis-, äri- ja logistikaalad. Samas sätestatakse, et tuleb määrata eri tootmis-, äri- ja logistikaalade müra normtaseme kategooria. Peamiste teede ja tänavate ääres paiknemise korral määrata kohased ehitustingimused ehitiste paigutamisele ja kujundamisele – sellised kohad kujundavad asumi visuaalset identiteeti. Olulise krundivälise mõjuga (müra, tolm, lõhn jms) tootmisalade ümbrusse tuleb kavandada mõju leevendav puhverala, eelistatult puistuna. Täiesti eksitav on väide, et <i>tööstus- ja tootmisala laiendamine on Tartu maakonnaplaneeringus ja endise Tartu valla üldplaneeringus varasemalt põhjendatud ning vastav otsus tehtud. Kavandatud tegevus ei ole seda põhimõttelist (strateegilist) suunda muutnud.</i> Tartu maakonnaplaneeringus on vähendatud tööstusala võrreldes viimaseid päevi kehtiva vana Tartu valla üldplaneeringuga. Seatud on tingimus määrata eri tootmis-, äri- ja logistikaalade müra normtaseme kategooria ning esitatud suunis sisemise tänavate/teedevõrgu sujuv ühendatus magistraaltänavate või põhi- ja tugimaanteedega ning krundivälise mõju leevendamiseks puhverala kavandamine. Esitatud detailplaneering ei arvesta Tartu maakonnaplaneeringu tingimuste ega suunistega. Uues varsti kehtestatavas Tartu valla üldplaneeringus on tööstus- ja tootmisala veelgi vähendatud ja täpsustatud, millist tööstust ja äri sinna kavandatakse. Seda võib igaüks avalikest allikatest kontrollida. Seega on KSHA alusetult jätnud kõrvale alternatiivsete asukohtade valiku. Ei ole võimalik, et nn. eksperdid ei teaks, et uus üldplaneering on kehtestamiseks saadetud rahandusministeeriumisse. Planeeringuga pole võimalik tagada, et müra väljaspool planeeringuala ei ületata. Isegi, kui lähtuda arendaja ja tema raha eest füüsikaseaduseid ignoreerida püüdva	olukorras ei esine. Käitis tuvastatud probleemkoht sai 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraekspertid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Juhime tähelepanu, et viimased teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprillil 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle müraallikaga oli tegemist. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegvus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes. Kui viidatud töös tuvastatud müraprobleemi allikas on välja selgitatud, saab mürauuringu tulemused üle vaadata ning vajadusel KSH aruannet täiendada. Olemasolevate mürakaebuste lahendamise tegeleb Terviseamet, kes on alal teinud mitmeid mõõtmisi ning on kaastaud DP ja KSH menetlusse. DP ja KSH avalikustamise käigus laekunud ettepanekud lisatakse DP lisade kausta.
--	--	---

	detailplaneeringut läbiviiva keskkonnahindaja väidetest, et tööstusalal müranormid ei kehti, siis tööstusalale ehitatavale tervishoiu-, või majutus- vms asutusele kehtivad müra normtasemed hoonete sees. Sotsiaalministri määruse „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ § 1. lg.3 sätestab, et määruse nõuetega tuleb arvestada ka müratekitavate seadmete paigaldamisel tööstushoonetesse ning nende välisterritooriumile, samuti meelelahutusürituste ja ehitustööde korraldamisel. Sama seaduse § 1. lg.4 sätestab, et määruse nõudeid tuleb täita linnade ja asulate planeerimisel ning ehitusprojektide koostamisel, samuti müratekitavate ettevõtete paigutamisel elamutesse ja muudesse hoonetesse. Käesoleval juhul teavitatakse 100 dB müraallika paigaldamisest, millest lähtuv mürahäiring öisel ajal on naaberkinnistutel modelleeritud 50-55 dB. Vt. KSH Joonis 21. Lihtne müra sumbuvasarvutus näitab, et minimaalne territoorium peaks olema nii suur, et müraallikas asuks lähimast krundipiirist vähemalt 145 m kaugusel. Sel juhul oleks helirõhu tase piiril helileviku ebasoodsate tingimuste puhul 39,7 dB ja soodsate tingimuste puhul 44,8 dB. Kokkuvõtteks on Veski kinnistu esiteks füüsiliselt liiga väike ja teiseks on modelleerimine ebatäpne. Mis puutub olemasolevasse tööstusmürasse Kuusisoo 16, siis seal oleks vaja kaardistada kõik müraallikate parameetrid, kaasaarvatud müraallika helirõhutasemeid 1/3 oktaavribade kesksagedustel. Seejärel valida müra leevendusmeetmed müra modelleerimise teel. Viia läbi katsemõõtmised leevendusmeetmete paikapidavuse kohta. Enne Kuusisoo 16, 16A lähtuva müra kontrolli alla saamist ei tohiks ehitada ega ka planeerida juurde ühtegi müraallikat ega hoonet. Lepingu sõltumatuks uuringuks ja objektiivseks modelleerimiseks peab sõlmima Tartu vald. <u>Kas Tartu vald on kontrollinud müravastaste meetmete rakendamist, mille rakendamist Tartu Graanul AS on iga kord deklareerinud peale mürahäiringu fikseerimist?</u> <u>Miks vald ei kajastanud planeeringute kaustas müra ületavate mõõtmiste protokolle vaid avalikustas need alles peale kirjalikku avaldust?</u> <u>Miks on viimase ületamise protokoll ja sõltumatu eksperdi hinnang siiani kausta lisamata?</u>	
	OSA 4 Veski kinnistut ümbritsevad põllumassiivide registrisse kantakse põllumassiivid ja neid saab vaadata PRIA veebikaardi vahendusel. Tegelikult ei viida kehtestatud planeeringuid ellu vaid taotletakse toetusi PRIA-st. Tartu vallal on õigus DP-8-2010, DP05-015, DP-1-2015, 14DP2006 kehtetuks tunnistada planeerimiseseaduse § 140 lg1 p.1 alusel. Toetust saavate maatulundusmaade keskele heiteallika planeerimine pole kõige mõistlikum tegu. <u>Kas Tartu vallal on plaanis ellu viimata detailplaneeringud tühistada PlanS § 140 lg1 p.1 alusel ?</u>	Vajadus arvestamiseks puudub. Tartu vallal ei ole plaanis algatada DPde kehtetuks tunnistamist.
	OSA 5	Arvestatakse osaliselt.

		Käesolevas KSH aruandes käsitletakse olemasolevat olukorda 0-alternatiivina. Detailplaneeringu lähteandmed on KSH koostamise ajal oluliselt muutunud. Müraarvutused ja modelleerimised ei ole pädevad. <u>Kas Tartu vald nõustub väitega, et KSH aruandes käsitletav 0-alternatiivi olukord ei vasta tegelikkusele?</u>	Arvamuses ei täpsustata, milliseid detailplaneeringu lähteandmeid silmas peetakse, kuid eeldame, et mõeldud on olemasolevat müraolukorda. Juhime tähelepanu, et nii detailplaneeringu koostamisel kui ka selle keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel saab kasutada infot, mis on olemas ja kättesaadav vastavate dokumentide koostamise ajal ning seda on ka tehtud. Viidatud tellimustöö on teostatud pärast DP ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. KSH raames teostatud müraarvutused ja modelleerimine ei ole pädevad. Hindamine on läbi viidud õigusaktidest tulenevatele nõuetele tuginedes ning tunnustatud metoodika alusel. Tööga on tutvunud ka Terviseamet, kelle ülesanne on hinnata KSH aruande eelnõu õigusaktidele vastavust, hinnangu piisavust ja objektiivsust antud valdkonnas. Terviseamet on KSH aruande kooskõlastanud, tuues välja: <i>amet nõustub KSH aruande eelnõus ja DP-s esitatud käsitlusega müraolukorra hindamisel</i> (Terviseameti 20.05.2020 kiri nr 9.3-1/20/3998-2). 0-alternatiivi puhul (osas, mis on asjakohane KSH kontekstis), on tänaseks muutunud pelletite tootmise maht (DP algatamise otsuses ja KSH aruandes 30 000 t/a, täna 50 000 t/a). Ajakohastame andmed DP seletuskirjas ja KSH aruandes, kuid märgime, et hinnangutes mõju olulisusele see muudatusi kaasa ei too. Valdkondades, kus kavandava tegevuse mõju hindamises on oluline võtta arvesse olemasolevat olukorda (nt müra, välisõhu saaste) on juba lähtutud tänastest tegevustest.
		OSA 6 Koostootmisjaama vastasele petitsioonile allkirja andnud isikute seisukohad: 1. Volikogu on oma otsusega nr 7 vastu võtnud planeeringu ja KSH aruande eelnimetatud detailplaneeringule, milles on tõsised puudused ja mistõttu on aruanne otseses	Selgitame, et strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on aruannet kontrollinud ning kõigil isikutel oli võimalus esitada avalikul väljapanekul ettepanekuid.

		vastuolus õigusaktidega.	
		2. KSH aruanne ei vasta KeHJS § 40 lg 4 nõuetele ja volikogu on jätnud selle enne vastuvõtmist kontrollimata nagu nõuab KeHJS §1. Avalikule arutelule oleks pidanud volikogu suunama esialgse nõuetele vastavuse kontrolli läbinud aruande, vastavalt KeHJS § 40 ¹ .	Selgitame , et strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on aruannet kontrollinud ning kõigil isikutel oli võimalus esitada avalikul väljapanekul ettepanekuid. KeHJS § 1 ei pane volikogule kohustust kontrollida KSH-d.
		3. Detailplaneeringu koostamise korraldaja ei saa järgmises menetlusetapis täita KeHJS §42 lg5 p1, sest pole võimalik kontrollida aruande vastavust KeHJS §39 lõike 3 kohaselt nõuetele vastavaks tunnistatud keskkonnamõju strateegilise hindamise programmile põhjusel, et programmi pole nõuetele vastavaks kunagi tunnistatud ja selline otsus on vastu võtmata. Vähemasti pole see dokument leitav 30.04.2022 seisuga kodulehelt, vastavalt veebiplatvormilt. Eelnimetatud otsust aga ei saa ka praegu teha, sest programm, mis avalikul väljapanekule algselt esitati pole enam ajakohane.	Selgitame , et tegemist ei ole KeHJS-e kohase menetlusega, detailplaneeringu menetluse puhul on tegemist planeerimisseaduse kohase menetlusega.
		4. Aruanne ei vasta §40-s lg4 esitatud nõuetele Punktide 3, 5, 6, 7, 8, 9,10,12,14,15 osas. Eraldi tasub märkimist, et aruande p 3.2 sisu ei vasta pealkirjale, me ei saa teada, miks planeeringut vaja on. Põhjendamata on jäänud, miks on välja tõstetud osaliselt sotsiaal-majanduslik hinnang, hinnang inimeste varale selle tarbimisväärtusele, samas on analüüsitud mõju ettevõtlusele, mis ongi majandusliku - sotsiaalse analüüsi üks osa. Hindamata on kliimaatilised mõjud, põhjendamata, miks puudub vajadus seda hinnata.	On juba arvestatud KSH aruande koostamisel või vajadus arvestamiseks puudub. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lõike 4 kohaselt lähtutakse aruande sisus nõuetele vastavast keskkonnamõju strateegilise hindamise programmist (antud juhul väljatöötamise kavatsusest). KSH aruanne on koostatud vastavalt KSH väljatöötamise kavatsusele. KSH aruande eelnõu õigusaktidele vastavust ning selles sisalduvate hinnangute piisavust ja objektiivsust hindavad õigusaktide kohaselt asjaomased asutused. Asjaomased asutused on KSH aruande eelnõu üle vaadanud ja selle kooskõlastanud. Puudusi, millele esitatud arvamuses viidatakse, pädevad asutused tuvastanud ei ole. Kavandatava tegevuse (detailplaneeringu koostamise) eesmärki ei sätesta KSH, see tuleb planeeringu algatamise otsusest (Tartu Vallavalitsuse 18.10.2017 korraldus nr 514). KSH aruandes peab iseloomustama planeeringu peamisi eesmärke (keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 40 lg 4 p 1), mida on ka tehtud. Vajadus tuleneb arendaja soovist.

			Sotsiaal-majandusliku mõju osas märgime, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt hinnatakse strateegilisele planeerimisdokumendile koostatava KSH raames mõju inimese sotsiaalsetele vajadustele, mida on KSH aruandes ka tehtud. Laiemapõhjalisem sotsiaalsete mõjude ning majanduslike mõjude hindamine ei ole KSH ülesanne. Mõju osas inimese varale selgitame, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt on tegemist olulise negatiivse mõjuga inimese varale juhul, kui kavandatav tegevus võib seada selle ohtu (§ 22). Seega hinnatakse KSH raames füüsilist mõju inimese varale, mida on KSH aruandes ka tehtud (ptk 7.7.4). Vara turuväärtuse ning selle muutuse hindamine ei kuulu keskkonnamõju strateegilise hindamise ülesannete hulka. Vastavasisuline selgitus on toodud ka KSH aruandes.
		5. Aruanne pole piisav ega mitmekülgne, et anda see avalikule väljapanekule. Selline aruanne ja planeering tekitab ühiskonnas pingeid, isikud peavad kulutama vahendeid, ressursse, et endale advokaate palgata, et oma õiguste eest seista.	Selgitame , et strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on aruannet kontrollinud, aruande on kooskõlastanud erinevad ametkonnad ning kõigil isikutel oli võimalus esitada avalikul väljapanekul ettepanekuid.
		6. Selline planeerimine pole kvaliteetne ega ka vastutustundlik.	Selgitame , et strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on aruannet kontrollinud, aruande on kooskõlastanud erinevad ametkonnad ning kõigil isikutel oli võimalus esitada avalikul väljapanekul ettepanekuid.
		7. Praeguseks on reaalne olukord kujunenud selliseks kus programmis ja aruandes esitatud 0-alternatiiv ehk olemasolev olukord on ära langenud selle olulise muutumise tõttu. Muutunud on aruande sisendandmed tootmismahdade osas. 2017 a olid AS Graanul tootmismahud veel 30 000 t/a, mis vastavad olemasoleva olukorra kirjeldusele /0 alternatiivile programmis ja aruandes. Ettevõtte 2020 aasta majandusaruanne näitab, et see on kasvanud 48 900 t/a. Sellest tulenevalt ei saa aruandes tõesed olla ka 0 alternatiivi ja kavandatava tegevuse võrdlusandmed. Alternatiivi ei eksisteeri enam,	Arvestatakse osaliselt. 0-alternatiivi puhul (osas, mis on asjakohane KSH kontekstis), on tänaseks muutunud pelletite tootmise maht (DP algatamise otsuses ja KSH aruandes 30 000 t/a, täna 50 000 t/a). KSH aruannet ajakohastatakse. Kui tootmismahd on võrreldes detailplaneeringu algatamisega otsusega ajas muutunud, siis ei tähenda see seda, et 0-alternatiivi ei eksisteeri. Käitises toimub

	sest olukord As Graanulis on muutunud. Alternatiiv ongi KSH-s alustala, tähtsaim element. KSH üheks peamiseks eesmärgiks ongi kaaluda erinevate võimaluste vahel, et saada parim lahendus keskkonnale.(keskkonnakaalutlused), teha seda kvaliteetselt, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse KeHJS §31pr1 ja §32 alusel on alternatiivide olemasolu selle üks põhiolemus. Kui alternatiiv puudub, ei saa selle äralangemise tõttu planeeringuga edasi minna ning see tuleb koostajale tagasi saata, sest seda ei saa ka eelnimetatud põhjustel edasi saata. KSH aruanne on vastuvõetamatu, kooskõlastamatu ja ei kuulu kehtestamisele. Kui aruande sisalduv 0-alternatiivi / olemasolevat olukorda enam reaalsuses ei eksisteeri, on KSH vastuolu õigusaktidega otsene, mistõttu ei saa KSH aruande ning planeering asjakohastelt ametiasutustelt (rahandusministeerium) ka kooskõlastust.	endiselt pelletite tootmine. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja on aruannet kontrollinud, aruande on kooskõlastanud erinevad ametkonnad ning kõigil isikutel oli võimalus esitada avalikul väljapanekul ettepanekuid.
8.	Tegelikult on asutud planeeringut juba ellu viima, enne selle kehtestamist. Mis iseenesest on hea, näidates eriti selgelt planeeringu kitsaskohad. Hoonestus planeeringualal on täienenud võrreldes planeeringueelse olukorraga, iseasi kas tegevus on korrektne.	Selgitame, et planeeringualal ei ole kehtestatud ehituskeeldu. Ajutised ehitised ei lähe DP kohustuse alla.
9.	Lisaks. 0 alternatiivi valimine planeeringusse poleks asjakohane ka siis kui see veel eksisteeriks, ehk olemasolev olukord oleks säilinud muutumatuna. KSH on arengudokument, mille tulemusel peavad selguma suurima keskkonnakasuga alternatiivid. KeHJS §40 lg2 sätestab, et alternatiivide leidmiseks on hindajal /arendajal koostöös kohustus välja selgitada tegevused, meetmed, ülesanded, arvestades just <u>detailplaneeringu eesmärgi</u>. Detailplaneeringu eesmärk ei saa olla säilitada olemasolevat olukorda, mistõttu isegi kui 0 alternatiiv vastaks reaalsusele, (nt arendaja viiks tootmismahud 30 000 t/a tasemele tagasi), oleks taoline alternatiivi valik KSH- aruandes suures nihkes planeeringudokumendiga (detailplaneeringut pole ju vaja kui olukord säilib) ja vastuolus kogu KSH aruande koostamise sisulise põhimõtte ja KSH eesmärgi täitmisega. Kavandatav tegevus ei ole olemasolev tegevus. Saab järeldada, et KSH aruandesse on kohustus sisestada kaks erinevat, realselt kavandatavat (mitte juba olemasolevat) <u>uut</u> planeeringut ja siis asuda neid keskkonna mõju suhtes omavahel võrdlema/hindama. Hindama peab siiski ka olemasoleva olukorda, et saada üldpilt tervikust. KSH aruandes olemasolev olukord = planeeritav	Vajadus arvestamiseks puudub. Nõustume, et detailplaneeringu eesmärk ei ole olemasoleva olukorra säilitamine ning kavandatav tegevus ei ole olemasolev tegevus. Kavandatava tegevuse eesmärk on uue pelletitootmise liini rajamine, puidu järeltootmisega seotud tootmisala laiendamine, pelletitootmise mahu suurendamine ning koostootmisjaama rajamine. Olemasolev tegevus (0-alternatiiv) on see, kui koostatavat detailplaneeringut ellu ei viida. Vastavad selgitused on toodud ka KSH aruandes. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt tuleb strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatavale tegevusele teostatava KSH raames käsitleda ka tõenäolist arengut juhul, kui planeerimisdokumendi ellu ei viida (seaduse § 40 lg 3). 0-alternatiivi kaalumise on asjakohane ka seetõttu, et võrdlus sellega aitab paremini mõista kavandatava tegevuse plusse ja miinuseid. Seega on 0-alternatiivi käsitlemine KSH aruandes vajalik ja asjakohane. Vastuolu

		olukord. Täiesti arusaamatu ??	keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtetega ei esine. Olemasoleva olukorra muutumise osas vt vastust eespool. Kust pärineb järeldus, et KSH aruandes on tarvis käsitleda kahte erinevat planeeringut, jääb arusaamatuks. Planeerimisseadus ei võimalda ühele alale kahe detailplaneeringu algatamist. KSH lähtub strateegilise planeerimisdokumendi sisust.
		10. §40 lg4 p1 sätestab esimese nõude detailplaneeringule, millel on KSH kohustus. Nõutud on: aruanne peab sisaldama strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja peamiste eesmärkide iseloomustust; “peamiste eesmärkide” esineb mitmuses, mis tähendab, et neid võib olla rohkem kui kaks, aga mitte mingil juhul vaid üks. Kui 0 alternatiivi enam ei eksisteeri või see ei saa täita detailplaneeringu eesmärki, siis <u>praegune planeering, ilma teise alternatiivse plaanita (tegevuseta, asukohata) ei päde.</u> Eeltooduga on põhjendatud, et detailplaneering, mis meile avalikule väljapanekule tutvumiseks saadeti, vajab eesmärgi osas olulist muutmist.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt täpsemalt eelmiseid vastuseid.
		11. PlanS kohaselt ei ole võimalik detailplaneeringu koostamisega edasi minna kui selle eesmärk muutub oluliselt koostamise käigus ja kui on ilmnunud asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus.	Vajadus arvestamiseks puudub. Planeeringu eesmärki (maaüksustele ehitusõiguse ja hoonestustingimuste määramine olemasoleva tootmistevõime laiendamiseks ning koostootmisjaama rajamiseks) ei ole muudetud.
		12. Praeguse planeeringu elluviimise välistab asjaolu, et käitise püstitaja pole planeeringu koostamisel arvestanud tundliku piirkonna lähedusega. Niivõrd olulise keskkonnohuga tegevuse planeerimisel on isikul, kes sellist tegevust kavandab, kohustus end eelnevalt kurssi viia seadusandlusega, mis on vajalikud keskkonnoahu vältimiseks. KeÜS §15 tulenevalt on käitise rajajal ja laiendajal nn teadmiskohustus. (peab olema kursis vastava valdkonna seadustega kui asub keskkonnoahtlikku käitist planeerima).	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH raames on hinnatud kavandatava tegevusega kaasnevat keskkonnamõju. Olulist negatiivset mõju kavandatava tegevusega ei kaasne.
		13. KeÜS §18 sätestab käitise omaniku kohustuse valida sobilik ala oma mürarikkale, jt keskkonnahäiringutega tootmistevõimele. Lisaks selgitab sama seaduse seletuskiri, et alternatiivi all võib mõista ka alternatiivset tegevust. §18 Isik, kes kavandab käitise püstitamist (ja ka laiendamist), <u>peab</u> (on kohustatud) selle asukoha valikul lähtuma	Vajadus arvestamiseks puudub. Detailplaneeringu koostamine on algatatud konkreetsele asukohale (kindlatele kinnistutele) ja tegevusele. Alternatiivseid asukohti väljaspool planeeringuala ning muid tegevusi kui on toodud

	eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnanäringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet. Seaduse seletuskiri sätestab: "Isik, kes kavandab käitise püstitamist, peab valima (st on kohustatud !) käitisele asukoha, kus võimalik käitisest lähtuv keskkonnanäring on <u>väikseim</u>, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, ala kaugust elamupiirkonnast, ala senist ja võimalikku sihtotstarvet (eelnõu § 18 lg 1). Neid kriteeriume võetakse arvesse ka käitise tegevuse laiendamisel või muul viisil ümberkujundamisel (eelnõu § 18 lg 2). See on arendaja kohustus, mis seondub keskkonnamõju hindamises alternatiivsete asukohtade valimise kohustusega ja tehtud valiku põhjendamisega. Käsitlev kohustus on üheks asukoha valiku kriteeriumiks. <u>Alternatiivide leidmise kohustus kavandatavale tegevusele seab lisaks ala valikule ka tegevuste valiku kohustuse antud alale</u>".	planeeringu algatamise otsuses ei vaadelda. Kuna KSH koostatakse strateegilise planeerimisdokumendiga käsitlevale territooriumile ning planeerimisdokumendi sisule, siis ei ole alternatiivsete asukohtade ja tegevuste kaalumise asjakohane ka KSH aruandes.
	14. Käitist püstitav isik on asunud elamumaadega vahetult külgnevale tootmismaa laiendama olulist keskkonnanäringut tekitavat tootmist. Käitise laiendamise soov tundlikul ala läheduses on vastuolus KSH eesmärgiga - tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse.	Vajadus arvestamiseks puudub. Olulist negatiivset keskkonnamõju seoses kavandatava tegevusega KSH raames ei tuvastatud. KSH aruandes on antud keskkonnameetmed nii oluliste negatiivsete mõjude vältimiseks kui ka ebasoodsate mõjude vähendamiseks. Lisaks on protsessi käigus loobutud jäätmevõtmise kasutamisest koostootmisjaamas. Vaid biomassi kasutamine biomassi ja jäätmevõtmise asemel on keskkonda vähem koormav tegevus. Kõrgetasemeline keskkonnakaitse on tagatud.
	15. Selline tegevus on vastuolus Käitist kavandatavale isikule pandud kohustusega keskkonnanõut minimeerida, valides selleks parema asukoha või antud alale alternatiivse tegevuse. (KeÜS§18vt + seaduse seletuskiri vt p11)).	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.
	16. Olulist keskkonnanäringut eeldatakse kui keskkonna kvaliteedi piirväärtused ületatakse.(§KeÜS 3 lg2 p1). Müranormid on Saare kinnistul korduvalt ületatud, millest tulenevalt saab lugeda elamumaad, mis külgneb planeeringualaga, eelduslikult tervise- ja heaoluvajadustele mittevastavaks keskkonnaks (KeÜS §23 lg4).	Vajadus arvestamiseks puudub. KSH ja selle raames teostatud mürauuringu koostamise ajal teostatud müramõõtmised müranormide ületamist Saare kinnistul ei tuvastatud. Samuti ei nähtu müranormide ületamist mürauuringu müratasemete arvutuslikust hindamisest. Käitises tuvastatud probleemkoht sai 2020. aastal likvideeritud. Seda kontrollisid nii KSH müraspektsandid kui ka Terviseamet (03.11.2020 mõõtmised). Viimased

			teadaolevad müramõõtmised (12-13 aprillil 2022) on teostatud Saare kinnistul pärast mürauuringu ja KSH aruande koostamist ja kooskõlastamist. Selle käigus tuvastatud müra piirväärtuste ületamise osas ei ole teada, mis oli probleemi allikaks ning kelle müraallikaga oli tegemist. Tartu Graanulile teadaolevalt toimus piirväärtuste tuvastamise ajal tootmistegevus ka Saare kinnistust ca 150 m kaugusele loodesse jäävas metallitootmise ettevõttes.
		17. Igaühel on õigus tervise ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale. § KeÜS 23lg1 Selle õiguse tagamiseks on isikul õigus nõuda haldusorganilt keskkonna säästmist ning mõistlike meetmete võtmist, et tagada keskkonna vastavus tervise- ja heaoluvajadustele nii praegu kui tulevikus. Selle õiguse tagamiseks saab pöörduda müra probleemide ilmnemisel nt Terviseametisse. Aga kohalik omavalitsus kui haldusorgan, peaks oma pädevuse piires tegelema planeeringute korraldamisega nii vastutustundlikult, et Terviseametisse oleks hiljem kodanikel võimalikult vähe asja. Haldusorgan peaks eeltoodust tulenevalt aitama kaasa kõne all oleva planeeringu koostamise lõpetamisele põhjusel, et on ilmnenud asjaolud, mis takistavad detailplaneeringu elluviimise tulevikus.	Selgitame, et planeeringu menetluse lõpetamine ei lahendada tekkinud müraprobleemi. ÜP ja sihtotstarbe järgne maakasutus on tootmine. Tootmistegevus tuleb viia hetkel kehtivate nõuetega vastavusse.
		18. KeÜS§10 vältimiskohustus sätestab keskkonnahäiringu talumiseks kolm üheaegselt esinevat printsiipi: peab olema olemas avalik huvi planeeringu vastu, peavad vastu olema võetud vajalikud meetmed häiringu vähendamiseks ja peab puuduma mõistlik alternatiiv.	Selgitame, et planeerimismenetluse käigus selgitatakse välja kõik tekkida võivad mõjud ja lisaks planeeringule on koostatud ka KSH, milles kirjeldatakse keskkonnale tekkida võivaid mõjusid ja nende leevendusmeetmeid.
		19. Planeeringuala läheduses asuva elamumaa omanikel puudub keskkonnahäiringu talumiskohustus tulenevalt asjaoludest, et planeeringu suhtes puudub ülekaalukas huvi KeÜS§10 alusel.	Selgitame, et AÕS § 143 lg 1 kohaselt ei ole kinnisasja omanikul õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojust, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud.
		20. Ülekaaluka huvi puudumise tõenduseks on kogutud üle 250 allkirja planeeringu lähiala elanikelt. Ülekaalukas huvi puudub, mõistlikku alternatiivi tegevusele/asukohale pole planeeringus otsima asutud, (mis ei tähenda, et see automaatselt puuduks, nt päikesepark on sinna tegelikult võimalik planeerida). Kuna juba ühe printsiibi	Selgitame, et avalik huvi on määratlemata õigusmõiste ja kuulub sisustamisele igal juhtumil eraldi. Planeerimismenetluses käsitletakse ühiskondliku kokkuleppena kehtivat üldplaneeringut ning üldplaneering peaks väljendama ja arvestama, aga ka

	puudumine loetelust (huvi puudus) välistab elanike talumiskohustuse säilimise mistahes keskkonnahäiringule, saab järeldada, et käitise laiendajal esineb kohustus planeeringu koostamine lõpetada sellisel kujul või asuda planeeringut oluliselt muutma, et see vastaks KSH nõuetele ja oleks välistatud keskkonnahäiringute tekkimine.	tasakaalustama avalikku huvi võimalikult suurel määral. Antud detailplaneeringu koostamise ajal kehtib Tartu valla üldplaneering näeb selles piirkonnas ette tööstuse ja tootmise arendamist. Seega on sõlmitud ühiskondlik kokkulepe, et selles piirkonnas toimub selline tegevus. Nimetatud piirkonnas on toimunud tootmine juba pikemat aega. Seega ei planeerita piirkonda täiesti uut tegevust vaid soovitakse tegevust laiendada.
	21. Tuleb otsima asuda sobivat alternatiivi, mida saaks keskkonna seisukorra säilimise suhtes kaaluma asuda. Planeeringu koostamine tuleks lõpetada. Planeeringuga edasi minemine, alternatiive välja pakkumata on välistatud veel ühel olulisel põhjusel. Kavandatav tegevus on KSH aruande kohaselt läbinud hindamise, mille tulemusel on tuvastatud, et see mõjub keskkonnale nõrgalt negatiivselt. Nimetatakse kavas seda ebaoluliseks mõjuks, lootes hiljem mõjude osas jääda keskkonna kvaliteedi piirväärtustesse, võttes tarvitusele vastavad meetmed. Kuna samas piirkonnas, planeeringualaga külgneval elamumaal on sama käitise tegevuse tulemusel juba ilmnenud oluline keskkonnahäiring (müra piirnormide ületamine korduvalt) , on tegu piirkonnaga, mis ei vasta enam tervise-ja heaoluvajadustele KeÜS§23 mõistes. Sellele alale pole võimalust enam kavandada mistahes keskkonnahäiringut tekitavat üksust, isegi mitte piirnormide piiresse jäävat tegevust. Mistahes edasiste, uute tekkivate keskkonnahäiringute talumise kohustus planeeringuala vahetus läheduses elavatel inimestel katkeb hetkel, mil nende elukeskkond ei vasta enam nende tervise ja heaoluvajadustele. Keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele eeldatakse, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus KeHJS §23 lg4. Ja Müra norm on seal piirkonnas ületatud korduvalt.	Vajadus arvestamiseks puudub. Vt eelmiseid vastuseid.
	22. Pole vahet, kas häiring, mis tootmisest tuleb, jääb piirväärtustesse või natuke alla selle või pole üldse mõõdetav, (nt lõhna ei saa mõõta, tolmu).	Selgitame, et AÕS § 143 lg 1 kohaselt ei ole kinnisasja omanikul õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik

			suunamine naaberkinnisasjale on keelatud.
		23. Igal juhul on see häiring, mida ei pea lähipiirkonna elanik enam taluma. Ka ei ole piirinaabril sellest tulenevalt kohustust anda nõusolekut vastavalt planeeringu lähteülesandes sätestatule.	Teadmiseks võetud. Norme ületavaid häiringuid ei ole kohustust taluda.
		24. Kui puudub ülekaalukas huvi, alternatiive pole välja pakutudki, siis puudub inimestel edasine talumiskohustus igasuguse (ka piirnормi piires) keskkonnahäiringu suhtes, mis planeeringualt tuleb ja tulemas on. St. Isik, kes kavandab keskkonnahäiringut põhjustavat tegevust, on kohustatud valima igakordselt oma tegevusele, selle laiendamisele õige koha, või siis alale õige tegevuse, arvesse võttes elamumaa tundlikkust, senist sihtotstarvet, võimalikku sihtotstarvet ja antud olukorras kindlasti ka seda, et elanikel puudub praegusel juhul juba ka igasuguse keskkonnahäiringu talumiskohustus antud alal.	Selgitame , et AÕS § 143 lg 1 kohaselt ei ole kinnisasja omanikul õigust keelata gaasi, suitsu, auru, lõhna, tahma, soojuse, müra, põrutuste ja muude seesuguste teiselt kinnisasjalt tulevate mõjutuste levimist oma kinnisasjale, kui see ei kahjusta oluliselt tema kinnisasja kasutamist ega ole vastuolus keskkonnakaitse nõuetega. Mõjutuste tahtlik suunamine naaberkinnisasjale on keelatud.
		25. Kui kavandatakse tervise- ja heaoluvajadustele mittevastavasse keskkonda käitist (saastet tekitavat üksust) või selle laiendamist, saab kavandatavaks tegevuseks valida vaid positiivsetele või enamuses neutraalsetele mõjuteguritele hinnatud tegevuse. Ainult sel juhul saab KSH täita oma eesmärgi - tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse.	Vajadus arvestamiseks puudub. Juhime tähelepanu, et igasuguse arendustegevusega kaasnevad paratamatult mõjud keskkonnale. Tähtis on, et olulised negatiivsed mõjud oleks välistatud. KSH aruande kohaselt kavandatava tegevusega olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne. Keskkonna mittevastavust tervise- ja heaoluvajadustele eeldatakse siis, kui on ületatud keskkonna kvaliteedi piirväärtus (KeÜS § 23 lg 4). Müra ja saasteainete osas on õigusaktidega kehtestatud piirnormid. Nende ületamist kavandatava tegevusega ei kaasne.
		26. Tootmistevõime laiendamine, mis lisandväärtust loob, on igati teretulnud tegevus. Üldplaneeringuga võib ta kooskõlas olla, aga keskkonnaohtu tekitava tegevuse planeerimine on elamumaaga piirneval tootmismaal seotud siiski oluliste kitsendustega, mis on seadusesse kahjuks üsna keeruliselt sisse kirjutatud.	Teadmiseks võetud. Elamumaaga piirneval tootmismaal on tootmistevõime lubatud, kui järgitakse kehtivate õigusaktides, planeeringutes ja lubades sätestatud nõudeid.
		Taotleme Tila külas Pelleti , Väike-Kivistiku , Veski detailplaneeringu koostamise lõpetamist PlanS §129 alusel, järgmistel põhjustel: 1) on ilmnenu asjaolud, mis välistavad selle planeeringu elluviimise tulevikus. Tootmise laiendamine planeeringu kehtestamise eelselt on tõestanud, et ei suudeta jääda KSH -s modelleeritud müra piirnormidesse juba praegu kui tootmismahud on suurenenud. 2) Detailplaneeringu koostamise eesmärgi peab asuma oluliselt muutma, sest puudub võimalus vastavalt KeHJS §32 alusel leida keskkonnale suurima kasuga alternatiiv, täites	Selgitame , et PlanS §129 annab võimalused detailplaneeringu koostamise lõpetamiseks, see ei ole kohustus. Paragrahvi 129 lõikes 1 on toodud loetelu põhjustest, mille esinemisel võib detailplaneeringu koostamise lõpetada, aga seda ei pea tegema. Nimetatud planeering algatati tootmise laienduse ja koostootmisjaama rajamiseks. Antud eesmärk ei ole

		sellega KSH hindamise eesmärk.	planeeringu menetluse käigus muutunud. Planeerimismenetluse käigus on muutunud koostootmisjaamas kasutatav kütuse liik vähem keskkonda mõjutavas suunas. Antud menetluse astmes ei ole võimalik täie kindlusega kuidagi öelda, et planeeringut ei ole võimalik isegi mitte osaliselt ellu viia.
		OSA 7 Planeeringu seletuskiri on koostatud detsembris 2021. Joonised seletuskirja juurde on koostatud 06.09 ja 23.09.2021. Kooskõlastused ametkondadelt planeeringule ja KSHale on võetud: Transpordiamet 05.05.2021; Põllumajandus- ja Toiduamet 11.05.2021; Rahandusministeerium 12.05.2021; Keskkonnaamet 14.05.2021. Seega ametkondadelt on saadud kooskõlastused enne planeeringu seletuskirja muutmist ja jooniste välja vahetamist. Millekski muuks, kui võltsimiseks on seda raske hinnata.	Selgitame, et planeeringu koostamine on keerukas protsess, kus ametkondade kaasamine ja kooskõlastamine toob kaasa täpsustusi nii joonistel kui seletuskirjas. Kooskõlastamise täiendav kohustus tekib kui vastava ametkonna haldusalas olevas osas tehti muudatusi. Iga ametkond vaatab planeeringus oma osa. Kindlasti ei ole see võltsimine.